

በአዲስ አበባ ከተማ በተመረጡ ፪ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች
በሚያስተምሩ ነባርና ጀማሪ መምህራን የአንብቦ መረዳት
ክሂል አተገባበር ንጽጽራዊ ጥናት

በ

በጎሰው የሽዋስ

ጥር፣ 2003 ዓ.ም.

አዲስ አበባ

በአዲስ አበባ ከተማ በተመረጡ ፪ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች
በሚያስተምሩ ነባርና ጀማሪ መምህራን የአንብቦ መረዳት
ክሂል አተገባበር ንጽጽራዊ ጥናት

በ

በጎለው የሽዋስ

በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ የቋንቋዎች ጥናት ተቋም የኢትዮጵያ
ቋንቋዎችና ሥነ ጽሑፍ ክፍል ትምህርት

አማርኛን በማስተማር ሥነ ዘዴ ትምህርት (TeAm) ለማስተርስ
ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት

ጥር፣ 2003 ዓ.ም.

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ
ለድኅረ ምረቃ መርሀ ግብር

በአዲስ አበባ ከተማ በተመረጡ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች
በሚያስተምሩ ነባርና ጀማሪ መምህራን የአንብቦ መረዳት ክሂል
አተገባበር ንጽጽራዊ ጥናት

በ

በጎሰው የሸዋስ

የፈተና ቦርድ አባላት ማረጋገጫ

ስም

ፊርማ

<u>አማካሪ</u> አማካሪ	<u>[Signature]</u>
<u>ፊ.ታኝ</u> ፊ.ታኝ	<u>[Signature]</u>
<u>ፊ.ታኝ</u>	

ድ. ጥ. ቀ.
ቤተ መጻሕፍት
ILS
LIBRARY
ADDIS ABABA UNIVERSITY

ማውጫ

ርዕስ	ገጽ
ምስጋና.....	i
የሆንጠረጃዥ ዝርዝር	ii
የአባሪዎች ማውጫ	iv
አጠቃሎ	v
ምዕራፍ አንድ	
መግቢያ	
1.1 የጥናቱ ዳራ.....	1
1.2 የጥናቱ ዓላማ	2
1.3 የጥናቱ ጠቀሜታዎች.....	3
1.4 የጥናቱ ወሰን.....	3
ምዕራፍ ሁለት	
የተዛማድ ጽሑፎች ቅኝት	
2.1 የንባብ ምንነት.....	5
2.2 የንባብ ዓይነቶች.....	6
2.3 የንባብ ትምህርት አስፈላጊነት.....	8
2.4 ንባብን በክፍል ውስጥ ማስተማር.....	9
2.4.1 አንብቦ መረዳትን የማስተማር ምንነት.....	9
2.4.2 በክፍል ውስጥ አንብቦ መረዳትን ማስተማር.....	10
አንብቦ መረዳትን የማስተማር ሂደት	14
2.5 አንብቦ መረዳትን በማስተማር ሂደት የተማሪዎች ተግባር	17
2.6 አንብቦ መረዳትን ማስተማር የጡጤታማ መምህር ምክንያትና መገለጫዎች.....	18
የማስተማር ልምድ እና የማስተማር ብቃት.....	20
2.7 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት.....	25
ምዕራፍ ሦስት	
የጥናቱ ዘዴ	
3.1 የናሙና አመራረጥ ዘዴ.....	28

3.1.1 የትምህርት ቤት ናሙና አመራረጥ	28
3.1.2 የተጠኝ መምህራን ናሙና አመራረጥ	29
3.1.3 የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ	29
3.2 የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች	30
3.2.1 የክፍል ውስጥ ምልክታ	30
3.2.2 የተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ	31
3.2.3 ቃለ መጠይቅ	31
3.3 የመረጃ አተናተን ስልት	32
ምዕራፍ አራት	
የመረጃ አቀራረብና ትንተና	
4.1 የተጠኝ መምህራን ዳራዊ መግለጫ	33
4.2 የአማርኛ ቋንቋ የንባብ ትምህርት አጠቃላይ መረጃ	35
4.3 የክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት አቀራረብ	38
4.3.1 ቅድመ ንባብ ደረጃ	38
4.3.2 ጊዜ ንባብ ደረጃ	45
4.3.2.1 በጊዜ ንባብ ደረጃ የተማሪዎች ተግባር ትንተና	45
4.3.2.2 በጊዜ ንባብ ደረጃ የመምህራን ክትትል እና እገዛ ትንተና	49
4.3.3 ድገረ ንባብ ደረጃ	55
4.4 ከቃለ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና	61
4.4.1. ከአማርኛ ቋንቋ ክፍለ ትምህርት ኃላፊዎች ጋር የተካሄደ ቃለ መጠይቅ ትንተና	61
4.4.2 ከአስተዳደር አካላት ጋር የተካሄደ ቃለ መጠይቅ ትንተና	66
ምዕራፍ አምስት	
ማጠቃለያና አስተያየት	
5.1 ማጠቃለያ	69
5.2 አስተያየት	72
ዋቢ ጽሑፎች	74
ሙዳዩ ቃላት	79
አባሪዎች	

ምስጋና

ከመነሻ እስከ መድረሻ የጥናቱን ትክክለኛ አቅጣጫ በማመላከት፣ ረቂቁን ያለመሰልቸት በማንበብ፣ አስፈላጊውን እርማትና ምክር በመስጠት ከፍተኛ እርዳታ ላደረጉልኝ አማካሪዬ ለዶክተር አረጋ ኃይለሚካኤል (ተባባሪ ፕሮፌሰር) ልባዊ ምስጋናዬን አቀርባለሁ። ለማማከር ብልህታቸው እና ለመልካም ትህትናቸውም የተለየ አክብሮትና አድናቆት አለኝ።

ይህን ጥናት በተገቢው መንገድ እንዳከናውን ሙሉ ወጪዬን በመሸፈን የተባበረኝን አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲን አመሰግናለሁ።

እንዲሁም ጥናቱ ከዚህ ግብ ይደርስ ዘንድ የተለያዩ ግለሰቦች እና ተቋማት የተለያዩ ድጋፎችን አድርገውልኛል። ሆኖም ግን የሁሉንም ባለውለታዎቼን ስምና ትብብር ጠቅሼ ስለማልጨርስ ትብብር ያደረጉልኝን ሁሉ ምስጋናዬ ይደረጋችሁ እላለሁ።

በመጨረሻም ይህ ስራ በተሳካ መንገድ ይጠናቀቅ ዘንድ ደክመኝ ሰለቸኝ ሳትል የጥናቱን ጽሑፍ በመተየብ ለተባበረችኝ ፈይዳ ሰልማን ምስጋናዬ የላቀ ነው።

የሠንጠረዥ ማውጫ

ሠንጠረዥ 1: የጥናቱ ተተኋሪ መምህራን ዳራ..... 33

ሠንጠረዥ 2: የጽሑፍ መጠይቁን የሞሉ ተማሪዎች ዳራ 34

ሠንጠረዥ 3: የተማሪዎችን የንባብ ትምህርት ፍላጎት በተመለከተ
 ከተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ የተገኘ..... 37

ሠንጠረዥ 4: የምንባቡን ርዕስ ማስተዋወቅ በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት 38

ሠንጠረዥ 5: የምንባቡን ዓላማ መግለጽ በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት 39

ሠንጠረዥ 6: ተማሪዎችን ማነቃቃት በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት 39

ሠንጠረዥ 7: የቅድመ ንባብ ጥያቄዎችን ማሠራት በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት 40

ሠንጠረዥ 8: አዳዲስ ቃላትን ማቅረብ በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት 40

ሠንጠረዥ 9: ምንባቡን በሚመለከት ቅንጫቤ ማቅረብ
 በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት 41

ሠንጠረዥ 10: የቅድመ ንባብ ትምህርት አቀራረብን በተመለከተ
 ከተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ የተገኘ..... 42

ሠንጠረዥ 11: ምንባቡን ተማሪዎች እንዲያነቡ ማድረግ
 በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት 46

ሠንጠረዥ 12: የተለያዩ የንባብ አይነቶችን እንደየሁኔታው እንዲጠቀሙ
 ማድረግ በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት 46

ሠንጠረዥ 13: ለንባብ ጊዜ ወስኖ መስጠት በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት..... 47

ሠንጠረዥ 14: ከተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ..... 48

ሠንጠረዥ 15: የጸሐፊውን ዓላማ ማስረዳት በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት 49

ሠንጠረዥ 16: የጽሑፉን አጻጻፍ ሥርዓት ማሳወቅ በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት 50

ሠንጠረዥ 17: የጽሑፉን ይዘት እንዲረዱ ማድረግ በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት 50

ሠንጠረዥ 18፡ ዋና ዋና ነጥቦችን በማስታወሻ እንዲይዙ ማድረግ በአማካይና በቲ-ቴስት ስሌት.....	51
ሠንጠረዥ 19፡ የሚያነቡትን ምንባብ ተጠያቂነት እንዲመረምሩ ማድረግ በአማካይና በቲ-ቴስት ስሌት.....	52
ሠንጠረዥ 20፡ የመምህራንን ክትትል እና እገዛ በተመለከተ ከተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ የተገኘ.....	53
ሠንጠረዥ 21፡ ተማሪዎች ከምንባቡ ምን እንደተረዱ መጠየቅ በአማካይና በቲ-ቴስት ስሌት.....	56
ሠንጠረዥ 22፡ የምንባቡን ይዘት ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ ጋር ማዛመድ በአማካይና በቲ-ቴስት ስሌት.....	56
ሠንጠረዥ 23፡ የማያውቋቸውን ቃላት እንዲያውቁ ማድረግ በአማካይና በቲ-ቴስት ስሌት.....	57
ሠንጠረዥ 24፡ የአንብቦ መረዳት መልመጃዎችን ማሠራት በአማካይና በቲ-ቴስት ስሌት.....	57
ሠንጠረዥ 25፡ የድኅረ ንባብ አቀራረብ ከተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ የተገኘ.....	58
ሠንጠረዥ 26፡ በቃለ መጠይቁ የተሳተፉ የአማርኛ ቋንቋ ክፍለ ትምህርት ኃላፊዎች ዳራ.....	61
ሠንጠረዥ 27፡ በቃለ መጠይቁ የተሳተፉ ምክትል ርዕሰ መምህራን ዳራ.....	66

የአባሪዎች ዝርዝር

የአባሪዎች መለያ	አርዕስት	ገጽ
የአባሪ 1፣	የክፍል ውስጥ የምልክታ ቅፅ.....	ሀ
የአባሪ 2፣	የተማሪዎች የዕሑፍ መጠይቅ.....	ሐ
የአባሪ 3፣	ለተጠኚ መምህራን የተዘጋጀ ቃለ መጠይቅ.....	ለ
የአባሪ 4፣	ለአማርኛ ቋንቋ ክፍለ ትምህርት ሀላፊዎችና ለአስተዳደር አካላት የተዘጋጀ ቃለ መጠይቅ.....	ቀ
የአባሪ 5፣	ለመረጃ ትንተና የዋሉ ስታስቲካዊ ቀመሮች.....	ተ

አጠቃሎ

ይህ ጥናት በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የንባብ ትምህርት አሰጣጥ፣ በነባር መምህራን እና በጀማሪ መምህራን በምን መልኩ እንደሚከናወን በንጽጽር መቃኘት ዑብይ አላማውአድርጎ የተከናወነ ነው። ጥናቱ የተካሄደባቸው ትምህርት ቤቶችም ቃሊቲ ፪ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት፣ በሰቃ ፪ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እና ፊትአውራሪ አባይነህ ፪ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ናቸው። በእነዚህ ትምህርት ቤቶችም አራት ነባር መምህራን እና አራት ጀማሪ መምህራን ለጥናቱ በናሙናነት ተወስደዋል። እነዚህ መምህራን በጾታ፣ በትምህርት ደረጃ፣ በአፍ መፍቻ ቋንቋ እና በሚያስተምሩበት የትምህርት ደረጃ መመሳሰላቸው እና መመጣጠናቸው በቅድሚያ ተፈትሸው ነው የጥናቱ አካል የሆኑት። ለጥናቱ አስተማማኝ መረጃዎችን ለማግኘትም አይነታዊና መጠናዊ የምርምር ዘዴዎች ተግባራዊ ተደርገዋል። ጥናቱም ገላጭ የምርምር ዘዴን የተከተለ ነው። ለጥናቱ አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችን ለማግኘትም የክፍል ውስጥ ምልክታ፣ የጽሑፍ መጠይቅ እና ቃለ መጠይቅ በግልጋሎት ላይ ውለዋል። በእነዚህ መሣሪያዎች የተገኙ መረጃዎች በየርእሰ ጉዳዮች ሥር በማቀናጀት በሠንጠረዥ እና በገለጻ መልክ ተተንትነዋል። እንዲሁም በሁለቱ የጥናቱ ተተኪሪ ቡድኖች መካከል ጉልህ የአተገባበር ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ በቲ-ቴስት ስሌት ተፈትሷል። የጥናቱ ውጤትም የነባርም ሆነ የጀማሪ መምህራን የንባብ ትምህርት አሰጣጥ ደካማና መሻሻል የሚገባው እንደሆነ አመልክቷል። ከሁለቱ የጥናቱ ተተኪሪ ቡድኖች መካከል ግን ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን የተሻለ የንባብ ትምህርት አሰጣጥ እንዳላቸው በጥናቱ ውጤት ተረጋግጧል። ይህም ጀማሪ መምህራን በቂ የልምድ ባለቤት ካለመሆን፣ በአንጻራዊ መልኩ ለሥራቸው ካላቸው ዝቅተኛ ፍቅር፣ ከተማሪዎች ጋር ከሚፈጠር ግጭትና አለመግባባት፣ ወዘተ. ምክንያት የመነጨ እንደሆነ ከተካሄደው ቃለ መጠይቅ ለመረዳት ተችሏል። በመጨረሻም ጥናቱ ለችግሮቹ ይሆናሉ ተብለው የታሰቡ የመፍትሄ ሀሳቦችን በማቅረብ ተጠቃሏል።

ምዕራፍ አንድ

መግቢያ

1.1 የጥናቱ ዳራ

የሰው ልጅ በዚህ ዓለም ሲኖር ከመሰሉ ጋር ግንኙነት ለመፍጠር እና የተሻለ ሕይወትን ለመምራት ቋንቋን እንደ አንድ መሳሪያ ይጠቀምበታል። ይህ መሳሪያ ማዳመጥ፣ መናገር፣ ማንበብ እና መጻፍ በሚሉ ንዑሳን ክህሎች ሊገለፅ ይችላል። በመሆኑም ሰዎች ቋንቋን አንድም ከቤተሰብ እና ከአካባቢ ጋር በሚካሄድ መስተጋብር በመልመድ፣ አልያም ትምህርት ቤት ገብተው በመማር የቋንቋ ባለቤት ይሆናሉ (ተስፋዬ 1981:17)። ይሁን እንጂ በማህበራዊ መስተጋብር የማዳመጥ እና የንግግር ክህሎት ብቻ ነው መሆን የሚችለው፤ ስለሆነም አንድ ሰው የተሟላ የቋንቋ ክህሎት ማለትም በመልመድ ሳይሆን በመማር የሚገኙት የንባብና የጽሕፈት ክህሎች ባለቤት እንዲሆን ግን ትምህርት ቤት ገብቶ ቋንቋን መማር ይጠበቅበታል።

የቋንቋ ትምህርትም በዋናነት ዓላማው የአፍ መፍቻንም ይሁን ሁለተኛ ቋንቋን ለተማሪው በማስተማር የዳበረ የተግባራት ብቃት እንዲኖረው ማስቻል ነው። ለዚህም ይመስላል አለም እና ፅጌ (1997:1) የቋንቋ ትምህርት አጠቃላይ ዓላማዎች “የማዳመጥ፣ የመናገር፣ የማንበብ እና የመጻፍ ክህሎትን ለማጎልበት እንዲሁም ተጓዳኝ የቋንቋ ክህሎች የሆኑትን የሰዋሰው እና የሥነጽሑፍ መሠረታዊ ዕውቀቶችን ለማዳበር ነው” በማለት የገለፁት። እነዚህም ክህሎች በክፍል ውስጥ እንዴት መተግበር እንዳለባቸው መርሃ ትምህርት ተዘጋጅቶላቸው በቅንጅት እና በተናጠል ይሰጣሉ።

ንባብንም በክፍል ውስጥ ማስተማር ሲባል የቃላትን አነባብ፣ የተዋጣለት የንግግር እና የሐሳብ አገላለጽ፣ ጥርት ያለ የአነባብ ድምጾች፣ ሐሳብን ከጽሑፍ እንዲረዱ የማድረግ ሁኔታዎችን ሁሉ ሊያጠቃልል እንደሚችል Nuttall (1982:2) ይገልጻሉ። በዚህም ውስብስብ ባሕሪው የተነሳ ይመስላል ንባብ አንድ ወጥ የሆነ ብያኔ እንዳይኖረው ያደረገው በማለት Tesfaye (2006:6) Perfetti (1985)ን በመጥቀስ የገለፁት። ነገር ግን አብዛኞቹን ብያኔዎች ማዕከል ባደረገ መልኩ Harmer (1991:190) “ንባብ በዓይን እና በዕእምሮ የነቃ እንቅስቃሴ የሚከናወን ተግባር ሲሆን ዓይን ከወረቀቱ መልዕክትን ይቀበላል፤ ዕእምሮ ደግሞ የተቀበለውን

መልዕክት ከጥቅም ላይ ያውላል" በማለት ይገልፁታል። ከዚህ ብያሌ እንደምንረዳው ንባብ ማለት የተገፈፈ ነገር መመልከት ብቻ ሳይሆን መረዳትም ዋና የንባብ ተግባር እንደሆነ ነው። ለዚህም ይመስላል Grellet (1981:4) "ከንባብ ጠቀሜታዎች መካከል መረጃን ማግኘት እና መዝናናት ዋና ዋናዎቹ ዓላማዎች ቢሆኑም የሚነበበውን ነገር መገንዘብ ግን የንባብ ዋና ጉዳይ ነው" በማለት የገለፁት።

ንባብ እንደየተማሪዎች የክፍል ደረጃ በይዘትና አቀራረቡ ተመጥኖ ሲሰጥ ይስተዋላል። በመሆኑም በሁለተኛ ደረጃ ለሚገኙ ተማሪዎች ንባብ "አንብቦ መረዳት" በሚል መልክ ይሰጣል። አንብቦ መረዳትን በክፍል ውስጥ ለማስተማር በመጀመሪያ መምህሩ ቀድሞ ምንባቡን አንብቦ እና እንዴት ማስተማር እንዳለበት እቅድ ነድፎ ወደ መማሪያ ክፍል መሄድ እንዳለበት Nuttall (1982:1) ይገልጻል። እቅዱም የቅድመ ንባብ ተግባራት፣ የጊዜ ንባብ ተግባራት እና የድንገረ ንባብ ተግባራት በሚሉ ሂደቶች መከፋፈል እንዳለበት Nuttall (1982)፣ Williams (1984)፣ Wallace (1992) እና በድሉ (1996) ይገልጻሉ። ነገር ግን በሀገራችን በተጨማሪም እነዚህ ተግባራት በተገቢው መንገድ ያላቸው ተከታኝነት ብዙ ጊዜ ከጥያቄ ውስጥ የሚገባ ነው። ምክንያቱም በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የንባብ ትምህርት አሰጣጥ ብዙ ጊዜ ችግር ያለበት እና ተማሪዎችንም ለጥሩ የንባብ ክሂል የማያበቃ እንደሆነ በተለያዩ ጊዜያት የተደረጉ ጥናቶች (ለምሳሌ ማስተዋል 1989፣ ጌትነት 1998፣ መዓዛ 1999፣ መኮነን 2000) ያመለክታሉ። አጥኚው ምናልባት እነዚህ ችግሮች ከማስተማር ልምድ ጋር የተያያዙ ይሆኑ ይሆን? የሚል ጥያቄ በማንግት ተጨማሪ የተዛማጅ ጽሑፍ ቅኝት በሚያከናውኑበት ወቅት የተገኙ ጥናቶች (ለምሳሌ Mesafent 1999, Jeylan 2000, Dawit 2000)፣ ልምድ ያካበቱ መምህራን /Experienced Teachers/ ከጀማሪ መምህራን /novice teachers/ በተሻለ መንገድ እንደሚያስተምሩ ጥናቶች መጠቆማቸው፣ እንዲሁም አጥኚው ባላለፈው አጭር የማስተማር ጊዜ በነባርና በጀማሪ መምህራን መካከል የአተገባበር ልዩነቶች ማስተዋል፣ እውን ልምድ የአካበቱ መምህራን ከጀማሪ መምህራን በተሻለ መንገድ የአንብቦ መረዳት ትምህርትን በክፍል ውስጥ ይሰጣሉ? የሚለውን ለማረጋገጥ መፈለግ የዚህ ጥናት ዋና ዋና አነሳሽ ምክንያቶች ናቸው።

1.2 የጥናቱ ዓላማ

የዚህ ጥናት ዓቢይ ዓላማ በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በነባር መምህራን እና በጀማሪ መምህራን መካከል ያለውን የአንብቦ መረዳት ትምህርት አተገባበር

በንጽጽር መቃኘት ነው። በዚህ ዓላማ ሥርም የሚከተሉት ንዑሳን ዓላማዎች ይገኛሉ፤

- ሀ. በክፍል ውስጥ በነባርና በጀማሪ መምህራን የአንብቦ መረዳት ትምህርት አተገባበር ምን እንደሚመስል መመርመር፤
- ለ. የትኞቹ መምህራን ለየትኞቹ ንዑሳን ተግባራት ትኩረት እንደሚሰጡ መፈተሽ፤
- ሐ. የአንብቦ መረዳት ትምህርትን በተገቢው መንገድ በክፍል ውስጥ ለማስተማር ሁለቱም ዓይነት መምህራን ሲያስተምሩ እንቅፋት የሚሆኑ ችግሮችን መፈተሽ፤ እና
- መ. የትኞቹ መምህራን ለየትኞቹ ንዑሳን ተግባራት ዝቅተኛ ትኩረት እንደሚሰጡ መፈተሽ፤

ናቸው።

1.3 የጥናቱ ጠቀሜታዎች

ይህ ጥናት ሲጠናቀቅ የሚከተሉትን ጉዳዮች የማሳየት ጥቅም እንደሚኖረው አጥኝው ያምናል፤

- ሀ. የአንብቦ መረዳት ትምህርት አተገባበር በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ምን እንደሚመስል ለማሳየት ይጠቅማል፤
- ለ. የማስተማር ልምድ ካላቸው መምህራን እና ከጀማሪ መምህራን መካከል በየትኞቹ በተሻለ መንገድ የአንብቦ መረዳት ትምህርት እንደሚሰጥ ያሳያል፤
- ሐ. የአንብቦ መረዳት ትምህርትን በክፍል ውስጥ በአግባቡ ለመስጠት እንቅፋት የሆኑ ተላውጦዎችን እና መፍትሔዎቻቸውን ለማመላከት ይጠቅማል፤
- መ. ወደፊት ተመሳሳይ ጥናት ለማካሄድ ለሚፈለጉ ተመራማሪዎች እንደ መነሻ በመሆን ያገለግላል።

1.4 የጥናቱ ወሰን

ይህ ጥናት ትኩረት ያደረገው በአዲስ አበባ ከተማ የሚገኙ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አሰጣጥ በተለይም የአንብቦ መረዳት አተገባበር በነባርና በጀማሪ መምህራን ምን ይመስላል በሚል መቃኘት ነው። ጥናቱም በአራት ትምህርት ቤቶች ማለትም ቃሊቲ 2ኛ ረደጃ ትምህርት ቤት፤

ቡልቡላ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት፣ በሰቃ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እና ፊታውሬሪ አባይነህ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እና ስምንት መምህራን ላይ ብቻ የሚያተኩር ሲሆን፣ የጥናቱም ተተኪዎች ከአሰር ዓመታት በላይ የማስተማር ልምድ ያላቸው ነባር መምህራን እና ከአምስት ዓመት በታች የማስተማር ልምድ ያላቸው ጀማሪ መምህራን ናቸው። በመሆኑም ከነባር መምህራን እና ከጀማሪ መምህራን የትኞቹ በተሻለ ሁኔታ የአንብቦ መረዳት ትምህርትን እንደሚሰጡ በመፈተሽ እንዲሁም በነዚህ መምህራን ዘንድ የአንብቦ መረዳትን ትምህርት በተገዘገዘው መንገድ ለማከናወን እንቅፋት የሆኑ ችግሮችን ከነመፍትሔዎቻቸው በማመላከት ላይ ብቻ ጥናቱ ተወስኗል። ስለሆነም የነባር እና የጀማሪ መምህራን የአንብቦ መረዳት ትምህርት አሰጣጥን መመልከት፣ የአንብቦ መረዳት ትምህርትን በተገዘገዘው መንገድ ለመሰጠት እንቅፋት የሆኑ ችግሮችን መፈተሽ እና መፍትሔዎቻቸውንም ማመላከት ላይ ብቻ የሚወሰን ሲሆን፣ ተማሪዎችን ማለትም የተማሪዎች የንባብ ክህሎት ደረጃ መገምገም፣ የአፈ-ፊት እና ኢ-አፈ-ፊት ተማሪዎችን የንባብ ትምህርት አቀራረብ መመልከት፣ ወዘተ. ጉዳዮች ግን የዚህ ጥናት የትኩረት ነጥብ አይደለም።

ምዕራፍ ሁለት

የተዛማጅ ጽሑፎች ቅኝት

2.1 የንባብ ምንነት

ንባብ ሁሉንም የሚያስማማ አንድ ወጥ የሆነ ብያሌ የሌለው እና እንደየሁኔታው በተለያዩ መንገድ ብያሌ ሲሰጠው የሚስተዋል እንደሆነ Smith (1985:100) ይገልጻል። ምክንያቱም ንባብ የሚታዩ አካላዊ እንቅስቃሴዎችን፣ ሥነልሳናዊ እና አእምሯዊ የሆኑ ውስብስብ ነገሮችን አዋቅሮ የያዘ የአካላዊ እና አእምሯዊ ቅንጅት ተግባር በመሆኑ ነው በማለት Tesfaye (2006:6) Perfetti (1985) በመጥቀስ ይገልጻል። ንባብ በተለያዩ ምሁራን የተለያዩ ብያሌዎች ቢሰጡትም የብያሌዎቹ የትኩረት አቅጣጫ ግን ጽሑፉን አንብቦ ከመረዳት፣ መረጃን ከመቀበል፣ በንግግር የሚቀርብ መልእክትን በጽሑፍ ሰፍሮ ከማግኘት አኳያ የሚያጠነጥኑ እንደሆኑ Nuttall (1982:2) ይገልጻል።

“ንባብ ጸሐፊው በጽሑፉ ያሰፈረውን መልዕክት ወይም ሐሳብ በመመልከት ለመረዳት የሚደረግ ጥረት ነው።” በማለት Nuttall (1982:18) ሲገልጹ፣ ይህን ሐሳብ Williams (1984:21) በማጠናከር፣ “ንባብ አንድን ጽሑፍ በመመልከት ምን እንደተሃፈ ለመረዳት የሚደረግ ጥረት ነው።” በማለት ይገልጻል። ከእነዚህ ብያሌዎች እንደምንረዳው ንባብ በዓይን እየተመለከቱ በከንፈር ማንበብ ብቻ ሳይሆን የአነበቡትን ነገር መገንዘብንም እንደሚጨምር ነው። Williams (1984:21) ከዚህ ብያሌ ጋር አያይዘው ሲገልጹ “ያለ ግንዛቤ የሚደረግ የጽሑፍ ምልክት ንባብ ነው ልንል አንችልም።” በማለት የሚያነቡትን ነገር መረዳት የንባብ ዋና ጉዳይ እንደሆነ አበክረው ይገልጻሉ።

በሌላ በኩል ንባብ በአንባቢው እና በጸሐፊው መካከል የሚደረግ የተግባቦት መንገድ እንደሆነ Wallace (1992:4) እንደሚከተለው ይገልጻል፣ “ንባብ በፅሑፍ የሰፈሩ መልዕክቶችን በማግኘት እና በመመልከት ከፀሐፊው ጋር ተግባቦትን የመከወን ሂደት ነው ልንል እንችላለን።” ይህን ሐሳብ በሚያጠናክር መልኩ Tesfaye (2006:6) “ንባብ በደራሲው እና በአንባቢው መካከል በርቀት የሚደረግ ውይይት ነው። ይህም ማለት ጸሐፊው ሐሳቡን እና መረጃውን ከወረቀት ላይ ያሰፍራል፣ አንባቢው ደግሞ በፅሑፍ የሰፈረውን መረጃ እና ሀሳብ ይቀበላል።” በማለት መበየናቸውን Goodman (1968) በመጥቀስ ይገልጻል። በተመሳሳይ መልኩ Smith

(1985:102) “ንባብ መረጃን ከጽሑፍ ለማግኘት የሚደረግ ጥረት ነው።” በማለት ሲገልፁ፡ Grellet (1981:7) “ንባብ በጽሑፍ ላይ የሰፈረን መረጃ በአግባቡ ተመልክቶ የጸሐፊውን ሐሳብ፣ አመለካከት እና መረጃ መቀበያ ነው” በማለት ይገልጻሉ። ከእነዚህ ብያሌዎች እንደምንረዳው ሰዎች በጊዜ እና በቦታ በሚራራቁበት ወቅት ንባብ ለንግግር ተግባራት ወኪል የመግባቢያ መንገድ እንደሆነ ነው።

ከላይ የተሰጡትን ብያሌዎች ማዕከል ባደረገ መልኩ Harmer (1991:190) “ንባብ በዓይን እና በዓለም ላይ የነቃ እንቅስቃሴ የሚከውን ሲሆን ዓይን ከወረቀቱ መልዕክትን ይቀበላል፤ ዓለም ላይ የተቀበለውን መልዕክት በጥቅም ላይ ያውላል” በማለት ይገልጻሉ። በአጠቃላይ ንባብ በዓይን እና በዓለም ላይ የተቀናጀ እንቅስቃሴ በወረቀት ላይ በጽሑፍ የሠፈረን መልዕክት አንብቦ የመረዳት ሂደት እንደሆነ ከተሰጡት ብያሌዎች መረዳት ይቻላል።

2.2 የንባብ ዓይነቶች

ንባብ ከአንባብ ድምጽ፣ ከመረጃ አፈላለግ፣ ከአንባብ ፍጥነት፣ ከሚነበበው ጽሑፍ ስፋት እና ጥበት፣ ወዘተ. ምክንያት በተለያዩ መንገድ እንደሚገለጹ Broughton /1978:92/ ገለጻ መረዳት ይቻላል። በመሆኑም እነዚህን የንባብ አይነቶች ምን እንደሚመስሉ ከዚህ ቀጥሎ እንመለከታለን።

ንባብ፡ በንባብ ወቅት ከሚኖረው የድምጽ አወጣጥ አኳያ የለሆነ ንባብ /Silent reading/ እና የጮኸታ ንባብ /Loud reading/ በመባል ይጠራል (Nuttall 1982:37)። እንደ ናታል አገላለጽ የለሆነ ንባብ የሚባለው ከንፈርና ምላሽ ሳያነቃንቁ በአይን ብቻ የሚካሄድ የንባብ አይነት ነው። ይህ የንባብ አይነት ብዙ ጊዜ “ተማሪዎች አንብበው የመረዳት ክህሎቶችን ለማዳበር ተመራጭ በመሆኑ “የጥናት ዘዴ” እየተባለ እንደሚጠራ ከBroughton (1978:91) ይገልጻሉ። የጮኸታ ንባብ ግን ስሙ እንደሚያመለክተው ድምጹን ከፍ አድርጎ ለሌላ ወገን ማንበብን ይመለከታል። በመሆኑም ከእነዚህ የንባብ አይነቶች መገንዘብ የሚቻለው የለሆነ ንባብ ተማሪዎች በተናጥል ለራሳቸው እያነበቡ የሚማሩበት ዘዴ ሲሆን፣ የጮኸታ ንባብን ተማሪዎች ተራ በተራ እየተነሱ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ለጓደኞቻቸው ማቅረብ እንዳለባቸው የሚማሩበት የንባብ ዘዴ ነው።

ንባብ፡ የአንድን ፅሁፍ መረጃ በፍጥነት አንብቦ ለመረዳት ከሚደረግ ፍጥነት አኳያ የአሰሳ ንባብ /Scanning/ እና የገረፍታ ንባብ /Skimming/ በመባል ይጠራል በማለት Grellet (1981:4) እና Nuttall (1982:34) ይገልጻሉ። እንደ ናታል እና ግሪሌት ገለጻ የአሰሳ ንባብ የሚባለው አንድን መረጃ ፈልጎ ለማግኘት ወይም ነቅሶ ለማውጣት ሲፈለግ ፈጣን በሆነ ሁኔታ የሚከናወን ሲሆን፡ የገረፍታ ንባብ ግን የፅሁፍን አጠቃላይ ጭብጥ በፍጥነት ለማወቅ ሲባል የሚካሄድ የንባብ አይነት ነው።

ንባብ፡ ከሚነበበው የጽሁፍ ብዛት እና ዓላማ አንጻር መጠነ-ሰፊ ንባብ /Extensive reading/ እና ጥልቅ ንባብ /Intensive reading/ በመባል ይጠራል (Nuttall 1982:23)። መጠነ ሰፊ ንባብ ብዙ ጊዜ ከመማሪያ ክፍል ውጭ ለመዝናናት እና ጠቅላላ እውቀትን ለማሳደግ በሚል እሳቤ የሚከናወን ነው በማለት ናታል ቢገልፁም Broughton (1978:110) ግን መጠነ-ሰፊ ንባብ ለመዝናናት እና ጠቅላላ ፅውቀትን ለማሳደግ ብቻ ሳይሆን አንብቦ መረዳትንም ለማስተማር እንገለገልበታለን በማለት ይገልጻሉ። ይህም ተማሪዎች አንድን ሰፊ ጽሁፍ ከቤታቸው አንብበው እንዲመጡ በማዘዝ እና በክፍል ውስጥም ከምንባቡ ምን እንደተረዱ ለንደኛቸው በቃል ወይም በጽሁፍ እንዲያቀርቡ በማድረግ ሊሆን ይችላል በማለት ይገልጻሉ። ጥልቅ ንባብ ግን የተወሰነ መረጃ እና ፅውቀትን ለማግኘት ሲባል ጥንቃቄ በተሞላበት ሁኔታ የሚደረግ የንባብ ዓይነት ነው። በመሆኑም አንብቦ መረዳትን በክፍል ውስጥ ለማከናወን ብዙ ጊዜ ይህ የንባብ ዓይነት ተዘውታሪ ነው" (Broughton 1978:93)፤ ምክንያቱም በዚህ ወቅት ተማሪዎች የማያውቁትን የሰዋሰው አጠቃቀም የሚረዱበት፣ ጸሐፊው ሊያስተላልፈው የሚፈልገውን መልዕክት የሚገነዘቡበት፣ የአዳዲስ ቃላትን ፍቺ ለማወቅ የሚጣጣሩበት ስለሆነ ነው በማለት ብርሀተን ይገልጻሉ።

ከላይ ከተጠቀሱት ምክንያቶች በተጨማሪ ንባብን ለመማር፣ የተለያዩ መረጃዎችን ለማግኘት፣ ሂስ ለመስጠት፣ ለመዝናናት፣ አጠቃላይ ግንዛቤን ለመጨመር በሚል ዓላማ ንባብ ሊከናወን እንደሚችል Hodder (2002:234) ይገልጻሉ። ስለሆነም ተማሪዎች በተለያዩ የንባብ አይነቶች የንባብ ትምህርት በጥሩ ሁኔታ ሊሰጣቸው ይገባል።

2.3 የንባብ ትምህርት አስፈላጊነት

የንባብ ትምህርት ዘርፈ ብዙ ጠቀሜታዎች እንዳሉት በአጥኝው ይታመናል። ከእነዚህም ውስጥ ዋናው በመስማት እና በማየት የማይገኙትን የህይወት ገጠመኞች እንድናገኝ ማስቻሉ ነው። በአጠቃላይ ግን ንባብ አዲስ መረጃን ለማግኘትም ሆነ ክሊሎችን ለማዳበር መሰረት ሊሆን እንደሚችል Williams (1984:13) የሚከተሉትን ነጥቦች በመዘርዘር ይገልጻሉ። Nuttall (1982:3) እና Grellet (1981:46) እነዚህንም ነጥቦች ይጋራሉ። እነዚህም የሚከተሉት ናቸው።

- ተማሪዎች በማዳመጥ እና በመናገር ያላገኙትን ነገር በንባብ አግኝተው ቋንቋውን ይበልጥ እንዲለማመዱ እድል ይሰጣቸዋል፤
- አንድን ምንባብ አንብበው ምን ማስተላለፍ እንደፈለገ በቀላሉ መግለጽ ያስችላቸዋል፤
- ከቋንቋ ትምህርቱ በተጨማሪ ተማሪዎች አካባቢያቸውን፣ ሀገራቸውን እንዲሁም በዓለም ዙሪያ ያሉ ነገሮችን እንዲያውቁ ያስችላቸዋል፤
- ተማሪዎች የቀረበላቸውን ምንባብ አንብበው በሚያደርጉት ወይይት በተጓዳኝ የንግግር ክሊሉን ለማስተማር ያስችላል፤
- ተማሪዎች የምንባቡን ሐሳብ ተረድተው የሚፈልጉትን መረጃ ከምንባቡ ውስጥ እንዴት ማግኘት እንደሚችሉ ለመማር ይረዳቸዋል፤
- ከንባብ ክሊሉ ባሻገር የጽሕፈት፣ የቃላት፣ የሰዋሰው፣ ወዘተ. እውቀታቸውን ለማሳደግ ይረዳል፤
- ተማሪዎች ከተለያዩ የሕይወት ገጠመኞች ጋር እንዲተዋወቁ እና እንዲዝናኑ ያስችላል፤
- ተማሪዎች መሠረታዊ የሆነ የአንብቦ መረዳት ክህሎት እንዲኖራቸው ያስችላል።

በመሆኑም ተማሪዎች ጥሩ የንባብ ክህሎት እና ፍላጎት እንዲኖራቸው ከማስቻል ባለፈ፣ ካለው አእምሯዊ እና ስነልቦናዊ ጠቀሜታዎች አኳያ የንባብ ትምህርት በመምህሩም ሆነ በተማሪዎች ተገቢ ትኩረት አግኝቶ በመማሪያ ክፍል ውስጥ መከናወን ይኖርበታል።

2.4 ንባብን በክፍል ውስጥ ማስተማር

ንባብን በክፍል ውስጥ ማስተማር ሲባል የቃላት አነባብን፣ የተሞላለት የሐሳብ አገላለጽን፣ ጥርት ያለ የአነባብ ድምፀትን፣ ሐሳብን ከጽሑፍ እንዲረዱ የማድረግ ውኔታዎች ውሎ ሊያጠቃልል እንደሚችል ይገለጻል (Nuttall 1982:2)። ይህን ሐሳብ በሚያጠናክር መልኩ ተማሪዎች የንባብ ትምህርትን በክፍል ውስጥ ሲማሩ ሆሂያትን አቀናጅተው ቃላትን፣ ቃላትን አሳክተው ሐረግ እና ዓረፍተነገርን በመመሥረት ደረጃ በደረጃ ንባብን ይማራሉ በማለት በድሉ /1996:28/ ያስረዳሉ። ከዚህም ባሻገር ተማሪዎች የንባብ ክሊፍቶውን እያዳበሩ ሲሄዱ ወደ አንብቦ መረዳት ትምህርት ይሸጋገራሉ። ከዚህ ጋር በተያያዘ Nuttall (1982:21) ሲገልጹ፡ "ተማሪዎች የንባብ ክሊፍቶውን እያዳበሩ ሲሄዱ ያለሚንም እርዳታ በተገቢው ፍጥነት ከበቂ ግንዛቤ ጋር መልዕክትን አንብበው መረዳት ይችላሉ።" በማለት ይናገራሉ። ለዚህም ይመስላል በሀገራችን ውስጥ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የንባብ ትምህርት "አንብቦ መረዳት" በሚል ሲከናወን የሚከተለው፡፡

2.4.1 አንብቦ መረዳትን የማስተማር ምንነት

አንብቦ መረዳት ሲባል በጽሑፍ ውስጥ ሊተላለፍ የሚረዳውን መልዕክት በተቻለ መጠን የመገንዘብ ሂደት ነው። ነገር ግን ተማሪዎች የቀረበላቸውን ምንባብ አንብበው በቀላሉ እንዲረዱ የሚቀርበው ምንባብ የቋንቋ ይዘት የተማሪዎችን የተደመ ፅውቀት ከግንዛቤ ያስገባ መሆን እንዳለበት Ur (1996:148) ይገልጻሉ። ይህን ሐሳብ በሚያጠናክር መልኩ Alderson and Urganhart (1984:65) ሐሳባቸውን ሲሰነዝሩ "የአንብቦ መረዳት ትምህርት የታለመለትን ግብ እንዲመታ መምህሩ በቅድሚያ የቀረበው ምንባብ ከተማሪዎች ፅውቀት እና ክህሎት እንዲሁም ማህበራዊ ዳራ ጋር የሚጣጣም መሆኑን መፈተሽ አለበት" ሲሉ ይመክራሉ። በመሆኑም አንድ መምህር እነዚህን ጉዳዮች በቅድሚያ ክፈተሽ እና ካስተካከለ በኋላ አንብቦ መረዳትን በክፍል ውስጥ ማስተማር ይችላል። ትምህርቱም በሚከተሉት መንገዶች ሊተገበር እንደሚችል Harmer (1991:182-184) ይገልጻሉ። እነዚህም ነጥቦች Grellet (1981:4-5) ይጋራሉ እነሱም የሚከተሉት ናቸው፡

- የቃላት ፍቺን ማስገንዘብ፡- ተማሪዎች በምንባቡ የቀረቡትን ቃላት አውዳዊ እና አገባባዊ ፍቻቸውን እንዲረዱ ማድረግ ይገባል። የቃላትን ፍቺ ሲባል የእያንዳንዱን ቃል ተናጥላዊ ፍቺ ለቅሞ ማስረዳት ሳይሆን የሀብረት ፍቺ የማስረዳት ሂደት እንደሆነ ይገለጻል።

- የምንባቡን ግልጽ መልዕክት ማስገንዘብ፡- ይህም ሲባል በጽሑፍ ውስጥ በግልጽ የተቀመጠውን መልዕክት ለማብራራት እና ለማጉላት፣ አጽኖት ለመስጠት የገቡትን የተለያዩ ሐሳቦችን ማስገንዘብ ይመለከታል።
- የምንባቡን ድብቅ መልዕክት ማስረዳት፡- ተማሪዎች በምንባቡ ውስጥ በግልጽ የተቀመጠውን መልዕክት መነሻ በማድረግ በአንድምታ የተቀመጠውን ወይም ድብቁን መልዕክት እንዲረዱ ማድረግ ይመለከታል።
- የምንባቡን የሐሳብ ፍሰት ማስገንዘብ፡- ተማሪዎች የምንባቡን ቅደም ተከተል፣ የሐሳብ ፍሰት፣ የሐሳቦችን ቅንብር እና ዝምድና መገንዘብ ይገባቸዋል። ይኸውም በአረፍተነገሮች እና አንቀጾች ቅደም ተከተላዊ ውህደት እና ዝምድና ሊገለጽ ይችላል።
- አያያዥ ቃላት እና ሐረጎችን ሰዋስዋዊ አገባብ እና ትርጉም ማስገንዘብ፡- ተማሪዎች በምንባቡ ውስጥ የሚያገኙትን አያያዥ ቃላት እና ሐረጎች ያላቸውን ሰዋስዋዊ አገባብ እና ትርጉም ማወቃቸው የምንባቡን ፍሬ ሀሳብ በቀላሉ እንዲገነዘቡ ያግዛቸዋል። በመሆኑም የንባብ ትምህርት አንብቦ በማለፍ ብቻ የሚወሰን ሳይሆን በዘሀ መልክ እንዲረዱ እና የራሳቸውን ግንዛቤ ለጓደኞቻቸው እንዲያቀርቡ በሚያስችል ሁኔታ መከናወን ይኖርበታል።

2.4.2 በክፍል ውስጥ አንብቦ መረዳትን ማስተማር

አንብቦ መረዳትን ማስተማር ሲባል የአንድን ቋንቋ ክሂል ማዳበር ብቻ የሚመለከት ሳይሆን ሌሎችንም ክሂሎች በተጓዳኝ የምናስተምርበት፣ ማገበራዊ፣ ሳይንሳዊ እና ሥነልቦናዊ ዕውቀቶችን የምናስጨብጥበት፣ ወዘተ. በመሆኑ በመማር-ማስተማር ሂደቱ ወቅት ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ ይገባል በማለት Jordan (1993:70) ይመክራሉ። በመሆኑም አንድ መምህር አንብቦ መረዳትን በክፍል ውስጥ ለማስተማር ከግንዛቤ ውስጥ ማስገባት ካለበት ነገሮች መካከል ለትምህርት የሚቀርበውን ምንባብ፣ የክፍል ውስጥ የአመራር ሂደት እና የምንባቡ የአነባብ ሁኔታን መሠረት አድርገው Williams (1986:42-45) የሚከተሉትን ነጥቦች ይዘረዝራሉ፤

- ሀ. ተማሪዎች እንዲያነቡት የቀረበው ምንባብ የሚያጓጓ መሆኑ መረጋገጥ አለበት። ይህ ደግሞ ተማሪዎች ታሪኩን አንብበው ለመረዳት የሚፈጥረው መነሳሳት የንባብ ፍጥነታቸውን እና ብቃታቸውን እንዲያሳድጉ ያስችላቸዋል፤
- ለ. ምንባቡን አስመልክቶ ማንኛውም ዓይነት ውይይት እና ጥያቄ ለተማሪዎች ከመቅረቡ በፊት ተማሪዎች ምንባቡን እንዲያነቡ ማድረግ ያስፈልጋል፤
- ሐ. ለተማሪዎች የሚቀርበው ምንባብ እና የመማር ማስተማሩ ሂደት የተማሪዎችን የቋንቋ ችሎታ ሊያዳብር በሚችል መልኩ መዘጋጀት አለበት፤
- መ. በመማሪያ ክፍል ውስጥ የሚከናወነው የአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብ ተማሪዎችን ሊለውጥ እና ሊያሳውቅ በሚችል፣ በተግባር የታገዘ፣ ሁሉንም ተማሪዎች ሊያሳትፍ በሚችል መልኩ መሆን አለበት፤
- ሠ. በአንብቦ መረዳት ትምህርት ወቅት መምህሩ መረጃ ከመስጠት፣ ስለምንባቡ መጠነኛ ገለጻ ከመስጠት፣ የክፍሉን የመማር-ማስተማር ሂደት ከመቆጣጠር፣ ለሚነሱ ጥያቄዎች መልስ ከመስጠት ያለፈ ተግባር ማከናወን የለበትም፤
- ረ. ተማሪዎች የሚማሩት የአንብቦ መረዳት ትምህርት በክፍል ውስጥ ብቻ የሚቀር ሳይሆን ከክፍል ውጭም ወጥተው ሊተገብሩት የሚያስችል ተነሳሽነት እና ተጨባጭ እውቀት ሊፈጥር እና ሊያስጨብጥ በሚችል መልኩ መሆን አለበት፤
- ሰ. ተማሪዎች ከሚያነቡት ምንባብ መረጃዎችን ከመውሰድ በአለፈ ወይይቶችን እንዲያካሂዱ፣ የተለያዩ ጥያቄዎችን እንዲያነሱ ማስቻል አለበት።
- ሸ. ተማሪዎች በመማሪያ ክፍል ከሚያነቡት ቅንጫቤ በአለፈ ከመማሪያ ክፍል ውጭም ሰፊ /Extensive reading/ እንዲያካሂዱ በሚያነሳሳ መልኩ መሆን አለበት። በመሆኑም መምህሩ የንባብ ትምህርቱ የተማሪዎችን ፍላጎት እና ማንነት ግንዛቤ ባስገባ መልኩ መቅረብ አለበት።

እነዚህን መሠረታዊ ነጥቦች ከግንዛቤ በማስገባት አንድ መምህር አንብቦ መረዳትን በክፍል ውስጥ ለማስተማር በመጀመሪያ መምህሩ ቀድሞ ምንባቡን አንብቦ እና እንዴት ማስተማር እንዳለበት እቅድ ነድፎ ወደ መማሪያ ክፍል መሄድ እንዳለበት Nuttall (1982:1) ይገልጻል። ነገር ግን የአንብቦ መረዳት ትምህርት አተገባበር ብዙ ጊዜ በተለያዩ ምሁራን የተለያዩ አተያይ እንዳሉት Williams (1984:37) ይገልጻል።

የመጀመሪያው እያንዳንዱ ተማሪ በራሱ ፍጥነት የሚያነብበት ዘዴ ነው። ይህ ዘዴ በብዙ ምሁራን ዘንድ ተቀባይነት ያለው እንደሆነ በድሉ (1996:27) ይገልጻሉ። ምክንያቱም ተማሪዎች በተደጋጋሚ ምንባቦችን በሚያነቡበት ወቅት የምንባቡን ይዘት ወይም መልዕክት ከማወቅ በአለፈ አዳዲስ ቃላትን ነቅሰው እንዲያውጡ፣ ደብዳቤዎችን ለማስጻፍ፣ ዘገባ እንዲጽፉ ለማድረግ፣ ስለአነበቡት ጽሑፍ ማጠቃለያ እንዲሰጡ ለማድረግ፣ ከምንባቡ ስለአገኛቸው ገፁ-ባሕሪያት ውይይት እንዲያደርጉ ለማድረግ፣ ወዘተ. የአንብቦ መረዳት ትምህርት መሠረታዊ ተግባራት ሲባል ምንባቡ በተማሪዎች እንጂ በመምህሩ መነበብ የለበትም ሲሉ Greenwood (1987:308) ይገልጻሉ። እንደ ግራንውድ ገለጻ በአንብቦ መረዳት ትምህርት መምህሩ ምንባቡን ማንበብ የለበትም ሲባል “ተማሪዎች እንዴት ማንበብ እንዳለባቸው የሚያሳዩ እንጂ፣ የተማሪዎች የንባብ ችሎታ ገምጋሚ እና ታዳሚ ግን መሆን የለበትም” ሲሉ የመምህራንን አይነተኛ ሚና ለይተው ይገልጻሉ (Greenwood 1987:308)። ከዚህም በተጨማሪ መምህራን ምንባቡን ማስነበብ ብቻ ሳይሆን ከማስነበባቸው በፊት በርዕሰ ጉዳዩ ዙሪያ የተለያዩ መላምቶችን እና ግምቶችን እንዲሰጡ ማድረግ፣ በሚያነቡበት ወቅት ስለሚያነቡት ነገር የተለያዩ እገዛዎች መስጠት፣ ከጨረሱም በኋላ በአነበቡት ምንባብ ዙሪያ የተለያዩ አስተያየቶች እና “ሪፖርቶች” እንዲያቀርቡ ማድረግ የመምህሩ ወሳኝ ተግባራት ናቸው በማለት Greenwood (1987:308) ይገልጻሉ። ግራንውድ አያይዘው ሲገልጹ፣ “አንዳንድ መምህራን ምንባቡን በተማሪዎች ማስነበብ የተማሪዎችን የቋንቋ ችሎታ አያሳድግም የሚል እምነት አላቸው፤ ይህን አመለካከታቸውን የሚጋሩ ብዙ ዓይነት ለተማሪዎች በክፍል ውስጥ ሊኖሩ ይችላሉ። ነገር ግን ይህ ፈጽሞ የተሳሳተ በመሆኑ መምህራን ራሳቸው ምንባቡን ከማንበብ ይልቅ ከፍተኛ የማነቃቃት ስራዎችን በመሥራት በተማሪዎች እንዲነበቡ ማድረግ ይጠበቅባቸዋል በማለት Greenwood (1987:308) ምንባቡ በተማሪዎች እንጂ በመምህሩ መነበብ እንደሌለበት ይመክራሉ። በመሆኑም ከዚህ ህሳብ መረዳት የሚቻለው መምህሩ ተማሪዎች እንዴት ማንበብ እንዳለባቸው የሚያሳይ እና የሚያግዝ እንጂ ተማሪዎችን አድማጭ አድርጎ የሚያነብ እንዳልሆነ ነው።

በሌላ በኩል መማር ማለት “ከመምህሩ ወይም ከባለሞያው የመቅዳት ሂደት ነው” /Brawn 2006:514/። የሚለውን የ“craft model” እሳቤ በሚያስተጋባ መልኩ በክፍል ውስጥ አንብቦ መረዳትን በተገቢው መንገድ ለማስተማር ምንባብ በተማሪዎች ሳይሆን በመምህሩ መነበብ አለበት የሚለው አተያይ ሌላው መንገድ ነው። Amer (1997:43) በቅርብ ጊዜ የተደረጉ ጥናቶችን ማለትም የFlesher /1988/ን የManning

and Cody (1988)ን የRoss (1986)ን Yaden, Smolkin, and Conlon (1989) ጥናቶችን በመጥቀስ የአፍ መፍቻንም ይሁን ሁለተኛ ቋንቋ ለማስተማር በተማሪዎች ከማስነበብ ይልቅ መምህሩ ድምጹን ከፍ አድርጎ እያነበበ፣ ተማሪዎች በዝምታ እያነበቡ የሚከተሉበት ሂደት ተመራጭ እንደሆነ ይገልጻሉ። ምክንያቱም መምህሩ ድምጹን ከፍ አድርጎ እያነበበ ተማሪዎች በጸጥታ በዓይናቸው እየተመለከቱ በሚከተሉበት ወቅት የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ክሂል በማዳመጥ ስለሚታገዝ የተሻለ ይሆናል። ተማሪዎችም እንደመምህራቸው ለማንበብ ይነሳሳሉ። ነገር ግን ተማሪዎች በራሳቸው ብቻ እንዲያነቡ ከታዘዙ፣ ሊያነቡ የሚችሉት ቃል በቃል የሥነልሰን ብቃታቸው /Linguistic Competence/ እስከሚፈቅድላቸው ነው በማለት ይከራከራሉ። ከዚህም በተጨማሪ መምህሩ ለተማሪዎች የሚያነቡላቸው ከሆነ “ምንባቡ በምን ዓይነት መንገድ ቢነበብ በአድማጭ ዘንድ ምስል መፍጠር እንደሚቻል፣ ማራኪ የአነባብ ድምጹት ቃናን፣ ተገቢ ፍጥነትን እና የድምጽ መጠንን ሁሉ ከመምህራቸው ይማራሉ” በማለት Amer (1997:44) አያይዘው ይገልጻሉ። ከዚህ ሀሳብ መረዳት የሚቻለው የንባብ ትምህርት አንብቦ በሚል ለተማሪዎች የሚተው ሳይሆን መምህሩ ራሱን ሞዴል አድርጎ እያነበበ ተማሪዎችን የሚያነሳሳበት እና የሚያሳይበት እንደሆነ ነው።

Amer (1997:43) መምህራን ምንባቡን በክፍል ውስጥ ማንበባቸው ብዙ ጊዜ የተሳሳተ አካሄድ ነው ለሚለው አስተያየቶች ሲመልሱ፣ “ንባብን ለተማሪዎች እናስተምር እያልን፣ ለተማሪዎች እንዴት ነው አንብቦ ብለን የምንተወው?” ሲሉ ይጠይቃሉ። በማያያዝም ምናልባት እንኳ ለተማሪዎች የምንባቡን ሥራ ለመተው ተማሪዎች ከፍተኛ ከሆነ የንባብ ክሂል ደረጃ ላይ መገኘት አለባቸው። ነገር ግን በዝቅተኛ እና መካከለኛ የንባብ ክሂል ላይ በሚገኙ ተማሪዎች ግን ፈጽሞ የማይታሰብ ነው በማለት ይከራከራሉ።

ከላይ የተገለጹትን የማስተማሪያ ዘዴዎች አስመልክቶ በድሉ (1996:27) ሲገልጹ፣ ሁለቱም የማስተማሪያ መንገዶች የራሳቸው የሆነ ጠንካራና ደካማ ኅኖች አሏቸው። ነገር ግን የአንብቦ መረዳት ትምህርት ዓላማ ተማሪዎች የሚያነቡትን ነገር እንዲረዱ ማስቻል እና የንባብ ክሂላቸውን ማዳበር በመሆኑ የማንበብ ተግባርን መምህሩ ለተማሪዎች ቢተወው የተሻለ ነው በማለት ይገልጻሉ። ይህን ሀሳብ በመጋራት Williams (1986:42) “የንባብ ትምህርት በተማሪዎች እንጂ በመምህሩ ፈጽሞ መከናወን የለበትም።” በማለት በአፅንኦት ይገልጻሉ። በመሆኑም የንባብ ትምህርት በመስማት የሚዳብር ሳይሆን ተማሪዎች እለት በእለት በሚደረጉ

ተከታታይ ልምምድ የሚዳብር በመሆኑ በንባብ ትምህርቱ ወቅት ምንባቡ በተማሪዎች ቢነበብ የተሻለ ነው።

2.4.2.1 አንብቦ መረዳትን የማስተማር ሂደት

ሁሉም የቋንቋ ክሂሎች ትምህርት የታለመላቸውን ግብ እንዲመቱ በመስኩ ጥናት ያደረጉ መምህራን የተሻለ ነው የሚሉትን የማስተማሪያ ዘዴዎች እና ሂደቶች ያቀርባሉ። ለዚህም ይመስላል Azeb (1984:61) “ከአንድ መምህር ውጤታማ የማስተማር ተግባር መገለጫዎች መካከል የቀረበለትን መሠረታዊ የማስተማሪያ ዘዴ እና ሂደት ተከትሎ በክፍል ውስጥ ማስተማሩ ነው” በማለት የገለጹት። በመሆኑም አንብቦ መረዳትንም በክፍል ውስጥ ለማስተማር ልንከተላቸው የሚገቡ ተግባራት ሦስት ናቸው። እነሱም ቅድመ ንባብ ተግባራት፣ ጊዜ ንባብ ተግባራት እና ድገረ ንባብ ተግባራት በማለት አብዛኛዎቹ ምሁራን ቢገልጹም፣ Greenwood (1987:309) ግን የአንብቦ መረዳት ትምህርት ደረጃዎችን በአምስት ክፍለዎቸው እናገኛለን። እነዚህም መምህሩ ስለምንባቡ የሚያስተዋውቅበት ቅድመ ንባብ ተግባራት፣ ምንባቡን የሚያስነብብበት ጊዜ ንባብ ተግባራት፣ ተማሪዎች ምንባቡን ምን ያህል እንደተረዱት የሚገመገሙበት ድገረ ንባብ ተግባራት፣ የአነበቡትን ጽሑፍ ተማሪዎች በራሳቸው እንደገና የሚያቀናብሩበት እና የአነበቡትን ፅሑፍ አስመስለው ራሳቸው አዲስ ጽሑፍ የሚጽፉበት ጊዜ በማለት ያስቀምጧቸዋል። ነገር ግን በደረጃ አራት እና አምስት ሥር የቀረቡት ተግባራት በአብዛኛው በደረጃ ሦስት ሥር ስለሚጠቃለሉ ይመስላል አንብቦ መረዳትን በሦስት ደረጃዎች ማለትም በቅድመ ንባብ፣ በጊዜ ንባብ እና በድህረ ንባብ ተግባራት ከፋፍሎ በክፍል ውስጥ ማስተማር በአሁኑ ጊዜ ሰፊ ተቀባይነት እያገኘ ያለ ነው በማለት Williams (1984:290) የገለጹት።

2.4.2.1.1 የቅድመ ንባብ ተግባራት

የአንብቦ መረዳት ትምህርትን በክፍል ውስጥ የማስተማር ሂደት በቅድሚያ የተማሪዎችን የንባብ ፍላጎት በማነቃቃት ይጀምራል በማለት Williams (1984:36) ይገልጻሉ። መምህሩ ምንባቡን ከማስነበቡ በፊት ተማሪዎችን ማነቃቃቱ እና ቅድመ ንባብ ተግባራትን ማከናወኑ የተማሪዎችን የማንበብ ፍላጎት ከመቀስቀሱ ባሻገር ተማሪዎች ስለሚያነቡት ነገር ቅድመ ትንበያ እና የዓለም ገጣሪነት እንዲያደርጉ ያስችላቸዋል። ነገር ግን መምህሩ ምን ያህልም የማነሳሳት እና የማስተዋወቅ ችሎታ ቢኖረውም በአንድ ምንባብ የሁሉንም ተማሪዎች ስሜት እና

ፍላጎት መግዛት አይቻልም ሲሉ Walker (1987:46) ይገልጻሉ። በመሆኑም መምህሩ ሁሉንም ተማሪዎች በተገቢው መንገድ አንብቦ መረዳትን ለማስተማር የምንባብ /text/ ምርጫውን ለተማሪዎች መተው አለበት ሲሉ ሐሳባቸውን ይሰነዝራሉ። ከዚህ ጋር በተያያዘ አንብቦ መረዳትን ለማስተማር በምንዘጋጅበት ወቅት ከሚገጥሙ ችግሮች አንዱ የቀረበው ምንባብ ይዘት ክብደት ነው። በመሆኑም የቀረበው ይዘት ከተማሪዎች የዕውቀት ዳራ ጋር የማይጣጣም ወይም በተላላ አንብበው ሊረዱት የማይችሉ ከሆነ ከማንበባቸው በፊት ስለይዘቱ መጠነኛ ገለጻ /highlight presentation/ ማድረግ ከመምህሩ ይጠበቃል በማለት Morrison (1993:165) ይገልጻሉ። የምንባቡን ይዘት ከማስነበቡ በፊት ገለጻ ማድረግ አለበት ቢባልም ተማሪዎች በሚሰጧቸው መላምቶች እና አስተያየቶች ዙሪያ በፍጹም ማንኛውም ዓይነት ትክክል ነው፤ ትክክል አይደለም፤ የሚል መልስ መስጠት አይገባም ሲሉ Greenwood (1987:308) ይመክራሉ።

ቅድመ ንባብ ተግባራት የሚባሉት መምህሩ ምንባቡን በተማሪዎች ከማስነበቡ በፊት የሚያከናውናቸው ተግባራት ናቸው። ከእነዚህም ተግባራት ውስጥ የሚከተሉት ዋና ዋናዎቹ እንደሆኑ Williams (1984:37) ይገልጻሉ። እነዚህን ነጥቦች በቅድመ ንባብ ወቅት መተግበር ይኖርባቸዋል ሲሉ ተጨማሪ ነጥቦችን በማንሳት Wallace (1992)፣ Greenwood (1987) እና በድሉ (1996) የዊሊያምስን ሀሳብ ይጋራሉ።

- የምንባቡን ርዕስ ማስተዋወቅ፤
- የምንባቡን ጠቀሜታ መግለጽ፤
- አዳዲስ ቃላትን ማቅረብ፤
- ምንባቡን የሚመለከቱ መሪ ጥያቄዎችን ማቅረብ፤
- የማንበብ ፍላጎት እንዲኖራቸው ማነቃነቅ፤ እና
- ምንባቡን የሚመለከት ቅንጫቤ ማቅረብ፤

ከመምህሩ የሚጠበቁ ቅድመ ንባብ ተግባራት ሲሆኑ ተማሪዎችም የቅድመ ንባብ ጥያቄዎችን ተመርኩዘው ስለምንባቡ መላምቶቻቸውን፣ ሐሳቦቻቸውን እና ጥያቄዎቻቸውን ለመምህራቸው ይገልጻሉ።

2.4.2.1.1.2 የጊዜ ንባብ ተግባራት

በዚህ ወቅት ለትምህርት የቀረበው ምንባብ በተማሪዎች የሚነበብበት ነው። ስለሆነም ተማሪዎች ምንባቡን አንብበው በሙሉ ንቃተ ህሊና በመገንዘብ አስተያየት እንዲሰጡ በዋናነት መምህሩ ያበረታታል (Wallace 1992:93)። ተማሪዎችም

ከምንባቡ ውስጥ አዳዲስ መረጃዎችን፣ አዳዲስ ቃላት እና የሰዋሰው አጠቃቀሞችን ይመለከታሉ በማለት Greenwood (1987:308) ይገልጻሉ። ከዚህም በተጨማሪ በተለይ ሁለተኛ ደረጃ እና ከዚህ በላይ የሆኑ ተማሪዎችን እንብቦ መረዳት በምናስተምርበት ወቅት ተማሪዎች ምንባቡን እያነበቡ ከምንባቡ ማስታወሻ እንዲወስዱ ማድረግ ይበልጥ የመረዳት እንዲሁም የተረዱትን በጽሁፍ ማስፈር እንዲችሉ ይረዳቸዋል በማለት Edge (1983:93) ይገልጻሉ።

በአጠቃላይ መምህሩ በጊዜ ንባብ ወቅት የአጠቃላይ ክፍሉን ሁኔታ የመቆጣጠር ተግባር እየተወጣ የሚከተሉትን ጉዳዮች ከግምት ውስጥ ተማሪዎች እንዲያስገቡ ማድረግ ይጠበቅብታል በማለት William (1984:37) ይገልጻሉ። እነዚህን ተግባራት ተጨማሪ ሌሎች ነጥቦችን በመጨመር Wallace (1992); Greenwood (1989) እና በድሉ (1996) ሂደቱን እና ተግባራቱን ይጋራሉ።

- የጽሑፉን ዓላማ እንዲረዱ ማድረግ፣
- የጽሑፉን የአጻጻፍ ስርዓት ማሳወቅ፣
- የጽሑፉን ይዘት እንዲረዱ ማድረግ፣
- የተለያዩ የንባብ ዓይነቶችን እንደየሁኔታው እንዲጠቀሙ ማድረግ፣
- ምንባቡን ሲያነቡ ደቂቃ ወስኖ መስጠት፣

በመምህሩ የሚከናወኑ የጊዜ ንባብ ተግባራት ሲሆኑ ተማሪዎቹም የሚከተሉትን ተግባራት በጊዜ ንባብ ማከናወን ይጠበቅባቸዋል።

- በየአንቀጹ ጠቃሚ የሆነው ሐሳብ የትኛው እንደሆነ መለየት፣
- የምንባቡን ዋና ዋና ነጥቦች በወረቀት ወይም በጎሊናቸው መመዝገብ፣
- እንብበው ሲጨርሱ በትክክል ያልተረዱት ሐሳብ ካለ ተመልሰው ዝርዝር ሐሳቦችን መመርመር፣

በንባብ ወቅት በተማሪዎች የሚከናወኑ ተግባራት ናቸው።

2.4.2.1.1.3 የድኅረ ንባብ ተግባራት

“በዚህ ወቅት ለትምህርት የቀረበው ምንባብ በቋንቋ ትምህርት ትርጉም የሚያገኝበት ጊዜ ነው” በማለት Greenwood (1987:309) ይገልጻሉ። ምክንያቱም ተማሪዎች ምንባቡን ከአነበቡ በኋላ ከዚህ በፊት የማያውቋቸውን ቃላት፣ ሰዋሰዋዊ አጠቃቀሞች፣ ወዘተ. በጥልቀት የሚመረምሩበት እና የሚፈትሹበት ጊዜ ስለሆነ ነው። “ይህንም በዋናነት ጥያቄ በመጠየቅ ሊከናወን ይችላል” በማለት Wallace (1992:100) ይገልጻሉ። እነዚህም ጥያቄዎች የቃላት ፍቺን ከመጠየቅ ጀምሮ

አጠቃላይ በጽሑፉ ሊተላለፍ የሚፈለገውን ፍሬ ሐሳብ እና የጸሐፊውን አመለካከት እስከመጠየቅ ይደርሳሉ። በዋናነትም በዚህ ወቅት የሚከተሉት ተግባራት ይከናወናሉ። በማለት William (1984:38) ይገልጻሉ። ከእነዚህ ተግባራት ተጨማሪ ነጥቦችን በማንሳት በድሉ (1996)፣ Wallace (1992)፣ Greenwood (1989) ሂደቱን እና ተግባራቱን ይጋራሉ፤

- ተማሪዎች ከምንባቡ ምን እንደተረዱ መጠየቅ፤
- የምንባቡን አጠቃላይ ይዘት ከተማሪዎች ዕውቀት እና ችሎታ ጋር ማዛመድ፤
- የማያውቋቸው ቃላት ካሉ እንዲያውቋቸው ማድረግ፤
- የጸሐፊውን ዓላማ ካልተረዱ ማስረዳት፤

ዋና ዋና የድኅረ ንባብ ተጠቃሽ ተግባራት ናቸው።።

2.5 አንብቦ መረዳትን በማስተማር ሂደት የተማሪዎች ተግባር

በአንድ መማሪያ ክፍል ውስጥ በተለያዩ የመማር ፍላጎት እና ብቃት ላይ የሚገለጹ ተማሪዎች ይገኛሉ። በመሆኑም መምህሩ ሁሉንም ተማሪዎች ያማክል የትምህርት ይዘት እና አቀራረብ ይዞ መግባት ይኖርበታል። ለዚህም ይመስላል Tekalign (2001:13) "የአንድ ውጤታማ ትምህርት መገለጫዎች መካከል ሁሉንም ተማሪዎች በንቃት የሚያሳትፍ የመማር ማስተማር ሂደት መፍጠር ነው" በማለት የገለጹት። በመሆኑም ተማሪዎች አንብቦ መረዳትን ሲማሩ በተናጠል ወይም በቡድን ካነበቡ በኋላ ምንባቡን በምርጫ፣ ክፍት ቦታ ሙሉ፣ እውነት ሐሰት በሉ፣ የቃላትን ትርጉም ተናገሩ በሚል ብቻ የሚከናወን ከሆነ የተማሪዎችን የንባብ ክህሎት የማይገነቡ ተግባራት /Passive reading tasks/ ናቸው በማለት Davis (1995:143) ይተቻሉ። በመሆኑም በንባብ ትምህርት ወቅት ተማሪዎች ንቁ ተሳታፊ እንዲሆኑ እና የተሻለ የንባብ ክህሎት ባለቤት እንዲሆኑ የሚከተሉትን ተግባራት በቡድን እና በቢጤ ማከናወን ይኖርባቸዋል (Davis 1995:143)፤

- ምንባቡን በሙሉ ስሜት እና ንቃት ጎሊና ማንበብ፤
- በምንባቡ የቀረበውን ይዘት ወደ ተለያዩ ሠንጠረዥ እና "ዲያግራሞች" መቀየር፤
- የምባቡን ጭብጥ ከተለያዩ ተዛማጅ ጉዳዮች ጋር እያገናኙ የተለያዩ ትንተናዎችን መስጠት፤

- በምንባቡ ውስጥ ያሉ ገጹ-ባሕሪያትን ሕይወት ከራሳቸው ገጠመኞች ጋር በማያያዝ የተለያዩ ግላዊ አስተያየቶችን ለጓደኞቻቸው ማቅረብ፤
- ምንባቡን ሲያነቡ የገጠማቸውን አዳዲስ ቃላት ወይም ሰዋስዋዊ አሰካክ ነቅሶ በማውጣት ከጓደኞቻቸው ጋር መወያየት እንዲሁም መምህራቸውን መጠየቅ ይገባል።

2.6 በአንብቦ መረዳትን ማስተማር የውጤታማ መምህር ምክንያት እና መግለጫ

“በቋንቋ ትምህርት ንባብ ተማሪዎች በራሳቸው የሚማሩት እንጂ እንደሌሎች ክህሎች መምህሩ የሚያስተምራቸው አይደለም” የሚሉ ወገኖች እንዳሉ Nuttall (1982:22) ይገልጻሉ። ነገር ግን ናታል ይህ ሐሳብ ፈጽሞ የተሳሳተ እንደሆነ በመገለጽ የንባብ ትምህርት ያለመምህሩ እገዛ ሊከናወን እንደማይችል ይመክራሉ። ይህም ተገቢውን ምንባብ በመምረጥ፣ ተማሪዎች ለሚያነቡት ምንባብ ትኩረት እንዲሰጡ በማድረግ፣ ተማሪዎች እንዴት ማንበብ እንዳለባቸው በማሳየት፣ ወዘተ. አኳያ ሊገለጽ ይችላል። ነገር ግን መምህሩ እነዚህን ተግባራት በሚያከናውንበት ወቅት ተማሪዎች ሊረዱት በሚችሉ ቋንቋ እና አቀራረብ በማቅረብ ውጤታማ ሚና ይጠበቅበታል በማለት Ur (1996:22) ይገልጻሉ። በመሆኑም ተማሪዎች በመማሪያ ክፍል በመገኘት ለሚያመጡት የሥነልቦና እና የሥነ አእምሮ ለውጥ የመምህሩ ውጤታማነት እና ብቃት ወሳኝ ነው።

ውጤታማ-መምህር በውጤታማ የመማር-ማስተማር ሂደት እና ውጤት ሊገለጽ እንደሚችል የታመነ ነው። የውጤታማ መማር-ማስተማር ሂደት መግለጫዎችም የሚከተሉት እንደሆኑ Mesafint (1999:20) የሚከተሉትን ይዘረዝራሉ፤

- በመማር-ማስተማሩ ወቅት ያለው የመምህራን እና የተማሪዎች ግንኙነት፤
- የመምህሩ የማስተማር ልምድ፤
- ለትምህርት የቀረበው የትምህርት ይዘት፤
- የመማር-ማስተማሩ የክፍል ውስጥ ተግባራት፤
- የክፍል ውስጥ የቁጥጥር ሁኔታ፤
- መምህሩ ስለሚያስተምረው ትምህርት ያለው ዕውቀት፤

ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

ከላይ ከተዘረዘሩት የውጤታማ መማር-ማስተማር ሂደት መግለጫዎች መካከል በመማር- ማስተማሩ ሂደት በመምህሩ እና በተማሪዎች መካከል የሚኖረው ግንኙነት

አንዱ ነው። ምክንያቱም መምህራን ከተማሪዎች ጋር የሚኖራቸው ጤናማ ወይም ጤናማ ያልሆነ ግንኙነት ነው በመማር-ማስተማር ውጤታማነት ላይ ውድቀትን ወይም ስኬትን ሊያመጣ የሚችለው በማለት Azeb (1984:56) ይገልጻሉ። ይህን ሐሳብ በሚያጠናክር መልኩ Nunan (1992:63) በተማሪዎች እና በመምህሩ መካከል መልካም ግንኙነት ካለ ተማሪዎች በነጻነት ምን እንደሚማሩ፣ ስለምን እንደሚማሩ እየተከታተሉ ይጠይቃሉ፤ የሚሰጣቸውንም ትምህርት በደስታ ይቀበላሉ በማለት ይገልጻሉ። በመሆኑም መምህሩ በቅድሚያ ከተማሪዎች ጋር መልካም ግንኙነትን እና ተግባራትን ፈጥሮ ትምህርቱን የሚሰጣቸው ከሆነ የመማር-ማስተማሩ ሂደት የሚከተሉት መልኮች ይኖሩታል (Crouch 1989:106)፡

- በመማር ማስተማሩ ወቅት በተማሪዎች መካከል ጥሩ የሆነ ግንኙነት እና ውይይት ይኖራል፤
- በመማር ማስተማሩ ሂደት ያልተገባ ጫጫታ እና ሁካታ አይኖርም፤
- ተማሪዎች በጥሞና ትምህርታቸውን ሲከታተሉ ይስተዋላል፤
- ተማሪዎች በክፍል ውስጥ የሚሰጣቸውን ተግባራት በሙሉ ፈቃደኝነት ይሰራሉ፤
- ትምህርቱ ተማሪዎችን በሚያስጨንቅ መንገድ ሳይሆን ተማሪዎችን በሚያዝናና መልኩ ይቀርባል፤
- ትምህርቱ ተጀምሮ እስኪያልቅ ድረስ የተማሪዎች ትኩረት በትምህርቱ ላይ ብቻ ይሆናል።

በመሆኑም የውጤታማ ትምህርት መሠረቱ ውጤታማ መምህር እንደሆነ፣ የውጤታማ መምህር መገለጫዎች ደግሞ ከላይ የተዘረዘሩት ነጥቦች እንደሆኑ ተመልክተናል። እነዚህን መገለጫዎች በሦስት ዓይነት ክፍሎች ጠቅለል ብለው ሊገለጹ እንደሚችሉ Dawite (2000:22) Fuller (1969)ን በመጥቀስ ይገልጻሉ። እነዚህም የመምህሩ አካዳሚያዊ ብቃት /Self concern/ አንዱ ነው። አካዳሚያዊ ብቃት ሲባል፣ መምህሩ ስለሚያስተምረው የትምህርት ዓይነት በቂ ዕውቀት ያለው መሆኑን እና በመማር-ማስተማሩ ሂደት ያለው የራስ መተማመን ዋና ዋና መገለጫዎቹ እንደሆኑ ይገልጻሉ። የመምህሩ የክፍል ውስጥ አተገባበር /Task concern/ ሁለተኛ መገለጫ ነው። የክፍል ውስጥ አተገባበር ሲባል ለማስተማሪያነት የተዘጋጁ መሳሪያዎችን የመጠቀም ብቃት፣ ከሚያስተምረው ትምህርት ጋር ቀጥተኛ ግንኙነት ያላቸው አጋዥ መሳሪያዎችን የመጠቀም ልምድ፣ የተስተካከለ የክፍል ውስጥ ቁጥጥር፣ ትምህርቱን በተመደበው ሰዓት የመጨረስ ብቃት እና ለተማሪዎች

ይጠቅማሉ የሚላቸውን ተዛማጅ ነገሮች በማምጣት ለተማሪዎች ሰፊ ዕውቀት ማስጨበጥን ይመለከታል። የመጨረሻው እና ሦስተኛው መገለጫ የመምህሩ እና የተማሪዎች ግንኙነት /Students concern/ ነው። ተማሪዎች እንደ አደጉበት አካባቢ፣ ባህል እና የኢኮኖሚ ደረጃ የትምህርቱ አሰጣጥ ከግንዛቤ መግባት አለበት። በመሆኑም የተማሪዎችን ዳራዊ ልምድ እና ተገቢ የማስተማር ዘዴ፣ የማስተማሪያ መሣሪያዎች እና የተማሪዎች የመማር ፍላጎት፣ መቼ? የትኛውን ትምህርት መስጠት ይመረጣል፣ ወዘተ. የሚሉ ነጥቦችን ከግንዛቤ አስገብቶ የሚያስተምር መምህር ውጤታማ መምህሩ ሊባል ይችላል በማለት Dawite (2000:23) ይገልጻሉ።

“የአንድ መምህር ውጤታማነት የሚመነጨው መምህሩ ለሙያው ካለው ፍቅር ነው” በማለት Azebe (1984:40) ይገልጻሉ። የሙያ ፍቅር እና ተነሳሽነት ደግሞ የሚመጣው መምህር የማስተማር ልምድ እያካበተ ሲሄድ ነው በማለት Underhill /1996:252/ Rabinowitz and Rosenbaum (1960)ን በመጥቀስ ይገልጻሉ። በመሆኑም የማስተማር ልምድ /Teaching experience/ አንዱ የውጤታማ ትምህርት መገለጫ እንደሆነ መገንዘብ ይቻላል። በምክንያትነት Yohannes (2005:32), Caillods (1989)ን በመጥቀስ ሲገልጹ፣ በመማር-ማስተማሩ ሂደት የክፍል ውስጥ ቁጥጥር እና አተገባበር ከኮሌጅ ቆይታ ከሚገኝ የንድፈ ሐሳብ እውቀት በበለጠ በማስተማር ልምድ የሚገኝ ዕውቀት ከፍተኛ በመሆኑ ነው በማለት ይገልጻሉ። ለዚህም ነው በአብዛኛዎቹ ታዳጊ ሀገራት፣ ኢትዮጵያን ጨምሮ ከፍተኛ የሆነ የማስተማር ሙያና ልምድ ማነስ በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶቻቸው ለተፈጠረው የትምህርት ጥራት ችግር እንደ አንድ ምክንያት የሚገለጸው በማለት Yohannes (2005:32-33) ይገልጻሉ።

2.6.1 የማስተማር ልምድ እና የማስተማር ብቃት

በተማሪዎች መካከል የመማር ፍላጎት እና ብቃት ልዩነት እንደሚስተዋለው ሁሉ በመምህራን መካከልም በማስተማር ፍላጎት እና ብቃት ልዩነቶች እንዳሉ ይታመናል። ይህን በመገንዘብ ይመስላል Cullingford (1995:11) “የትኛውም መምህር ቢሆን በማስተማር ብቃቱ ሙሉ አይደለም።” በማለት የገለፁት። ሆኖም ግን ከጀማሪ መምህራን /Novice teachers/ ነባር መምህራን /Experienced teachers/ በአንጻራዊ መልኩ በተሻለ ሁኔታ ያስተምራሉ በማለት የተለያዩ ምሁራን

በገልጹም፤ ከፊሎሎ፣ ደግሞ ጀማሪዎች ከነባሮቹ በተሻለ ሁኔታ ያስተምራሉ በማለት የመክራክሪያ ሐሳብ እንደሚያቀርቡ Amera (2005:8) ይገልጻሉ።

መምህራን የማስተማር ልምድ እያካበቱ ሲሄዱ ቀስ በቀስ የትኛው የማስተማር ዘዴ ጥሩ እንደሆነ በመረዳት ተገቢውን ትምህርት ለተማሪዎች ይሰጣሉ (Cullingford 1995:161)። ይህም መምህራን በኮሌጅ ቆይታችን ያላወቁትን እና ያልተገነዘቡትን ስልት በማስተማር ተሞክሮ መገንዘባቸው እና ማወቃቸው ነው በማለት ያስረዳሉ። Wingard (1974:46) ግን ይህን ሐሳብ አይቀበሉም። “ልምድ እየጨመረ ሄደ ማለት የመምህሩ እድሜም እየጨመረ ሄደ ማለት ነው። በመሆኑም የክፍል ውስጥ እንቅስቃሴውም በዚያው ልክ እየቀነሰ ይሄዳል።” በማለት ይገልጻሉ። ከዚህ ጋር በተያያዘ፤ በቀደምት ጥናቶች የማስተማር ልምድ ለውጤታማ የመማር-ማስተማር ሂደት ጠቀሜታው የጎላ ነው በሚል ሲታመንበት ቆይቷል። በዚህ ዘመን ግን ይህ ሐሳብ የተገላበጠሽ እንደሆነ Amera (2003:8) ይገልጻሉ። ለዚህም በማሳያነት የሚያነሱት Johnston /1994/ “አንድ መምህር ብዙ አመት የማስተማር ልምድ ስላለው በጥሩ ሁኔታ ያስተምራል ብሎ ማመን በራሱ ከጭፍንነት /Blind faith/ የመነጨ ነው።” በማለት ይገልጻሉ። ይህን ሐሳብ Duke (1990) ሲያጠናክሩት “ልምድ ብቻውን የአንድ ጥሩ መምህር መገለጫ አይደለም በማለት ልምድ ትርጉም እንዲኖረው ያለፉት የሥራ ዓመታት የተለያዩ ጥናት እና ምርምሮች በማካሄድ እና በመመልከት የራስን አተገባበር በመፈተሽ ያለፈ ከሆነ ብቻ ነው።” በማለት የማስተማር ልምድ ምንነት እና ጠቀሜታ ይገልጻሉ።

ተማሪዎች መማር ስለሚገባቸው ትምህርት እና አሰጣጥ ዙሪያም መምህራን የተለያዩ አመለካከቶች እንዳሏቸው Mesafint (1999:10) Stones (1994)ን በመጥቀስ እንደሚከተለው ይገልጻሉ።

ልምድ ያካበቱ መምህራን ማስተማር ማለት በጣም ውስብስብ የሆነ ተግባር እንደሆነ በማመን ለተማሪዎች መረጃ መስጠትን ብቻ ሳይሆን ጥናት እና ምርምር ማድረግ እና ለሚከሰቱ ችግሮች መፍትሔ ማፈላለግን ሁሉ እንደሚያጠቃልል አምነው ተማሪዎችን ችግር ፈች እና ተመራማሪ እንዲሆኑ ይጥራሉ። ከዚህ በተጨማሪ በመርሃ ትምህርቱ በቀረበው ትምህርት ብቻ ሳይወሰኑ ተዛማጅ ተጨማሪ ትምህርቶችን ያስተምራሉ። ጀማሪ መምህራን ግን ማስተማር ማለት በመርሃ ትምህርቱ የቀረቡላቸውን ነገሮች ብቻ በመናገር እና በማብራራት ብቻ የሚወሰን እንደሆነ እና

ሰራቸውም በመርሃ ትምህርቱ የቀረበውን ትምህርት መሸፈን አድርገው ይቆጥራሉ።

በማለት ይገልጻሉ። በመሆኑም ጀማሪ መምህራንም እንደ ነባሮቹ ሁሉ ከመርሃ ትምህርቱ በቀረበው ትምህርት ሳይወሰኑ ተጨማሪ ተዛማጅ ትምህርቶችን እንዲሰጡ ተማሪዎች እውቀት ተቀባይ ብቻ ሳይሆኑ ተማሪዎች እና ችግር ፈቺዎች እንደሆኑ በነባር እና በጀማሪ መምህራን መካከል የልምድ ልውውጥ ሊያደርጉ እንደሚገባ ከዚህ ሀሳብ መገንዘብ ይቻላል። በሌላ በኩል Amara (2005:1) መምህራን የብዙ ዓመት የሥራ ልምድ ባለቤት እየሆኑ በሄዱ ቁጥር በትምህርታዊ ጥናት እና ምርምር ያላቸው ተሳትፎ ከጀማሪ መምህራን ያነሰ መሆኑን በጥናታቸው በማረጋገጥ ልምድ በጥናታዊ ምርምር ላይ ከአዎንታዊ ሚናው ይልቅ አሉታዊ ሚናው የጎላ ነው በማለት ገልጸዋል።

ከዚህ ጋር በተያያዘ Amara (2008) “በባሕርዳር ከተማ በሚገኙ የመጀመሪያ እና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የመምህራን የማስተማሪያ መሣሪያዎች አጠቃቀም ከማስተማር ልምድ አኳያ” በሚል 182 መምህራንን ወስደው ባካሂዱት ጥናት ብዙ ያስተማሩ ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን ባነሰ ሁኔታ ሲጠቀሙ ማስተዋላቸውን በጥናታቸው አረጋግጠዋል። በመሆኑም ከእነዚህ ጥናቶች እንደምንመለከተው መምህራን የማስተማሪያ መሣሪያዎችን በአግባቡ ካልተጠቀሙ በተማሪዎች ዕውቀት እና ውጤት ላይ የሚያሳድረው ተፅዕኖ ከፍተኛ እንደሆነ ነው።

Cullingford (1995:162) ከጀማሪ መምህራን ይልቅ ልምድ ያካበቱ መምህራን በሚከተሉት ምክንያቶች የተነሣ በተሻለ ሁኔታ ያስተምራሉ በማለት ይገልጻሉ፤

- ሀ. መምህራን ከራሳቸው የማስተማር ፍላጎት እና ስልት ይልቅ ለተማሪዎች የመማር አስተሳሰብ እና ምርጫ ትኩረት በመስጠታቸው፤
- ለ. መምህራን የማስተማር ልምድ እያካበቱ በሄዱ ቁጥር የብዙ ማስተማሪያ ዘዴዎች ዕውቀት ባለቤት ይሆናሉ፤ ይህ ደግሞ የተማሪዎችን ማንነት ተገንዝበው ጥሩውን የማስተማሪያ ዘዴ እንዲከተሉ ያስችላቸዋል፤
- ሐ. መምህራን በቂ ልምድ ካላቸው ተገቢውን እውቀት ለተገቢው የክፍል ደረጃ ለከተው ለመስጠት ያስችላቸዋል፤
- መ. በሥልጠና ወቅት ያገኙትን ንድፈ ሐሳብ ከሚያስተምሩበት አካባቢ እና ከተማሪዎች ሁኔታ አኳያ እያስማሙ መሄዳቸው፤
- ሠ. መማር በሂደት የሚገኝ እና የሚበለጽግ በመሆኑ በሥልጠና ወቅት ከተገኘ ዕውቀት በበለጠ በማስተማር ሂደት በማግኘታቸው ነው።

ከላይ ከተሰጡት ምክንያቶች መገንዘብ እንደሚቻለው መምህራን ብዙ የማስተማር ልምድ እያካበቱ በሄዱ ቁጥር የተሻለ ትምህርት ለተማሪዎች ሊሰጡ እንደሚችሉ ነው። በሌላ በኩል አዳዲስ መምህራን ስለሚያስተምሩት ትምህርት እንጂ ስለሚያስተምሯቸው ተማሪዎች በቂ ዕውቀት ካለመያዛቸው የተነሣ እንደሆነ ከብዙዎቹ ምክንያቶች እንዳንድ ምክንያት ይጠቀሳል። ነገር ግን በአንዳንድ ወገኖች ዘንድ ጀማሪ መምህራን የሚሰጡት ትምህርት ሁልጊዜ ብቃት የሌለው፣ ልምድ ያካበቱ መምህራን የሚሰጡት ትምህርት ሁልጊዜ የተሻለ እና ጥሩ እንደሆነ መታሰብ ፈጽሞ የተሳሳተ እንደሆነ Abiyot (2001:2) ይገልጻል። አብዮት ምክንያቱንም ሲያስረዱ፣ ሁሉም ባይሆኑ ወደ ሙያው እንደገቡ በጥሩ ሁኔታ ሲያስተምሩ ጀማሪ መምህራን በጥናት ተስተውሏል በማለት ይገልጻል።

በሌላ በኩል አንድ መምህር ብዙ ዓመት በሥራ ስለቆየ የተሻለ መምህር ነው ማለት አይቻልም በማለት Jeylan (2000:36)፣ Johnson (1994) በመጥቀስ ይገልጻሉ። ልምድ ትርጉም የሚኖረው መምህሩ ባስተማረባቸው ዓመታት አዳዲስ ነገሮችን በመማር ሂደት ካላለፈ ብቻ ነው ሲሉ ይገልጻሉ። ይህም ሲባል መምህሩ ባላለፋቸው የማስተማር ዓመታት በምን ዓይነት መንገድ አስተምሮ፣ ምን ዓይነት ውጤት እንዳስመዘገበ ሲገመገም፣ በየጊዜው ከሚመጡ አዳዲስ የማስተማሪያ ዘዴዎች እና ዕውቀቶች ጋር በመተዋወቅ ካለፈ ልምድ በራሱ የዕውቀት ምንጭ ይሆናል። ነገር ግን በእነዚህ ተግባራት ታጅቦ ካላለፈ ልምድ የዕውቀት ምንጭ መሆኑ ቀርቶ ትርጉም የለሽ ልማድ ይሆናል በማለት Jeylan (2000:37)፣ Wajnryb (1992) እና Kolb (1984) በመጥቀስ ይገልጻሉ። ከዚህ ጋር በተያያዘ Wingard (1974:47) ሲገልጹ “መምህሩ በየጊዜው አዳዲስ ስልጠናዎችን ካልወሰደ አስር ዓመት ያስተማረ መምህር አንድ ዓመት ካስተማረ መምህር የሚሻልበት ምንም ምክንያት የለም” በማለት ልምድ በማስተማር ተግባር ትርጉም እንዲኖረው ሁልጊዜ በአዳዲስ ስልጠናዎች መታጀብ የግድ እንደሆነ የሚገልጹት።

ጀማሪ መምህራን አዳዲስ የማስተማሪያ ዘዴዎችን ከኮሌጅ እንደተመረቁ ይዘው በመውጣት በወቅታዊ የማስተማሪያ ዘዴ ሊያስተምሩ ሲችሉ፣ ነባሮቹ መምህራን ግን ለብዙ ዓመታት የተጠቀሟቸውን የማስተማሪያ ዘዴዎች እንደ ልማድ በመውሰድ ለአዳዲሶቹ የማስተማሪያ ዘዴዎች ተጠቃሚ ሊሆኑ እንደማይችሉ እና ፍላጎትም ላይኖራቸው ይችላል የሚል አተያይ በአንዳንድ ወገኖች እንዳለ Cullingford /1995:162/ ይገልጻል። ከዚህ ጋር በተያያዘ Wingard (1974:48) ሲገልጹ፡

“መምህራን በማስተማር ሙያ ልምድ እያጎለበቱ ሲሄዱ ለማስተማር የሚመቸው ዘዴ ይህ ነው ብለው” ይወስናሉ። በዚህም የተነሳ በየጊዜው የሚመጡ አዳዲስ የማስተማሪያ ዘዴዎችን ውድቅ ሲያደርጉ ይስተዋላል። ይህን ሐሳብ Stern (1983:24) ሲያጠናክሩ፡ “ብዙ ጊዜ ከጀማሪ መምህራን ይልቅ ለብዙ ጊዜ ቋንቋን በማስተማር የቆዩ መምህራን አዳዲስ ሳይንሳዊ የማስተማሪያ ዘዴዎችን ተቀብለው ከመተግበር ይልቅ በጥርጣሬ መመልከትን ይመርጣሉ” በማለት ይገልጻሉ።

በሌላ በኩል መምህራን ልምድ እያካበቱ በሄዱ ቁጥር የተሻለ የማስተማር ስልት ግንዛቤ ይኖራቸዋል የሚሉ ወገኖች አሉ። ይህ ደግሞ በተለያዩ ጊዜያት የሚመጡ አዳዲስ የማስተማር ትውረቶችን አዲስ ስለሆኑ ብቻ ከመቀበል፣ እኔ ለማስተምረው አካባቢ እና ተማሪዎች ይመቻል ወይስ አይመችም የሚለውን አመለካከት ለመፈተሽ ብቃቱ ይኖራቸዋል በማለት Palmer (1993:166) ይገልጻሉ። ከዚህ በተጨማሪ መምህራን ልምድ እያካበቱ በሄዱ ቁጥር የክፍል ውስጥ ቁጥጥራቸው እና ተማሪዎችን የማነሳሳት አቅማቸው የተሻለ እየሆነ ይመጣል በማለት Reda (2005:58) ይገልጻሉ።

በአጠቃላይ ግን አንብቦ መረዳትን መምህሩ በክፍል ውስጥ በሚያስተምርበት ወቅት የሚከተሉት ወሳኝ ኃላፊነቶች እንዳሉበት Nuttall (1982:148) ይገልጻሉ፡

- ሀ. ከተማሪዎች የትምህርት ደረጃ ጋር የሚመጣጠን ምንባብ ወይም ቅንጫቤ ማዘጋጀት፤
- ለ. ተማሪዎች ምን ሊተገብሩ እና ላይተገብሩ እንደሚችሉ በቅድሚያ በመገምገም ለተማሪዎች የክህሎት ደረጃ የሚመጥን ትምህርት ማዘጋጀት፤
- ሐ. ተማሪዎች የተዘጋጀውን ምንባብ በሙሉ ፍላጎት እንዲያነቡ ማነቃነቅ፤
- መ. በንድፈ ሐሳብ የቀረቡትን የአንብቦ መረዳት ተግባራት በትክክል መተግበር፤ እና
- ሠ. ሁሉንም በክፍል ያሉ ተማሪዎች በእኩል ደረጃ ተሳታፊ እንዲሆኑ ማድረግ፤

ይጠበቅበታል።

2.7 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት

በማስተማር ልምድ እና አንብቦ መረዳትን ማስተማር ዙሪያ ከዚህ በፊት የተሠሩ ሥራዎችን ለመቃኘት ተሞክሯል። በመሆኑም በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ሁለተኛ ዲግሪ ማረጋገጫ ከተካሄዱ ጥናቶች መካከል Mesafint (1999): "The Impact of Expert Teachers and Their Teaching in an EFL Situation in Government-owned High Schools" በሚል ርዕስ ጥናት አካሂዷል። የጥናቱ ትኩረትም በማስተማር ሙያ ልምድ ያካበቱ /Expert/ እና በማስተማር ሙያ ልምድ ያላካበቱ /Non expert/ መምህራንን የማስተማር ሂደት መፈተሽ በተለይም ልምድ በመማር-ማስተማር ሂደት የሚያሳድረው ተጽዕኖ በሚል የተከናወነ ሲሆን፣ በመጨረሻም መምህራን በክፍል ውስጥ ለሚኖራቸው የማስተማር ብቃት ልምድ አንዱ መለኪያ እንደሆነ አረጋግጧል። በተመሳሳይ መልኩ Dawit Asrat (2000): "Concerns of Teachers with Respect to Experience, sex and Qualification The Case of Addis Ababa Region" በሚል ርዕስ ጥናት አካሂዷል። የጥናቱ ትኩረትም ልምድ በመምህራን የክፍል ውስጥ አተገባበር ላይ ያለው ሚና ምን ይመስላል በሚል ከፆታ እና የትምህርት ደረጃ ጋር አያይዞ አጥንቷል። በመጨረሻም አጥኝው ጀማሪ መምህራን ከፍተኛ የሆነ መነቃቃት እና አዳዲስ እውቀቶችን የማሳወቅ ጥረት ይስተዋልባቸዋል፤ ነባር መምህራን ግን የክፍል ውስጥ አተገባበራቸው እና ተማሪዎችን ያማክሰ ተመራጭ የመማር-ማስተማር ሂደታቸው ከጀማሪዎች የተሻለ እንደሆነ በጥናቱ አረጋግጧል። እንዲሁም Jeylan (2000): "An Exploration of the Developmental Context of the Exploration of English Language in the Senior Secondary Schools of Addis Ababa." በሚል ጥናት አካሂዷል። የጥናቱ ትኩረትም ማለትም ጥናቱ ሊመልሳቸው ከተነሳቸው ጥያቄዎች መካከል ነባር መምህራን በምን ያህል መጠን ተማሪ ተኮር የማስተማር ዘዴን በክፍል ውስጥ ይጠቀማሉ የሚል ነው። በመጨረሻም ጥናቱ አብዛኛቹ ነባር መምህራን ተማሪዎችን በቡድን እያወያዩ ከማስተማር ይልቅ በተናጠል እያሳተፉ ራሳቸው አብዛኛውን የክፍል ውስጥ ተግባራት ሲያከናውኑ ማስተዋሉን አጥኝው አረጋግጧል። እንዲሁም Redwan (2006) "በቡታጀራ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ያሉ መምህራን በፕላንማ ቴሌቪዥን ትምህርት ዙሪያ ያላቸው አመለካከት" በሚል 39 መምህራን ወስደው ባካሄዱት ጥናት ልምድ ያካበቱ መምህራን ከጀማሪ መምህራን በበለጠ አሉታዊ አመለካከት እንዳላቸው አረጋግጠዋል።

ይህን ጥናት ከላይ ከተጠቀሱት ጥናታዊ ፅሁፎች አንድ የሚያደርገው የማስተማር ልምድ በመማር ማስተማር ሂደት ላይ ያለው አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ተፅዕኖ ምን እንደሚመስል ማጥናቱ ሲሆን፤ የሚያለያየው ደግሞ የንባር እና የጀማሪ መምህራንን የማስተማር ብቃት ለመፈተሽ አንብቦ መረዳትን ወይም የንባብ ክፍልን እንደ መሳሪያ መጠቀሙ እና የትኞቹ መምህራን በተሻለ ሁኔታ የንባብ ትምህርትን በክፍል ውስጥ እንደሚሰጡ ማረጋገጥ የጥናቱ ዓላማ ማድረጉ ነው።

በሌላ በኩል አንብቦ መረዳትን ማስተማር ዙሪያ ከተሰሩ ጥናቶች መካከል ማስተዋል (1989)፣ “የክፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች በአማርኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ፣ በአዲስ አበባ በሚገኙ በአራት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ጥናት” በሚል ርዕስ ጥናት አካሂዷል። ጥናቱ የክፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች አንብቦ ያመረዳት ችሎታቸው ምን ያህል እንደሆነ ገምግሟል። በመጨረሻም በክፍል ውስጥ የሚሰጠው የአንብቦ መረዳት ትምህርት አተገባበር ችግር የአለበት መሆኑን አረጋግጧል። በተመሳሳይ ጌትነት (1998)፣ “ልቦለድን በመጠቀም የአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብ ፍተሻ” በሚል ርዕስ ጥናት አካሂዷል። ጥናቱ የአስረኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ልቦለድን በመጠቀም በክፍል ውስጥ የአንብቦ መረዳት ትምህርትን ለምን እና እንዴት ተግባራዊ ያደርጋል? ለዚህ ግንዛቤው ይኖራቸው ይሆን? የሚሉትን ጥያቄዎች ለመመለስ ተከናውኗል። በመጨረሻም አብዛኛዎቹ መምህራን የመማር ማስተማሩን ክንውን በአግባቡ ለመፈጸም የሚያስችል ግንዛቤ እንደሌላቸው እና አቀራረባቸውም በአብዛኛው መምህር መራሽ እንደሆነ አረጋግጧል። ከዚህ ጋር በተያያዘ መዓዛ (1999)፣ “በ9ኛ ክፍል የንባብ ትምህርት ሲሲጥ ለንዑሳን የንባብ ክፍሎች የሚሰጣቸው ትኩረት ፍተሻ በአዲስ አበባ ከተማ በሚገኙ 3 ትምህርት ቤቶች ተተኳሪነት” በሚል ርዕስ ጥናት አካሂዷል። የጥናቱ ትኩረትም መምህራን ንባብን በክፍል ውስጥ ሲያስተምሩ ለንዑሳን ተግባራት ትኩረት ይሰጣሉ? የሚለውን ጥያቄ በትኩረት መፈተሽ ነው። በመጨረሻም መምህራን የንባብን ትምህርት ሲያስተምሩ ለንዑሳን የንባብ ክፍሎች ዝቅተኛ ትኩረት እንደሚሰጡ አረጋግጧል። እንዲሁም መኮንን (2000)፣ “በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ የ8ኛ ክፍል ተማሪዎች አማርኛን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ግምገማ” በሚል ርዕስ ጥናት አካሂዷል። የጥናቱ ትኩረትም፣ አፋቸውን በአዊኛ ቋንቋ የፈቱ የ8ኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው በምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ ገምግሟል።

በመጨረሻም በአዊኛም ሆነ በአማርኛ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ የቀረቡ ጽሑፎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው ዝቅተኛ መሆኑን አረጋግጠዋል።

ይህን ጥናት ከላይ ከተጠቀሱት ቀደምት ጥናቶች አንድ የሚያደርገው የንባብ ትምህርት አሰጣጥም በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በምን ደረጃ እንደሚገኝ መቃኘቱ፣ እንዲሁም የንባብ ትምህርትን በጥሩ ሁኔታ ለመስጠት እንቅፋት የሆኑ ተላውጦዎች ምን ምን እንደሆኑ መፈተሹ ሲሆን፣ ይህን ጥናት ከላይ ከተጠቀሱት ጥናታዊ ጽሑፎች የሚለየው የነባር እና የጀማሪ መምህራን የንባብ ትምህርት አሰጣጥን በንፅፅር ማጥናቱ ነው።

ምዕራፍ ሦስት

የጥናቱ ዘዴ

ይህ ጥናት መሠረት ያደረገው የአንብቦ መረዳት ትምህርት በክፍል ውስጥ በነባር እና በጀማሪ መምህራን መካከል ያለውን አተገባበር በንጽጽር ማጥናት፣ እንዲሁም የአንብቦ መረዳት ትምህርትን በተሳካ መንገድ ለመካሄድ እንቅፋት የሆኑ ተላውጦቶችን መፈተሽ ነው። ጥናቱ በገላጭ የምርምር ዘዴ የተካሄደ ሲሆን ለጥናቱ አስተማማኝ መረጃዎችን ለማግኘት ዓይነታዊና መጠናዊ የምርምር ዘዴዎች ተግባራዊ ተደርገዋል። በዚህ ምዕራፍ ሥርም የናሙና አመራረጥ ዘዴ፣ ለጥናቱ ያገለገሉ የመረጃ መሰብሰቢያ መሣሪያዎች ዓይነት እና አዘገጃጀት፣ እንዲሁም የተሰበሰቡ መረጃዎች የተተነተኑባቸው ስልቶች ይብራራሉ። ከዚህ ቀጥለን እያንዳንዳቸውን በዝርዝር እንመለከታለን።

3.1 የናሙና አመራረጥ ዘዴ

በናሙና የተመረጡት የመረጃ ምንጮች፣ መምህራን፣ ተማሪዎች፣ የአማርኛ ቋንቋ ክፍለ-ትምህርት ኃላፊዎች እና የአስተዳደር አካላት ናቸው። የናሙናዎቹ አመራረጥ ሥርዓት እንደሚከተለው በዝርዝር ቀርቧል።

3.1.1 የትምህርት ቤቶች ናሙና አመራረጥ

ጥናቱ የተከናወነው በአዲስ አበባ ክልላዊ መስተዳደር ነው። የጥናቱ ክልል የተመረጠው ለአጥኝው መረጃ ለመሰብሰብ ቅርበት ያለውና አመቺ ሆኖ ስለተገኘ ነው። በዚህ መስተዳድር ሥርም ብዙ ትምህርት ቤቶች ይገኛሉ። ቢሆንም ግን ከጊዜ፣ ከገንዘብ፣ ከቁሳቁስ እና ከሰው ኃይል ውስንነት አኳያ ለጥናቱ የሚሆኑ አራት ትምህርት ቤቶች በናሙናነት ተወስደዋል። ትምህርት ቤቶቹ በአቃቂ ቃሊቲ ክፍል ከተማ የሚገኙ ሲሆን እነዚህም ፊታኦራ-ሪ ዓባይነህ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት፣ ቡልቡላ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት፣ በሰቃ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እና ቃሊቲ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ናቸው። በእነዚህ ትምህርት ቤቶችም በ10ኛ ክፍል ደረጃ የሚያስተምሩ መምህራንና የሚማሩ ተማሪዎች የጥናቱ ተተኳሪዎች እንዲሆኑ ተደርገዋል።

ተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቁን ሞልተው መልሰዋል። ነገር ግን የጽሑፍ መጠይቁን ከሞሉ ተማሪዎች መካከል ሰባቱ በትክክል ስላልሞሉ 153ቱ ብቻ ለትንተና ውለዋል።

3.2 የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች

3.2.1 የክፍል ውስጥ ምልክታ

የጥናቱ ዓላማ በነባር መምህራን እና በጀማሪ መምህራን መካከል የአንብቦ መረዳት ትምህርትን አተገባር በንጽጽር መፈተሽ እና ለችግሮቹ መፍትሔ ማመላከት በመሆኑ የክፍል ውስጥ ምልክታ የዚህ ጥናት ዋና ስራ መሳሪያ ነው። የክፍል ውስጥ ምልክታ የተካሄደው በውስን /fixed/ የምልክታ ስልት ነው (Sheal: 1989:97 እና ያለው 1998:189)።

ውስን ምልክታን ለማከናወን የተለያዩ ሞዴሎች እንዳሉ Sheal (1989) ከዘረዘሯቸው መካከል የመከታተያ ቅጽ (checklist) አገልግሎት ላይ ውሏል። የመከታተያ ቅጹ ተግባራዊ ከመደረጉ በፊት በአጥኚው ተዘጋጅቶ፣ በአማካሪው ተገምግሞ እና አስተያየት ተሰጥቶበት አስፈላጊ ማሻሻያ ተደርጎበታል። /አባሪ አንድን ይመልከቱ/

በዚህ የምልክታ መከታተያ ቅጽ በመጠቀም በናሙናነት በተመረጡት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ክፍል ውስጥ ሲያስተምሩ ለሦስት ጊዜ ያህል ምልክታ ተካሂዷል። ምልክታውም የተካሄደው በአጥኚው እና በሁለት ረዳቶች አማካኝነት ነው። ረዳት ተመልካቾቹ በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የአማርኛ ቋንቋ ማስተማር ሥነህይዴ የድኅረ ምረቃ ተማሪዎች ናቸው። ለአጥኚው ረዳት ያስፈለገበት ምክንያት ጥናቱን አስተማማኝ ለማድረግ ያህል ነው። በአጥኚው እና በረዳቶቹ መካከልም ከምልክታ በፊት አስፈላጊ ውይይት ተካሂዷል። በዚህ ዓይነት መረጃዎቹ ከተሰበሰቡ በኋላ ሦስቱ የምልክታ ውጤቶች ተደምረው አማካይ ውጤታቸውን በመውሰድ ለትንተና በጥቅም ውለዋል። በምልክታው የተሳተፉት መምህራን ስምንት በመሆናቸው ሁሉም በምልክታው ተፈትሸዋል። በምልክታው ሁሉም ተጠኝ መምህራን ሦስት ሦስት ጊዜ ታይተዋል። ምልክታውን ለማጠናቀቅም ሰባት ሳምንት ፈጅቷል።

3.2.2 የተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ

ሌላው ለመረጃ መሰብሰቢያነት ከዋሉት መሣሪያዎች መካከል ተጠኝ መምህራን የሚያስተምሯቸው ተማሪዎች የሞሉት የጽሑፍ መጠይቅ ነው። የጽሑፍ መጠይቁ በአራት ክፍሎች የተከፋፈለ ነው። በክፍል አንድ የተማሪዎችን አጠቃላይ መረጃ የሚጠይቁ ጥያቄዎች ቀርበዋል። በክፍል ሁለት አጠቃላይ የአማርኛ ቋንቋ የንባብ ትምህርት መረጃን የሚጠይቁ ሦስት ዝግ ጥያቄዎችን እና አንድ ክፍት ጥያቄ ይዟል። በክፍል ሦስት የቀረቡ ጥያቄዎች ደግሞ የንባብ ትምህርትን የክፍል ውስጥ አቀራረብ ይመለከታሉ። እነዚህ ጥያቄዎች የመስኩ ምሁራን ስለንባብ ትምህርት አቀራረብ የሰጡትን ሐሳብ መሠረት በማድረግ የተዘጋጁ ናቸው። ክፍል አራት እንዲሁ ሁለት ክፍት ጥያቄዎችን ይዟል። በአጠቃላይ ለተማሪዎች የቀረበው የጽሑፍ መጠይቅ ዘጠኝ ዝግ ጥያቄዎች እና ሦስት ክፍት ጥያቄዎችን ይዟል። ይህ የጽሑፍ መጠይቅ በቅድሚያ ከዚህ ጥናት ጋር ተቀራራቢ የሆኑ ጥናቶች የተጠቀሙበት መጠይቅ እንደ ሞዴል ተወስደው ከጥናቱ ጋር እንዲስማሙ ሆነው ተዘጋጅተዋል። በመቀጠልም የጽሑፍ መጠይቁ በአማካሪ ተገምግሞና ማሻሻያ ተደርጎበት በሥራ ላይ እንዲውል ተደርጓል። /አባሪ ሁለትን ይመልከቱ/

የጽሑፍ መጠይቁ በአራቱም ትምህርት ቤቶች ለሚገኙ 160 ተማሪዎች ተበትኗል። የጽሑፍ መጠይቁን የሞሉት ተማሪዎች የተመረጡት ተጠኝ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ከሚያስተምሩበት እና ምልክታው ከተካሄደበት የመማሪያ ክፍል አንድ ሦስተኛው (35%) የሚሆኑ ተማሪዎችን በናሙናነት በመውሰድ ነው።

3.2.3 ቃለ መጠይቅ

ከጽሑፍ መጠይቅ እና ምልክታ በተጨማሪ ቃለ መጠይቅም የዚህ ጥናት አጋዥ የመረጃ መሰብሰቢያ መሣሪያ በመሆን አገልግሏል። ይህ መጠይቅም ለተጠኝ መምህራን፣ ለአማርኛ ቋንቋ ክፍል ትምህርት ኃላፊዎች እና ለአስተዳደር አካላት የቀረበ ነው። ለተጠኝ መምህራን የቀረቡ ጥያቄዎች የአንብቦ መረዳት ትምህርትን በአግባቡ በክፍል ውስጥ ለማከናወን እንቅፋት የሆኑ ተላውጦዎችን እና መፍትሔዎቻቸውን ለመሰብሰብ የተዘጋጁ ናቸው። /አባሪ ሦስትን ይመልከቱ/

ሁለተኛው ቃለ መጠይቅ ለአማርኛ ቋንቋ ክፍል ትምህርት ኃላፊዎች እና ለትምህርት ቤቱ አስተዳደር አካላት የቀረበ ሲሆን በዋናነትም በነባር እና በጀማሪ መምህራን መካከል ስለሚስተዋለው የማስተማር ሁኔታ እና ውጤት ዙሪያ የሚያጠነጥኑ ናቸው። ቃለ መጠይቆቹም እንደ ምልክታና የጽሑፍ መጠይቁ

ለጥናቱ እንዲሰማው ሆነው ከተዘጋጁ በኋላ በአማካሪ ተገምግሙውና ማሻሻያ ተደርጎባቸው በግልጋሎት ላይ ውለዋል። /አባሪ አራትን ይመልከቱ/

3.4 የመረጃ አተናተን ስልት

በምልከታ፣ በጽሑፍ መጠይቅ እና በቃለ መጠይቅ የተሰበሰቡት መረጃዎች እንደተሰበሰቡበት ስልት “የነባርና የጀማሪ መምህራን” በሚል ተደራጅተዋል። ከሁለቱ የጥናቱ ተተኳሪ ቡድኖች በተለያዩ ዘዴዎች የተሰበሰቡት መረጃዎች በየንዑስ ርዕስ ጉዳዮች ሥር በመደራጀት እየተነጻጸሩ ተተንትነዋል።

በቅድሚያ በምልከታ የተሰበሰቡ የነባርና የጀማሪ መምህራን የአንብቦ መረዳት ትምህርት ክንውን ድግግሞሽ አማካይ (mean) ውጤት ተሰልቷል። በአማካይ ውጤት መካከል ያለውን የጉልህነት ደረጃ ለማወቅ በ “t-test” ስሌት ተሰልተዋል። የጥናቱ መላምት ሁለት ዓይነት ውጤት ጠባቂ በመሆኑ ከቲ-ቴስት-ስሌት ሰንጠረዥ 0.05 የጉልህነት ደረጃ ተወስዷል። የተጠኚዎች የነፃነት ደረጃ (n-2 ቀመርን በመጠቀም) 6 ሆኖ ተገኝቷል። በ6 የነፃነት ደረጃ (degree of freedom) እና በ0.05 የጉልህነት (level of significance) ደረጃ፣ የቲ-ቴስት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 ሆኖ ተገኝቷል። ከዚህ ውጤት በመነሳት የምልከታው የቲ-ስሌት ውጤት ከቲ-ቴስት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ ካነሰና እኩል ከሆነ ጉልህ ልዩነት የለም፤ ከበለጠ ግን ጉልህ ልዩነት መኖሩን ያሳያል (ያለው 1998:296)። በዚህ ሂደት የተገኙትን ውጤቶች ከክለሳ ድርሳኑ ጋር በማቀናጀት በገለጻ ተተንትኗል።

በጽሑፍ መጠይቁ በሁለት ዓይነት መንገድ መረጃዎች ተሰብስበዋል። የመጀመሪያው በአራት የስምምነት ስኬሎች (ዘወትር፣ አብዛኛውን ጊዜ፣ አንዳንድ ጊዜ ያከናውናሉ እና ፈጽሞ አያከናውኑም) በሚል የቀረቡ ሲሆን፣ በዚህ መንገድ የተገኙ መረጃዎች በተናጠል በንጽጽር ተተንትነዋል። ከትንተናው በኋላ ዘወትርና አብዛኛውን ጊዜ ያከናውናሉ የሚሉት በአንድ ወገን፣ ፈጽሞ አያከናውኑም የሚሉት በሌላ ወገን እየተሰሉ ለጥናቱ ተተኳሪዎች ውሳኔ መስጫነት ውለዋል። ሌላው ክፍት የጽሑፍ መጠይቅ ጥያቄዎች በየርዕስ ጉዳዮች ስር በመቀናጀት ተተንትነዋል።

በቃለ መጠይቅ የተሰበሰቡ መረጃዎችም እንዲሁ በአግባቡ ተተንትነዋል። ከመምህራን ጋር የተካሄዱ የቃለ መጠይቆች፣ ከምልከታና ከጽሑፍ መጠይቁ ጋር በየርዕስ ጉዳዮች ስር በመቀናጀት በገለጻ ሲተነተኑ፣ ከአማርኛ ቋንቋ ክፍለ ትምህርት ኃላፊዎች እና ከአስተዳደር ሰራተኞች ጋር የተካሄዱ የቃለ መጠይቆች ደግሞ በስተመጨረሻ በተናጠል በገለጻ ተተንትነዋል።

ምዕራፍ አራት

የመረጃ አቀራረብና ትንተና

በዚህ ምዕራፍ የነባር እና የጀማሪ መምህራን የአንብቦ መረዳት ትምህርት አተገባበር ምን እንደሚመስል በምልከታ፣ በጽሑፍ መጠይቅ እና በቃለ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች በየመልካቸው ተጠናቅረው ተተንትነዋል። የዋናው ጥናት ትንተና ከመቅረቡ በፊት ስለተጠኘ መምህራን እና የጽሑፍ መጠይቁን ስለሞሉት ተማሪዎች ዳራ እንደሚከተለው ቀርቧል።

4.1 የተጠኘ መምህራን ዳራዊ መግለጫ

ሠንጠረዥ 1፡ የጥናቱ ተተኳሪ መምህራን ዳራ

ተጠኝዎች	መለያ ኮድ	ፆታ	ዕድሜ	የትምህርት ደረጃ	የሠለጠኑበት የትምህርት ዓይነት		የሚያስተምሩበት ትጅኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	የአገልግሎት ዘመን
					ዓቢይ	ንዑስ		
ነባር መምህራን	ነ ₁	ወ	66	ዲግሪ	አማርኛ	-	ፊት-ዓውራሪ አባይነህ	34
	ነ ₂	ወ	48	ዲግሪ	አማርኛ	እንግሊዝኛ	በሰቃ	28
	ነ ₃	ሴ	46	ዲግሪ	አማርኛ	እንግሊዝኛ	ቃለ-ቲ	25
	ነ ₄	ሴ	35	ዲግሪ	አማርኛ	እንግሊዝኛ	በሰቃ	11
ጀማሪ መምህራን	ጀ ₁	ወ	24	ዲግሪ	አማርኛ	እንግሊዝኛ	ቡልቡላ	1
	ጀ ₂	ሴ	27	ዲግሪ	አማርኛ	እንግሊዝኛ	ቡልቡላ	3
	ጀ ₃	ወ	26	ዲግሪ	አማርኛ	እንግሊዝኛ	ቡልቡላ	4
	ጀ ₄	ሴ	31	ዲግሪ	አማርኛ	ፎክሎር	ፊት-ዓውራሪ	5

ከሠንጠረዥ 1 መመልከት እንደሚቻለው፣ ጥናቱን በትክክል ለማከናወን ያመች ዘንድ የመምህራን ዳራ ፍተሻ ተደርጓል። በዚህም ሂደት ጥናቱ ያተኮረባቸው ሁሉም ነባር መምህራን ከ11 ዓመት በላይ ያገለገሉ። በአማርኛ የጥናት መስክ በዋናነት የሠለጠኑና በመጀመሪያ ዲግሪ የተመረቁ ናቸው። ከዚህ በተጨማሪ መምህራኑ ከ35 እስከ 66 የእድሜ ክልል ውስጥ የሚገኙ ሲሆን፣ ከፆታ ረገድም 2 ወንድ፣ 2 ሴት መምህራን ነባር መምህራንን ወክለው በጥናቱ መሳተፋቸውን ሠንጠረዥ ያሳያል። ከዚህ በተጨማሪ ነባር መምህራንን በአገልግሎት ዘመናቸው የወሰዷቸው ሥልጠናዎች ካሉ ይገለጹ በሚል በቃለ መጠይቅ ለቀረበላቸው ጥያቄ በመርሀ ትምህርት አዘገጃጀት፣ በቋንቋ ትምህርት አሰጣጥ ዙሪያ፣ መጽሐፍን በማዘጋጀት ዙሪያ፣ መማሪያ መፅሐፍት ማሻሻል ዙሪያ፣ የፖርትፎሊዮ አዘገጃጀት፣

የተከታታይ ምዘና፣ በተማሪ ተኮር የማስተማር ዘዴ፣ በኢንዱስትሪ እና ሲ.ፒ.ዲ አዘገጃጀት ዙሪያ በተለያዩ ጊዜያት ስልጠና ወስደናል ሲሉ ገልጸዋል። በመሆኑም እነዚህ መምህራን በኮሌጅ ቆይታቸው ካገኙት የንድፈ ሀሳብ ትምህርት በተጨማሪ በአገልግሎት ዘመናቸው ከወሰዱት ስልጠና አኳያ የተሻለ ትምህርት በመማሪያ ክፍል ውስጥ ሊሰጡ እንደሚችሉ መገመት ይቻላል።

የጀማሪ መምህራን ዳራ እንደሚያመለክተው ጥናቱ ያተኮረባቸው መምህራን ከ1 እስከ 5 ዓመት ያገለገሉና በአማርኛ የጥናት መስክ በዋናነት በመሰልጠን በመጀመሪያ ዲግሪ የተመረቁ ናቸው። የጥናቱ ተተኪ ጀማሪ መምህራን 2 ወንድ እና 2 ሴት ሲሆኑ፣ ዕድሜያቸውም ከ24 እስከ 31 ዓመት እንደሆነ ሠንጠረዥ ያመለክታል። በተመሳሳይ እንደነባር መምህራን ጀማሪ መምህራንም በአገልግሎት ጊዜያቸው የወሰዱት ስልጠና ካለ በቃለ መጠይቅ ተጠይቀው ፖርትፎሊዮ አዘገጃጀት፣ ኢንዱስትሪ እና ሲ.ፒ.ዲ አዘገጃጀት ሥልጠና መውሰዳቸውን ጀማሪ መምህራን ገልጸዋል። የአፍ መፍቻ ቋንቋቸውን ስንመለከት ሁሉም በአማርኛ ቋንቋ የፈቱ እንደሆኑ ከተካሄደው ቃለ መጠይቅ ማረጋገጥ ተችሏል። ስለሆነም ጀማሪ መምህራንም እንደ ነባር መምህራን ባሳለፉት አጭር የማስተማር ጊዜ የወሰዱት ተጨማሪ ስልጠና ለስራቸው ሊያግዛቸው እንደሚችል መገመት ይቻላል።

በአጠቃላይ የመምህራን ዳራዊ መግለጫ እንደሚያሳየው በዚህ ጥናት ለናሙናነት ወይም በመረጃ ምንጭነት 4 ነባር እና 4 ጀማሪ መምህራን መሳተፋቸውን ነው። እነዚህ መምህራን ፣ ከዎታ፣ ከአፍ መፍቻ ቋንቋ፣ ከትምህርት ደረጃ እና ከስልጠና ሁኔታ ተመሳሳይ ናቸው ማለት ይቻላል።

ሠንጠረዥ 2፣ የጽሑፍ መጠይቁን የሞሉ ተማሪዎች ዳራ

ተማሪዎች	የታ				ዕድሜ				በአማርኛ ቋንቋ			
	ወንድ		ሴት		14-17		18 በላይ		አፈፈት		ኢ-አፈፈት	
	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ
የነባር መምህራን ተማሪዎች	35	43.75	45	56.25	63	78.75	17	21.25	65	81.25	15	18.75
የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች	38	47.5	42	52.5	57	71.25	23	28.75	69	86.25	11	13.75

ከሠንጠረዥ 2 መመልከት እንደሚቻለው፣ የጽሑፍ መጠይቁን የሞሉ የነባር መምህራን ተማሪዎች 80 ሲሆኑ 35 (43.75%) ወንዶች፣ 45 (56.25%) ደግሞ ሴት ተማሪዎች ናቸው። የዕድሜ ክልላቸው ሲታይ ከ14 እስከ 17 ዓመት 63 (78.75%) ሲሆኑ 17 (21.25%) ደግሞ 18 እና ከዚያ በላይ የሆናቸው ናቸው። በመሆኑም

“አይሰጥም” የሚል መልስ ሰጥተዋል። ከዚህ መረጃ መረዳት እንደሚቻለው ነባርም ሆነ ጀምሮ መምህራን የንባብ ትምህርትን በክፍል ውስጥ እንደሚሰጡ ነው። ከዚህ በተጨማሪ ለመምህራን በቀረበው የቃለ መጠይቅ እና የክፍል ውስጥ ምልክታ የንባብ ትምህርት በመማሪያ ክፍል ውስጥ እንደሚሰጥ ተረጋግጧል።

ከላይ እንደተገለጸው የንባብ ትምህርት በክፍል ውስጥ ይሰጣል። በመሆኑም ለንባብ ትምህርት መስጫነት የሚውለው ጽሑፍ ከተማሪዎች ዳራ እና የክፍል ደረጃ ጋር መመዳከር፣ የተማሪዎችን የመማር ፍላጎት ማነሳሳቱ፣ ወዘተ. በቅድሚያ በመምህሩ መፈተሽ እና መገምገም እንዳለበት ምሁራን ይመክራሉ። ይህንም ከመማሪያ መጽሐፍ ውጭ እንደ መጽሔት፣ ጋዜጣ፣ ጆርናል እና ራሳቸው ያዘጋጁትን ጽሑፍ ለንባብ ማስተማሪያነት እንደ ምንጭነት ቢጠቀሙ የንባብ ትምህርቱ የተሻለ ሊሆን እንደሚችል Celce-murcia (1991:20) ይገልጻሉ። ይህንን ሁኔታ መምህራን ያከናውኑ ይሆን ተብሎ በጥያቄ ተራ ቁጥር 2.2 የአማርኛ ቋንቋ መምህራቸው የንባብ ትምህርት ለማስተማር የሚጠቀሙበት የጽሑፍ ምንጭ የትኛው ነው? በሚል ለቀረበላቸው ጥያቄ ከነባር መምህራን ተማሪዎች መካከል 66 (85.5%) ተማሪዎች “መማሪያ መጽሐፍ”፣ 1 (1.5%) ተማሪዎች “መፅሔት”፣ 10 (13%) ተማሪዎች “የራሳቸውን ፅሑፍ” ይጠቀማሉ በማለት መልስ ሰጥተዋል። በሌላ በኩል ከጀምሮ መምህራን ተማሪዎች መካከል 71 (93.5%) ተማሪዎች “መማሪያ መጽሐፍ”፣ 1 (1.5%) ተማሪዎች “መጽሔት”፣ 4 (5%) ተማሪዎች “የራሳቸውን ጽሑፍ” ይጠቀማሉ በማለት መልስ ሰጥተዋል። በመሆኑም ከዚህ መረጃ መረዳት የሚቻለው ጀምሮዎቹም ሆኑ ነባር መምህራን የንባብ ትምህርታቸው በመማሪያ መጽሐፍ ላይ የተመሰረተ እንደሆነ ነው። ነገር ግን አንዳንድ ጊዜ የራሳቸውን ጽሑፍ ለንባብ ማስተማሪያነት እንደሚጠቀሙ ከነባር 10 (13%) ተማሪዎች፣ ከጀምሮ 4(5%) ተማሪዎች መረጃ መገንዘብ ይቻላል። በአንጻራዊ መልኩ ግን ነባር መምህራን ከጀምሮዎቹ የተሻሉ ሆነው ተገኝተዋል። ነገር ግን በተከታታይ ለሦስት ጊዜ በተካሄደ የክፍል ውስጥ ምልክታ ነባርችም ሆኑ ጀምሮዎቹ መምህራን ከመማሪያ መፅሐፍ ውጭ ከሌላ ምንጭ ሲጠቀሙ አልተስተዋለም። ይህ ደግሞ የንባብ ትምህርት አቀራብ አሰልጥነት ያለው እና ተማሪዎችን እለት በእለት ትምህርቱ የማያጓጓዝ እንዲሆን ሊያደርገው ይችላል።

ከላይ እንደተመለከትነው በመማሪያ ክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርትን ለመስጠት ሁለቱም የጥናቱ ተተኳሪ ቡድኖች የሚጠቀሙት መማሪያ መጽሐፍ ብቻ እንደሆነ ተመልክተናል። በመሆኑም ተማሪዎች በክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርትን

ለመከታተል ያላቸው ፍላጎት ምን እንደሚመስል ለመፈተሽ ለተማሪዎች ለቀረበላቸው ጥያቄ የሚከተለውን መልስ ሰጥተዋል፡፡

ሠንጠረዥ 3፡ የተማሪዎችን የንባብ ትምህርት ፍላጎት በተመለከተ ከተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ የተገኘ

ተ.ቁ	ጥያቄ	ነባር መምህራን								ጀማሪ መምህራን							
		በጣም ከፍተኛ		ከፍተኛ		መጠነኛ		ዝቅተኛ		በጣም ከፍተኛ		ከፍተኛ		መጠነኛ		ዝቅተኛ	
		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት	
		በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ
2.3	በክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት ሲሰጥ ለመከታተል ያለህ/ሽ ፍላጎት ምን ያህል ነው?	47	61	21	27	8	10.5	1	1.5	37	48.5	23	30	11	14.5	5	7

ከሠንጠረዥ 3 መመልከት እንደሚቻለው፡ 88% የነባር መምህራን ተማሪዎች የንባብ ትምህርት ፍላጎታቸው “በጣም ከፍተኛ” እና “ከፍተኛ” ሲሆን 12% ተማሪዎች ደግሞ “መጠነኛ” እና “ዝቅተኛ” ፍላጎት እንዳላቸው ገልጸዋል፡፡ በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎችም የንባብ ትምህርት ፍላጎታቸውን ተጠይቀው 78.5% “በጣም ከፍተኛ” እና “ከፍተኛ” ሲሉ 21.5% ተማሪዎች ደግሞ “መጠነኛ” እና “ዝቅተኛ” በማለት መልሰዋል፡፡ ስለሆነም ከተገኘው ውጤት የነባር መምህራን ተማሪዎች የንባብ ትምህርት ፍላጎት ከጀማሪዎቹ የንባብ ትምህርት ፍላጎት የተሻለ እንደሆነ መገንዘብ ይቻላል፡፡ የንባብ ትምህርት ፍላጎታቸው መጠነኛ እና ዝቅተኛ የሆኑ ተማሪዎች ምክንያታቸው ምን እንደሆነ በጥያቄ ተራ ቁጥር 2.4 ተጠይቀው ሲመልሱ የመምህራን ሁሉንም ተማሪዎች በእኩል ደረጃ አለማሳተፍ፣ የምንባቡ ትምህርት አቀራረብ አሰልፎ መሆን፣ የንባብ ትምህርት ጠቀሜታ ግንዛቤ ማነስ፣ የንባብ ትምህርት አቀራረብ ተመሳሳይነት በአብዛኞቹ ተማሪዎች የተሰጡ አስተያየቶች ናቸው፡፡ በመሆኑም መምህራን የክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት አቀራረብ የሁሉንም ተማሪዎች የመማር ፍላጎት በሚገዛ መልኩ እንዳልሆነ መገንዘብ ይቻላል፡፡

4.3 የክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት አቀራረብ

ቀደም ሲል በምዕራፍ ሁለት እንደተገለጸው የንባብ ትምህርት በዘመናዊ መንገድ ሲሰጥ ሦስት የማቅረቢያ ደረጃዎችን ሊከተል እንደሚገባ እነዚህም ቅድመ ንባብ ደረጃ፣ ጊዜ ንባብ ደረጃ እና ድገረ ንባብ ደረጃ እንደሚባሉ ተመልክተናል። እነዚህ ደረጃዎች በነባር እና በጀማሪ መምህራን እንዴት እየተተገበሩ እንደሆነ ከተሰበሰቡት የመረጃ መሰብሰቢያ መንገዶች አንጻር በቅደም ተከተል በዝርዝር ተተንትነው ቀርበዋል።

4.3.1 ቅድመ ንባብ ደረጃ

ቅድመ ንባብ ደረጃ መምህራን ተማሪዎቻቸውን የሚያነቃቁበት፣ የምንባቡን ርዕስ እና ዓላማ በማስተዋወቅ የተማሪዎች ትኩረት ወደ ምንባቡ እንዲሳብ የሚያደርጉበት ነው። በተጨማሪም የማነቃቂያ ጥያቄዎች እና ቅንጫቤ የሚያቀርቡበት ጊዜ እንደሆነ በምዕራፍ ሁለት ተገልጿል። ይህን በተመለከተ ተጠኝ መምህራን የሚያከናውኑትን የቅድመ ንባብ ተግባር ለማወቅ በተደረገው ምልከታ የሚከተለውን ለማስተዋል ተችሏል።

ሠንጠረዥ 4፣ የምንባቡን ርዕስ ማስተዋወቅ በአማካይና በኩራት ስሌት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የኩራት ስሌት ውጤት	የኩራት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	3	0	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	3			

ከሠንጠረዥ 4 መረዳት እንደሚቻለው፣ ምንባቡን ከማስነበብ በፊት የምንባቡን ርዕስ ለተማሪዎች ማስተዋወቅ የሁሉም የጥናቱ ተተኳሪ መምህራን አይረሱ ተግባር እንደሆነ ነው። በጀማሪዎቹ እና በነባሮቹ መምህራን መካከል ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ በኩራት ስሌት ተፈትሾ "0" ውጤት ተገኝቷል። ይህ ውጤት በሁለቱ የጥናቱ ተተኳሪዎች መካከል ምንም ዓይነት ልዩነት እንደሌለ የሚያመለክት ነው። ምክንያቱም ይህ ውጤት ከኩራት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 ያነሰ ሆኖ በመገኘቱ ነው። ስለሆነም የነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን የአንብቦ መረዳት ትምህርትን በክፍል ውስጥ ከመስጠታቸው በፊት የምንባቡን ርዕስ

ለተማሪዎቻቸው ማስተዋወቃቸው ተማሪዎች ቀድመው ስለምንባቡ እንዲገምቱ ያስችላቸዋል።

ሠንጠረዥ 5፡ የምንባቡን ዓላማ መግለጽ በአማካይና በኩራት

ተጠኚዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የኩራት ስሌት ውጤት	የኩራት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	1.75	1.56	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	0.5			

ከሠንጠረዥ 5 እንደምንመለከተው፣ ነባር መምህራን የምንባቡን ዓላማ በመግለጽ ረገድ ያላቸው አተገባበር ተፈትሾ 1.75 አማካይ ውጤት ሲያገኙ፣ ጀማሪ መምህራን ደግሞ 0.5 አማካይ ውጤት አግኝተዋል። በመሆኑም ከዚህ ውጤት የምንገነዘበው ምንባቡ ከመነበቡ በፊት የምንባቡን ዓላማ ከመግለጽ አኳያ ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን የተሻሉ እንደሆኑ ነው። በጥናቱ ተተኳሪዎች መካከል የጎላ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ በኩራት ስሌት ተፈትሾ 1.56 ውጤት ተገኝቷል። ይህ ውጤት ከኩራት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 ያነሰ በመሆኑ በመካከላቸው ልዩነት በኖርም ልዩነቱ ግን ጉልህ እንዳልሆነ ተረጋግጧል።

ሠንጠረዥ 6፡ ተማሪዎችን ማነቃቃት በአማካይና በኩራት ስሌት

ተጠኚዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የኩራት ስሌት ውጤት	የኩራት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	2.5	2.828	2.447	አለው
ጀማሪ መምህራን	4	0.5			

ከሠንጠረዥ 6 መመልከት እንደሚቻለው፣ ነባር መምህራን ተማሪዎች ምንባቡን ከማንበባቸው በፊት ማነቃቃታቸው ተፈትሾ 2.5 አማካይ ውጤት ሲያስመዘገቡ፣ ጀማሪ መምህራን ግን 0.5 አማካይ ውጤት አግኝተዋል። በተገኘው ውጤት መሠረት ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን በተሻለ ተማሪዎች ከማንበባቸው በፊት እንደሚያነቃቁ መገንዘብ ይቻላል። በሁለቱ ወገኖች መካከል ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩ በኩራት ስሌት ተፈትሾ 2.828 ተገኝቷል። ይህ ውጤት ደግሞ ከኩራት

ስሌት ሰንጠረዥ ዋጋ 2.447 ስለሚበልጥ በሁለቱ መካከል ጉልህ የአተገባበር ልዩነት እንዳለ ተረጋግጧል። ይህ ውጤት Reda (2005:58) “መምህራን ልምድ እያካበቱ በሄዱ ቁጥር የክፍል ውስጥ ቁጥጥራቸው እና ተማሪዎችን ለትምህርት የማነሳሳት አቅማቸው የተሻለ እየሆነ ይመጣል።” ካሉት ሀሳብ ጋር ሙሉ በሙሉ የሚስማማ ሆኖ ተገኝቷል። መምህራን ልምድ እያካበቱ ሲሄዱ ከተማሪዎቻቸው ጋር ያላቸው ግንኙነት ጥሩ እንደሆነ የሚያሳይ ነው።

ሠንጠረዥ 7: የቅድመ ንባብ ጥያቄዎችን ማሠራት በአማካይና በኩራት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የኩራት ስሌት ውጤት	የኩራት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	2.75	0.657	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	2.5			

ሠንጠረዥ 7 እንደሚያመለክተው ፣ ተማሪዎች ምንባቡን ከማንበባቸው በፊት የቅድመ ንባብ ጥያቄዎችን በማሠራት ነባር መምህራን 2.75 አማካይ ውጤት ሲያመጡ፣ ጀማሪ መምህራን ግን 2.5 አማካይ ውጤት አግኝተዋል። ይህ ውጤት ሁለቱም የጥናቱ ተተካሪዎች የቅድመ ንባብ ጥያቄዎችን በማሠራት ረገድ በጣም ጥሩ እንደሆኑ የሚያሳይ ነው። ከዚህ በተጨማሪ ከተገኘው ውጤት መገንዘብ የሚቻለው ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን ይበልጥ የተሻሉ እንደሆኑ ነው። ነባር ግን ከኩራት ስሌት የተገኘው ውጤት በመካከላቸው ጉልህ ልዩነት እንደሌለ ያመለክታል።

ሠንጠረዥ 8: አዳዲስ ቃላትን ማቅረብ በአማካይና በኩራት ስሌት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የኩራት ስሌት ውጤት	የኩራት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	0	0	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	0			

በሠንጠረዥ 8 እንደተገለጸው፣ ተማሪዎች ምንባቡን ከማንበባቸው በፊት ከምንባቡ ውስጥ ሊገጥማቸው የሚችሉ አዳዲስ ቃላት አምሳያዎች ተደግሞ ማቅረብ በምንባቡ

ውስጥ የሚያገኛቸውን አዳዲስ ቃላት በቀላሉ ዓውዳዊ ፍቻቸውን እንዲመረምሩ ያዘጋጃቸዋል ሲሉ Greenwood (1989:308) ይገልጻሉ። ነገር ግን በተደጋጋሚ በተካሄደው ምልክታ ይህ ተግባር በአንድም መምህር ሲከናወን አልተስተዋለም። ለዚህም ምክንያቱ ምን እንደሆነ በቃለ መጠይቅ ወቅት ለቀረበላቸው ጥያቄ ሁሉም የጥናቱ ተተካሪዎች በቅድመ ንባብ ወቅት ማከናወን ያለብኝን ተግባር ሁሉ አከናውኛለሁ ሲሉ መልስ ሰጥተዋል። ይህ ደግሞ መምህራን ንባብን በማስተማር ረገድ በቂ ዕውቀት እንደሌላቸው ያመለክታል።

ሠንጠረዥ 9፡ ምንባቡን በሚመለከት ቅንጫቤ ማቅረብ በአማካይና በጉዳት ስሌት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የጉዳት ስሌት ውጤት	የጉዳት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	0.5	0.877	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	0			

ከሠንጠረዥ 9 መመልከት እንደሚቻለው ምንባቡን በሚመለከት በቅድሚያ ቅንጫቤ ማቅረብ ነባር መምህራን 0.5 አማካይ ውጤት ሲያስመዘገቡ፣ ጀማሪ መምህራን ደግሞ “0” አማካይ ውጤት አግኝተዋል። ከዚህ ውጤት እና ከመምህራን ቃለ መጠይቅ መገንዘብ የተቻለው አብዛኛዎቹ መምህራን በቅድመ ንባብ ወቅት ቅንጫቤ ማቅረብን እንደማይተገብሩት እና ግንዛቤውም እንደሌላቸው ነው። በተካሄዱት ምልክታዎች እንደተስተዋለው አንድ ነባር መምህር ብቻ ምንባቡ ከመነበቡ በፊት ተማሪዎች ግጥም እና መነባንብ ወጥተው እንዲያቀርቡ ሲያደርጉ ሌሎች ግን ሲያከናውኑ አልተስተዋለም። የጉዳት ስሌት ውጤቱ 0.877 እንደሚያመለክተው በመካከላቸው ጉልህ የአተገባበር ልዩነት እንደሌለ ነው።

ከላይ በስፋት ከምልክታ ከተገኘው መረጃ እንደተመለከትነው ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን ለተወሰኑት የቅድመ ንባብ ተግባሮች ትኩረት ሲሰጡ የተወሰኑትን ደግሞ ከቸልተኝነት እና ከግንዛቤ እጦት ሳያከናውኑ ተስተውሏል። ነገር ግን ከነባር እና ከጀማሪ መምህራን፣ ነባር መምህራን የተሻሉ ሆነው ተገኝተዋል። ምክንያቱም መከናወን ከሚገባቸው 18 አማካይ የቅድመ ንባብ ተግባራት ነባሮቹ 10.5 አማካይ ውጤት ሲያስመዘገቡ፣ ጀማሪዎች ደግሞ 6.5 አማካይ ውጤት አስመዘገቡዋል። ይህ

ይህም በምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር ሙሉ በሙሉ የሚስማማ ሆኖ ተገኝቷል። በሁለቱ የጥናቱ ተተኪዎች መካከል የጎሳ ልዩነት ባይስተዋልም፣ በአንጻራዊ መልኩ ግን ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን የተሻሉ እንደሆኑ በተገኘው ውጤት ተረጋግጧል።

በዚህ ሠንጠረዥ በተራ ቁጥር 1.2 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 32 (41.5%) “ዘወትር”፣ 19 (24.5%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 12 (16%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ የሚለውን ሲመርጡ፣ 14 (18%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” የሚለውን አማራጭ መልሶች መርጠዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 35 (40%) “ዘወትር”፣ 11 (14.5%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 16 (21%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” እንደሚያከናውኑ ሲገልፁ፣ 14 (18.5%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” የሚል መልስ ሰጥተዋል። ከዚህ ውጤት እንደምንመለከተው በነባርም ሆነ በጀማሪ መምህራን የምንባቡን ዓላማ ቀድሞ ለተማሪዎች ማስረዳት በመምህራን በተወሰነ ደረጃ ብቻ የሚከናወን እንደሆነ ነው። በሁለቱ የጥናት ተተኪዎች መካከልም የጎሳ ልዩነት ባይስተዋልም ነባር መምህራን ግን ከጀማሪዎቹ በተወሰነ ደረጃ የተሻሉ እንደሆነ ውጤቱ ያረጋግጣል። ነባር ግን ይህ ውጤት በምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር በተወሰነ ደረጃ ሲጋጭ ይስተዋላል። ምክንያቱም ከምልክታ የተገኘው ውጤት ሲከናወን የተስተዋለው በተወሰኑ ነባር መምህራን እና በአንድ ጀማሪ መምህር ብቻ ነው ። በመሆኑም ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን ምንባቡን ከማስነበባቸው በፊት የምንባቡን ዓላማ መግለጽ ብዙ ጊዜ በቸልተኝነት የሚያልፉት ተግባር እንደሆነ ውጤቱ ያረጋግጣል።

ከዚህ ሠንጠረዥ ላንወጣ፣ በተራ ቁጥር 1.3 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 20 (26%) “ዘወትር”፣ 13 (17%) “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 13 (17%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 31 (40%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽሞ አያከናውኑም” የሚለውን አማራጭ መልስ መርጠዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 13 (17%) “ዘወትር”፣ 15 (20%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 23 (30%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ ሲሉ፣ 25 (33%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” በማለት መልሰዋል። ከዚህ ውጤት መገንዘብ እንደሚቻለው መምህራን ምንባቡን ከማስነበባቸው በፊት ተማሪዎችን የማነቃነቅ እና የማዘጋጀት ተግባራቸው ዝቅተኛ እንደሆነ ነው። ይህ ውጤት በምልክታ ወቅት ከተገኘው ውጤት ጋር የሚስማማ ሆኖ ተገኝቷል።

በመሆኑም መምህራን ተማሪዎችን የማነቃቃት ጉዳይ ፈጽመው ችላ ሊሉት አይገባም። ምክንያቱም መምህሩ ከማስነበቡ በፊት ተማሪዎችን ማነቃቃቱ የማንበብ ፍላጎት ከመቀስቀሱ ባሻገር ተማሪዎች ስለሚያነቡት ነገር ቅድመ ትንበያ እና የአእምሮ ዝግጅት እንዲያደርጉ ስለሚያስችላቸው ነው (Williams: 1984:36)። ከሁለቱ የጥናት ተተኳሪዎች ግን በተወሰነ ደረጃ የነባር መምህራን ትግበራ ከጀማሪ መምህራን ትግበራ የተሻለ እንደሆነ እንደምልከታው የጽሑፍ መጠይቁ ውጤትም ያረጋግጣል።

በዚህ ሠንጠረዥ በተራ ቁጥር 1.4 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 44 (58%) “ዘወትር”፣ 19 (25%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 4 (4%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ የሚለውን አማራጭ መልስ ሲመርጡ 10(13%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈፅመው አያከናውኑም” የሚለውን አማራጭ መልሶች መርጠዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 45 (59%) “ዘወትር”፣ 11 (14.5%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 14 (18.5%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ ሲሉ፣ 6 (8%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” በማለት መልሰዋል። ይህ ውጤት ነባርም ሆኑ ጀማሪ መምህራን የቅድመ ንባብ ጥያቄዎችን እንደሚያሰሩ ያመለክታል። በምልከታም እንደተረጋገጠው፣ በነባር እና በጀማሪ መምህራን መካከል ለልዩነት ማሳያ የሚሆን ውጤት እንዳልተገኘ ነው። በመሆኑም ከዚህ ውጤት በመነሳት አብዛኛውን ጊዜ የቅድመ ንባብ ጥያቄዎች በክፍል ውስጥ ይሠራሉ ብሎ ማጠቃለል ይቻላል።

ከዚህ ሠንጠረዥ በተራ ቁጥር 1.5 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 23 (30%) “ዘወትር”፣ 12 (15.5%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 18 (23.5%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ የሚለውን አማራጭ መልሶች ሲመርጡ፣ 2 4 (31%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” የሚለውን መርጠዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 17 (22.5%) “ዘወትር”፣ 8 (10.5%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 25 (33%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 26 (33%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” የሚለውን አማራጭ መልስ መርጠዋል። ከዚህ ውጤት እንደምንመለከተው ምንባብ ከመቅረቡ በፊት አዳዲስ ቃላት ከማቅረብ ረገድ ነባሮቹ ከጀማሪዎቹ የተሻሉ እንደሆኑ ነው። ነገር ግን ይህ ውጤት በምልከታ ከተገኘው ውጤት ጋር ፈጽሞ የማይስማማ ሆኖ ተገኝቷል። ምክንያቱም አንድም መምህር በምልከታ ወቅት ይህን ተግባር ሲያከናውን አልተስተዋለም። በመሆኑም ተማሪዎች ይህን መልስ የሰጡት

ምናልባት በድኅረ ንባብ ወቅት የሚከናወነውን አስበው ይሆናል የሚል ግምት በአጥኚው አሳድሯል።

ከዚህ ሠንጠረዥ ሳንወጣ፣ በተራ ቁጥር 1.6 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 18 (23%) “ዘወትር”፣ 17 (22%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 21 (27.5%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 21 (27.5%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈፅመው አያከናውኑም” የሚል መልስ ሰጥተዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 20 (26.5%) “ዘወትር”፣ 16 (21%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 23(30%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ የሚለውን ሲመርጡ፣ 17 (22.5%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈፅመው አያከናውኑም” የሚለውን መርጠዋል። ከዚህ ውጤት መገንዘብ እንደሚቻለው ጀማሪ መምህራን ከነባር መምህራን በተወሰነ ደረጃ እንደሚሻሉ ነው። ነገር ግን ይህ ውጤት በምልክታዊ ከተገኘው ውጤት ጋር ፈፅሞ የማይስማማ ነው። ምክንያቱም ምንባቡ ከመነበቡ በፊት ተዛማጅ ቅንጫቤ ፅሁፍ የማቅረብ ተግባር ከአንድ ነባር መምህር ውጪ ሌሎች ሲያከናውኑ አልተስተዋለም።

4.3.2 ጊዜ ንባብ ደረጃ

በዚህ ወቅት ለትምህርት የቀረበውን ምንባብ በተማሪዎች የሚነበብበት ነው። መምህሩም ተማሪዎች ምንባቡን በሙሉ ንቃተ ህሊና አንብበው እንዲረዱ፣ ተረድተውም አስተያየቶችን እንዲሰነዝሩ ለቀረቡት ጥያቄዎች ተገቢውን መልስ በቀላሉ መስጠት እንዲችሉ እገዛ የሚያደርጉበት ደረጃ እንደሆነ ከምዕራፍ ሁለት ተመልክተናል። ይህን ዓላማ ለማሳካት ደግሞ የተለያዩ ተግባራት በመምህሩ እና በተማሪዎች ይከናወናሉ። እነዚህ ተግባራት በነባር እና በጀማሪ መምህራን እንዴት እየተተገበሩ እንደሆነ እንደሚከተለው በሁለት ክፍሎች ተከፋፍለው ቀርበዋል።

4.3.2.1 በጊዜ ንባብ ደረጃ የተማሪዎች ተግባር ትንተና

በምዕራፍ ሁለት እንደተመለከትነው የተወሰኑ ምሁራን ምንባቡ በመምህሩ መነበብ አለበት ሲሉ፣ አብዛኛቹ ግን በተማሪዎች መነበብ አለበት ሲሉ ይከራከራሉ። ነገር ግን የንባብ ክህሎት በማየት እና በመስማት ብቻ የሚዳብር ሳይሆን እላት በእላት በሚደረግ ልምምድ የሚበለፅግ በመሆኑ ምንባቡ በተማሪዎች እንጂ በመምህሩ መነበብ የለበትም። ይህን እና ሌሎችን ተዛማጅ ተግባራት ነባር እና ጀማሪ መምህራን እንዴት እየተተገበሩ እንደሆነ ለማወቅ በተካሄደ ምልክታዊ የሚከተለው ውጤት ተገኝቷል።

ሠንጠረዥ 11፡ ምንባቡን ተማሪዎች እንዲያነቡ ማድረግ በአማካይና በቲ-ቲስት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የቲ-ቲስት ስሌት ውጤት	የቲ-ቲስት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	3	1	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	2.75			

በሠንጠረዥ 11 ከሰፈረው ውጤት መመልከት እንደሚቻለው፡ ነባር መምህራን 3 አማካይ ውጤት ያገኙ ሲሆን፤ ጀማሪ መምህራን ደግሞ 2.75 አማካይ ውጤት አግኝተዋል። ይህ አማካይ ውጤት ሁሉም ነባር መምህራን እና አብዛኞቹ ጀማሪ መምህራን ምንባቡን በተማሪዎች እንደሚያስነቡ የሚያመለክት ነው። በምልክታዎቻችን እንደተስተዋለው ሁሉም ነባር መምህራን በቅድሚያ ተማሪዎች በተናጠል በዝምታ እንዲያነቡ በመቀጠልም ተማሪዎች ተራ በተራ እየተነሱ በጮኸታ ንባብ እንዲያነቡ አድርገዋል። በተመሳሳይ ክስተት መምህር በስተቀር ጀማሪ መምህራንም ይህንን ተግባር ሲያከናውኑ፤ አንድ ጀማሪ መምህር ግን አንድ ቀን ራሳቸው አንብበው ወደ ቀጣዩ ሲሸጋገሩ ተስተውሏል። በሁለቱ የጥናቱ ተተኪ ሰነድ ሰነድ መካከል ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ በቲ-ቲስት ስሌት ተፈትሾ 1 ውጤት ተገኝቷል። ይህ ውጤት ደግሞ ከቲ-ቲስት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 ያነሰ በመሆኑ በሁለቱ ተጠኝዎች መካከል ጉልህ ልዩነት አለመኖሩ ተረጋግጧል።

ሠንጠረዥ 12፡ የተለያዩ የንባብ አይነቶችን እንደየሁኔታው እንዲጠቀሙ ማድረግ በአማካይና በቲ-ቲስት ስሌት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የቲ-ቲስት ስሌት ውጤት	የቲ-ቲስት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	2.75	1.416	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	2.25			

ከሠንጠረዥ 12 እንደምንመለከተው፡ ነባር መምህራን 2.75 አማካይ ውጤት ሲያስመዘገቡ፤ ጀማሪ መምህራን ግን 2.25 አማካይ ውጤት አግኝተዋል። ይህ ውጤት ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን የተለያዩ የንባብ አይነቶችን ተማሪዎች

እንዲጠቀሙ ከማድረግ ረገድ ጥሩ ናቸው የሚያስብል ነው። ነገር ግን ከሁለቱ የጥናቱ ተተኪዎች መካከል ነባር መምህራን የተሻሉ እንደሆኑ የተገኘው ውጤት ያመለክታል። በመካከላቸው ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩ በኩላት ስሌት ተፈትሾ ከኩላት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 በታች 1.416 በመገኘቱ በመካከላቸው ጉልህ ልዩነት እንደሌለ ተረጋግጧል።

ሠንጠረዥ 13፡ ለንባብ ጊዜ ወስኖ መስጠት በአማካይና በኩላት ስሌት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የኩላት ስሌት ውጤት	የኩላት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	2.25	3.853	2.447	አለው
ጀማሪ መምህራን	4	0.25			

ከሠንጠረዥ 13 እንደተገለጸው፣ ነባር መምህራን 2.25 አማካይ ውጤት ሲያስመዘገቡ፣ ጀማሪ መምህራን ደግሞ 0.25 አማካይ ውጤት አግኝተዋል። ከዚህ ውጤት መገንዘብ የሚቻለው ተማሪዎች ሲያነቡ ጊዜ ወስኖ መስጠት በአብዛኛዎቹ ነባር መምህራን የሚተገበር መሆኑን ሲሆን፣ ጀማሪ መምህራን ግን በተወሰነ ደረጃ እንደሚተገቡ የተገኘው ውጤት ያሳያል። በመካከላቸው ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩ በኩላት ስሌት ተፈትሾ 3.853 ተገኝቷል። ይህ ውጤት ደግሞ ከኩላት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 የበለጠ በመሆኑ በመካከላቸው ጉልህ ልዩነት መኖሩን ያረጋግጣል።

ከላይ የተጠቀሱትን የጊዜ ንባብ ተግባራት አማካይ ውጤት ስንመለከት ነባር መምህራን 8 አማካይ ውጤት ከ9 ሲያስመዘገቡ፣ ጀማሪ መምህራን ደግሞ 5.25 አማካይ ውጤት ከ9 አስመዘገቡዋል። ከዚህ ውጤት መረዳት የሚቻለው የነባር መምህራን የጊዜ ንባብ አተገባበር ከጀማሪ መምህራን አተገባበር የተሻለ እንደሆነ ነው። ይህ ውጤት ምን ያህል አስተማማኝ እንደሆነ ለማረጋገጥ ከተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ የተገኘው መረጃ እንደሚከተለው ቀርቧል።

ሠንጠረዥ 14፡ ከተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ

ተ.ቁ	ዝርዝር ጥያቄዎች	ነባር መምህራን								ጀማሪ መምህራን							
		ሀ		ለ		ሐ		መ		ሀ		ለ		ሐ		መ	
		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት	
		ቁጥር	%	ቁጥር	%	ቁጥር	%	ቁጥር	%	ቁጥር	%	ቁጥር	%	ቁጥር	%	ቁጥር	%
2.4	ምንባቡን እናንተ እንድታነቡ ያደርጋሉ?	61	79	8	10.5	8	10.5	0	0	58	76.5	5	6.5	9	12	4	5
2.7	በተለያዩ የንባብ ዓይነቶች እንድትጠቀሙ ያደርጋሉ?	20	26	17	22	18	23	22	29	22	29	15	20	15	20	24	31
2.8	ስታነቡ ጊዜ ወስነው ይነግሯችኋል?	21	27	15	20	18	23	23	30	18	23.5	16	21	12	16	30	39.5

*ሀ = ዘወትር ያከናውናሉ

*ሐ = አንዳንድ ጊዜ ያከናውናሉ

*ለ = አብዛኛውን ጊዜ ያከናውናሉ

*መ = ፈጽመው አያከናውኑም

በሠንጠረዥ 14 እንደተገለጸው፣ ለጥያቄ 2.4 የነባር መምህራን ተማሪዎች 61 (79%) “ዘወትር”፣ 8 (10.5%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 8 (10.5%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ በማለት መልሰዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 58 (76.5%) “ዘወትር”፣ 5 (6.5%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 9 (12%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 4 (5%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” የሚለውን አማራጭ መልስ መርጠዋል። ከዚህ ውጤት መገንዘብ የሚቻለው ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን ምንባቡን በተማሪዎች እንደሚያስነቡ ነው። በመሆኑም ይህ ውጤት በምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር ሙሉ በሙሉ የሚስማማ ሆኖ ተገኝቷል። ሁለቱም የጥናቱ ተተኳሪዎች በጥሩ ሁኔታ ይህን ተግባር በያከናውኑም፣ በአንፃራዊ መልኩ ግን ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን የተሻሉ እንደሆኑ በተገኘው ውጤት ተረጋግጧል።

በዚህ ሠንጠረዥ በተራ ቁጥር 2.7 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 20 (26%) “ዘወትር”፣ 17 (22%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 18 (23%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ የሚለውን ሲመርጡ፣ 22 (29%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” የሚለውን አማራጭ መልስ መርጠዋል። በሌላ በኩል

የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 22 (29%) “ዘወትር”፣ 15 (20%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 15 (20%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ የሚለውን ሲመርጡ፣ 24 (31%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” የሚለውን መርጠዋል። ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን የተለያዩ የንባብ ዓይነቶችን እንዲጠቀሙ ማድረግ ጥሩ እንዳልሆነ የተገኘው ውጤት ያመለክታል። ይህ ውጤት በምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር በተወሰነ ደረጃ የሚጋጭ ሆኖ ተገኝቷል። ከነባር እና ከጀማሪ መምህራን ግን እንደምልክታው ሁሉ የጽሑፍ መጠይቁ ውጤትም ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን በተሻለ ሁኔታ እንደሚተገብሩ የተገኘው ውጤት ያረጋግጣል።

ከሠንጠረዥ 14 ሳንወጣ፣ በጥያቄ ተራ ቁጥር 2.8 ስር ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 21 (27%) “ዘወትር”፣ 15 (20%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 18 (23%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 23 (30%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” የሚለውን መልሰዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 18 (23.5%) “ዘወትር”፣ 16 (21%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 12 (16%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ የሚለውን አማራጭ መልሶች ሲመርጡ፣ 30 (39.5%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” የሚለውን መርጠዋል። ከዚህ ውጤት መረዳት የሚቻለው በነባርም ሆነ በጀማሪ መምህራን ለንባብ ጊዜ ወስኖ መስጠት በአብዛኛው እንደማይተገበር ነው። ነገር ግን ከምልክታ እንደተስተዋለው የነባር መምህራን ትግበራ ከጀማሪዎች በተወሰነ ደረጃ የተሻለ እንደሆነ መገንዘብ ይቻላል።

4.3.2.2 በጊዜ ንባብ ደረጃ የመምህራን ክትትል እና እገዛ ትንተና

ምንባቡ በተማሪዎች ሲነበብ መምህራን የተለያዩ ክትትሎች እና እገዛዎችን ማድረግ እንደሚጠበቅባቸው ከምዕራፍ ሁለት ተመልክተናል። እነዚህ ክትትሎች እና እገዛዎች በነባር እና በጀማሪ መምህራን በምን ዓይነት መንገድ እየተተገበሩ እንደሆነ ለማወቅ በተደረገው ምልክታ የሚከተለው ውጤት ተገኝቷል።

ሠንጠረዥ 15፣ የጽሑፍን ዓላማ ማስረዳት በአማካይና በደብዳቤ ስሌት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የደብዳቤ ስሌት ውጤት	የደብዳቤ ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	2	1.666	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	0.75			

በሠንጠረዥ 15 ከሰፈረው ውጤት መመልከት እንደሚቻለው፣ ነባር መምህራን 2 አማካይ ውጤት ያገኙ ሲሆን፣ ጀማሪ መምህራን 0.75 አማካይ ውጤት አግኝተዋል። ከዚህ ውጤት መገንዘብ እንደሚቻለው የጸሐፊውን ዓላማ ለተማሪዎች ከማስረዳት ረገድ ነባር መምህራን ጥሩ በሚባል ሁኔታ ቢገኙም ጀማሪ መምህራን ግን አነስተኛ ትግበራ እንዳላዩ ያስረዳል። ከዚህ በተጨማሪ በሁለቱ የጥናቱ ተተኳሪ ቡድኖች መካከል ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ በቴስት ስሌት ተፈትሾ 1.666 ውጤት ተገኝቷል። ይህ ውጤት ደግሞ ከቴስት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 ያነሰ በመሆኑ በሁለቱ ተጠኚዎች መካከል ጉልህ ልዩነት አለመኖሩን ያረጋግጣል።

ሠንጠረዥ 16፣ የጽሑፉን አጻጻፍ ሥርዓት ማሳወቅ በአማካይና በቴስት ስሌት

ተጠኚዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የቴስት ስሌት ውጤት	የቴስት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	0.75	1.569	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	0			

በሠንጠረዥ 16 መመልከት እንደሚቻለው፣ ነባር መምህራን 0.75 አማካይ ውጤት ያገኙ ሲሆን፣ ጀማሪ መምህራን ደግሞ "0" አማካይ ውጤት አግኝተዋል። ይህ ውጤት የሚያመለክተው ነባር መምህራን ንባብ በሚያስተምሩበት ወቅት የምንባቡን የአፃፃፍ ሥርዓት የማሳወቅ ተግባራቸው በጣም ዝቅተኛ እንደሆነ ሲሆን ጀማሪ መምህራን ደግሞ ሙሉ በሙሉ እንደሚያከናውኑት ነው። ከዚህ በተጨማሪ በመካከላቸው ጉልህ የአተገባበር ልዩነት መኖር አለመኖሩ በቴስት ስሌት ተፈትሾ 1.666 ተገኝቷል። ይህ ውጤት ደግሞ ከ ቴስት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 ያነሰ በመሆኑ በመካከላቸው ልዩነት ቢኖርም ልዩነቱ ጉልህ አለመሆኑ ያረጋግጣል።

ሠንጠረዥ 17፣ የጽሑፉን ይዘት እንዲረዱ ማድረግ በአማካይና በቴስት ስሌት

ተጠኚዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የቴስት ስሌት ውጤት	የቴስት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	2	2.430	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	0.25			

በሠንጠረዥ 17 የተገለፀው ውጤት እንደሚያመለክተው፣ ነባር መምህራን 2 አማካይ ውጤት ያገኙ ሲሆን፣ ጀማሪ መምህራን ደግሞ 0.25 አማካይ ውጤት አግኝተዋል። ይህ አማካይ ውጤት ነባር መምህራን ተማሪዎች እያነበቡ የጽሑፉን ይዘት እንዲረዱ ከማድረግ ረገድ ጥሩ የሚባል ክንውን ያሳዩ ሲሆን፣ ጀማሪ መምህራን ደግሞ ዝቅተኛ ተግባር ያከናወኑ መሆናቸውን ያሳያል። በሁለቱ የጥናት ተተኳሪዎች መካከልም ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ በኩራት ስሌት ተፈትሾ 2.430 ተገኝቷል። ይህ ውጤት ደግሞ ከኩራት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 ያነሰ በመሆኑ፣ ልዩነት ቢኖርም ልዩነቱ ግን ጉልህ አለመሆኑ ተረጋግጧል።

ሠንጠረዥ 18፡ ዋና ዋና ነጥቦችን በማስታወሻ እንዲይዙ ማድረግ በአማካይና በኩራት ስሌት

ተጠኚዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የኩራት ስሌት ውጤት	የኩራት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	0.5	1	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	0			

በሠንጠረዥ 18 የሰፈረው ውጤት እንደሚያሳየው፣ ነባር መምህራን 0.5 አማካይ ውጤት ሲያገኙ፣ ጀማሪ መምህራን ደግሞ "0" አማካይ ውጤት አስመዘገቡዋል። ይህ አማካይ ውጤት ሁለቱም የጥናቱ ተተኳሪ ቡድኖች ምንባቡ በሚነበብበት ወቅት ተማሪዎች ምንባቡን እያነበቡ ዋና ዋና ነጥቦች በማስታወሻ እንዲይዙ እንደሚያደርጉ ነው። ይህ ደግሞ በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ትምህርት ላይ የራሱን አሉታዊ ተፅዕኖ ያሳርፋል። ምክንያቱም ተማሪዎች ምንባቡን እያነበቡ ማስታወሻ እንዲወስዱ ማድረግ በተሻለ ሁኔታ ምንባቡን እንዲረዱ ያስችላቸዋል (Edge, 1983:93)። ነባር ግን ተጠኚ መምህራን ይህን ሲያከናውኑ አልተስተዋለም። በምልክታ የተረጋገጠው ሁለት ነባር መምህራን አንድ አንድ ቀን ብቻ ማስታወሻ እንዲይዙ ሲያደርጉ፣ ሁሉም ጀማሪ መምህራን ግን ይህን ፈጽሞ ሲያከናውኑ አልተስተዋለም። በሁለቱ ቡድኖች መካከል ያለው አተገባበር ልዩነት ምን ይመስላል በሚል በኩራት ስሌት ተፈትሾ 1 ውጤት ተገኝቷል። ይህ ውጤት ደግሞ ከኩራት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 በጣም ያነሰ በመሆኑ በመካከላቸው ጉልህ ልዩነት እንደሌለ ተረጋግጧል።

ሠንጠረዥ 19፣ የሚያነቡትን ምንባብ ተጠያቂነት እንዲመረምሩ ማድረግ በአማካይና በቴሌቪዥን ስሌት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የቴሌቪዥን ስሌት ውጤት	የቴሌቪዥን ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	1.75	2.325	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	0.25			

በሠንጠረዥ 19 የተገለጸው ውጤት እንደሚያመለክተው፣ ነባር መምህራን 1.75 አማካይ ውጤት ያስመዘገቡ ሲሆን፣ ጀማሪ መምህራን ደግሞ 0.25 አማካይ ውጤት አግኝተዋል። ይህ አማካይ ውጤት በሁለቱ የጥናቱ ተተኪሪ ቡድኖች መካከል ነባር መምህራን በተወሰነ ደረጃ ጥሩ የሚባል ተግባር እያከናወኑ መሆናቸውን ሲያመለክት፣ ጀማሪ መምህራን ግን ዝቅተኛ ተግባር እንዳከናወኑ ነው። በሁለቱ የጥናቱ ተተኪሪዎች መካከል ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ በቴሌቪዥን ስሌት ተፈትሾ 2.325 ውጤት ተገኝቷል። ይህ ውጤት ከ ቴሌቪዥን ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 ያነሰ በመሆኑ በመካከላቸው ጉልህ ልዩነት እንደሌለ ረጋግጧል።

ከላይ በስፋት እንደተመለከትነው ትምህርቱ የታለመለትን ግብ እንዲመታ በጊዜ ንባብ ወቅት መምህራን በቂ ክትትልና እገዛ ለተማሪዎቻቸው ማድረግ ይገባል። በተካሄደው ምልከታ በአጠቃላይ ነባር መምህራን 7 አማካይ ውጤት ከ15 ሲያስመዘገቡ፣ ጀማሪ መምህራን ደግሞ 1.25 አማካይ ውጤት ከ15 አግኝተዋል። ከዚህ ውጤት መረዳት የሚቻለው የሁለቱም አተገባበር ዝቅተኛ እና ብዙ መሻሻል ያለበት መሆኑን ነው። በአንጻራዊ መልኩ ግን በጊዜ ንባብ ወቅት የነባር መምህራን ክትትል እና እገዛ ከጀማሪ መምህራን ክትትል እና እገዛ የተሻለ እንደሆነ ነው። ይህ ውጤት ምን ያህል አስተማማኝ እና እርግጠኛ መሆኑን ለማረጋገጥ ከዚህ ቀጥለን ከተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ የተገኘ መረጃ እንደሚከተለው ቀርቧል።

ከጀማሪ መምህራን በአንጻራዊ መልኩ የተሻሉ እንደሆኑ ከዚህ ውጤት መገንዘብ ይቻላል። ይህ ውጤት ደግሞ በምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር ሙሉ በሙሉ የሚስማማ ሆኖ ተገኝቷል።

በዚህ ሠንጠረዥ በተራ ቁጥር 2.2 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 19 (24.5%) "ዘወትር"፣ 13 (17%) ተማሪዎች "አብዛኛውን ጊዜ"፣ 23 (30%) ተማሪዎች "አንዳንድ ጊዜ" ያከናውናሉ የሚለውን ሲመርጡ፣ 22 (28.5%) ተማሪዎች ደግሞ "ፈጽመው አያከናውኑም" የሚለውን አማራጭ መልስ መርጠዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 16 (21%) "ዘወትር"፣ 18 (23.5%) ተማሪዎች "አብዛኛውን ጊዜ"፣ 14 (18.5%) ተማሪዎች "አንዳንድ ጊዜ" ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 28 (37%) ተማሪዎች ደግሞ "ፈጽመው አያከናውኑም" የሚለውን አማራጭ መልስ መርጠዋል። ከዚህ ውጤት መረዳት እንደሚቻለው መምህራን ለንባብ የቀረበውን ምንባብ የአፃፃፍ ስርዓት ሁልጊዜ ትኩረት ሰጥተው ለተማሪዎች እንደሚያሳውቁ ነው። የነባር መምህራን ውጤት ከምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር ሙሉ በሙሉ የሚስማማ ሲሆን፣ የጀማሪ መምህራን ግን በተወሰነ ደረጃ ከምልክታው ውጤት ጋር የሚጋጭ ሆኖ ተገኝቷል።

ከዚህ ሠንጠረዥ በተራ ቁጥር 2.3 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 39 (51%) "ዘወትር"፣ 20 (26%) ተማሪዎች "አብዛኛውን ጊዜ"፣ 8 (10%) ተማሪዎች "አንዳንድ ጊዜ" ያከናውናሉ የሚለውን አማራጭ መልስ ሲመርጡ፣ 10 (13%) ተማሪዎች ደግሞ "ፈጽመው አያከናውኑም" የሚለውን አማራጭ መልስ መርጠዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 40 (52%) "ዘወትር"፣ 14 (18.5%) ተማሪዎች "አብዛኛውን ጊዜ"፣ 8(10.5%) ተማሪዎች "አንዳንድ ጊዜ" ያከናውናሉ የሚለውን ሲመርጡ፣ 14 (18.5%) ተማሪዎች ደግሞ "ፈጽመው አያከናውኑም" የሚለውን መርጠዋል። ከዚህ ውጤት መረዳት እንደሚቻለው ተማሪዎች ምንባቡን እያነበቡ የፅሁፉን ይዘት እንዲረዱ ከማድረግ ረገድ ጥሩ የሚባል ተግባር እንደሚያከናውኑ ነው። ይህ ውጤት በምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር ግን በተወሰነ ደረጃ የማይስማማ ሆኖ ተገኝቷል። ምክንያቱም ይህ ተግባር በምልክታ ወቅት በጽሁፍ መጠይቅ የተገኘውን መረጃ ያህል ሲከናወን አልተስተዋለም።

ከዚህ ሠንጠረዥ ሳንወጣ በተራ ቁጥር 2.5 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 28 (36.5%) "ዘወትር"፣ 16 (21%) ተማሪዎች "አብዛኛውን ጊዜ"፣ 11 (14%) ተማሪዎች "አንዳንድ ጊዜ" ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ 22 (28.5%)

ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” የሚለውን አማራጭ መልስ መርጠዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 28 (37%) “ዘወትር”፣ 17 (22.5%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 16 (21%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 15 (19.5%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” በማለት መልስ ሰጥተዋል። ከዚህ ውጤት መረዳት የሚቻለው ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን ጥሩ በሚባል ሁኔታ ተማሪዎች እያነበቡ ማስታወሻ እንዲይዙ እንደሚያደርጉ ነው። ነባር ግን በምልክታ እንደተስተዋለው ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን በብዛት ሲያከናውኑ አልተስተዋለም። በመሆኑም ይህ ውጤት በምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር የማይስማማ ሆኖ ተገኝቷል።

በዚህ ሠንጠረዥ በተራ ቁጥር 2.6 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 25 (32.5%) “ዘወትር”፣ 12 (15.5%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 18 (23%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ የሚለውን ሲመርጡ፣ 22 (29%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” በማለት መልሰዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 22 (29%) “ዘወትር”፣ 12 (16%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 20 (26%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 22 (29%) ተማሪዎች ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” በማለት መልስ ሰጥተዋል። ከዚህ የጽሑፍ መጠይቅ ውጤት መገንዘብ የሚቻለው ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን ተማሪዎች የሚያነቡትን ምንባብ እንዲመረምሩ የሚያደርጉት አልፎው አልፎ እንደሆነ ነው። ከሁለቱ የጥናቱ ተተኳሪ ቡድኖች መካከል በተወሰነ ደረጃ ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን የተሻሉ ሆነው ተገኝተዋል። ይህ ውጤት ደግሞ በምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር የማይስማማ ሆኖ ተገኝቷል።

4.3.3 ድገረ ንባብ ደረጃ

Greenwood (1989:309) እንደገለጹት የድገረ ንባብ ደረጃ የአንብቦ መረዳት ትምህርቱ አተገባበር የሚፈተሽበት ነው። ይህም ተማሪዎች ምንባቡን ካነበቡ በኋላ ከዚህ በፊት የማያውቋቸውን አዳዲስ ቃላት እና ሰዋሰዋዊ አጠቃቀሞች በጥልቀት የሚመረምሩበት፣ የአንብቦ መረዳት ክህሎታቸው የሚፈተሽበት፣ ወዘተ. እንደሆነ ከምዕራፍ ሁለት በስፋት ተመልክተናል። ይህን የንባብ ደረጃ ነባር እና ጀማሪ መምህራን እንዴት እንደሚተገብሩት በተካሄደው ምልክታ የሚከተለው ውጤት ተገኝቷል።

ሠንጠረዥ 21፡ ተማሪዎች ከምንባቡ ምን እንደተረዱ መጠየቅ በአማካይና በጉዳት ስሌት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የጉዳት ስሌት ውጤት	የጉዳት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	2.5	0.447	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	2.25			

ከሠንጠረዥ 21 እንደምንመለከተው፡ ነባር መምህራን 2.5 አማካይ ውጤት ሲያገኙ፡ ጀማሪ መምህራን ደግሞ 2.25 አማካይ ውጤት አስመዝግበዋል፡፡ ከዚህ ውጤት የምንገነዘበው ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን ተማሪዎች ምንባቡን እንብበው እንደጨረሱ በአብዛኛው ምን ተረዳችሁ ብለው እንደሚጠይቁ ነው፡፡ ሁለቱም ቡድኖች ጥሩ አተገባበር ቢኖራቸውም ከጀማሪ መምህራን ግን ነባር መምህራን የተሻለ አተገባበር እንዳላቸው ከውጤት መመልከት ይቻላል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ በሁለቱ የጥናቱ ተተኪዎች መካከል ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩ በጉዳት ስሌት ተፈትሾ 0.447 ውጤት ተገኝቷል፡፡ ይህ ውጤት ደግሞ ከጉዳት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 በጣም ያነሰ በመሆኑ በመካከላቸው ጉልህ ልዩነት እንደሌለ ተረጋግጧል፡፡

ሠንጠረዥ 22፡ የምንባቡን ይዘት ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ ጋር ማሳመድ በአማካይና በጉዳት ስሌት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የጉዳት ስሌት ውጤት	የጉዳት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	1.5	2.325	2.447	የለም
ጀማሪ መምህራን	4	0			

ከሠንጠረዥ 22 ከሰፈረው ውጤት እንደምንመለከተው፡ ነባር መምህራን 1.5 አማካይ ውጤት ሲያገኙ፡ ጀማሪ መምህራን ደግሞ "0" አማካይ ውጤት አስመዝግበዋል፡፡ ከዚህ ውጤት ተነስቶ ማለት የሚቻለው ምንባቡ ተነሶ እንዳለቀ አስመዝግበዋል፡፡ ከዚህ ውጤት ተነስቶ ማለት የሚቻለው ምንባቡ ተነሶ እንዳለቀ ነባር መምህራን የምንባቡን ይዘት ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ ጋር የማሳመድ

ተግባራቸው መካከለኛ ሆኖ ሲገኝ፣ ጀምሮ መምህራን ግን ሙሉ በሙሉ ሲያከናውኑ አልተስተዋለም። ይህ ደግሞ ተማሪዎች የሚማሩትን ትምህርት ከዕለት ተዕለት ሕይወታቸው ጋር እንዳይዛመድ እና የትምህርቱ ዋጋም አነስተኛ እንዲሆን የሚያደርግ ነው። በሁለቱ የጥናቱ ተተኳሪዎች መካከል ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩ በኩራት ስሌት ተፈትሾ 2.325 ተገኝቷል። ይህ ውጤት ደግሞ በመካከላቸው ልዩነት መኖሩን ቢያመለክትም ልዩነቱ ጉልህ እንዳልሆነ ግን ያረጋግጣል።

ሠንጠረዥ 23፡ የማያውቋቸውን ቃላት እንዲያውቁ ማድረግ በአማካይና በኩራት ስሌት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የኩራት ውጤት	የኩራት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	3	1	2.447	የለም
ጀምሮ መምህራን	4	2.5			

ከሠንጠረዥ 23 መመልከት እንደሚቻለው፣ ነባር መምህራን 3 አማካይ ውጤት ሲያገኙ፣ ጀምሮ መምህራን ደግሞ 2.5 አማካይ ውጤት አግኝተዋል። ከዚህ ውጤት መገንዘብ እንደሚቻለው ነባር መምህራን ሁልጊዜም ተማሪዎች ምንባቡን አንብበው እንደጨረሱ የአዳዲስ ቃላትን አውዳዊ ፍቺ ለተማሪዎቻቸው እንደሚያሳውቁ ነው። ከአንድ ጀምሮ መምህር በስተቀር ሌሎች ጀምሮ መምህራንም በሦስቱም ምልክታ ይህን ተግባር ሲያከናውኑ ተስተውሏል። በሁለቱ የጥናቱ ተተኳሪዎች መካከል ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ በኩራት ስሌት ተፈትሾ 1 ውጤት ተገኝቷል። ይህ ውጤት ደግሞ ከኩራት ስሌት ሠንጠረዥ ዋጋ 2.447 ያነሰ በመሆኑ በመካከላቸው ጉልህ ልዩነት እንደሌለ ተረጋግጧል።

ሠንጠረዥ 24፡ የአንብቦ መረዳት መልመጃዎችን ማሰራት በአማካይና በኩራት ስሌት

ተጠኝዎች	የመምህራን ብዛት	አማካይ ውጤት	የኩራት ስሌት ውጤት	የኩራት ሠንጠረዥ ዋጋ	ጉልህ ልዩነት
ነባር መምህራን	4	3	0	2.447	የለም
ጀምሮ መምህራን	4	3			

ከሠንጠረዥ 24 ከሰፈረው ውጤት እንደምንመለከተው፣ ነባርም ሆኑ ጀምሮ መምህራን ሙሉ በሙሉ ከንባብ በኋላ የአንብቦ መረዳት መልመጃዎችን እንደሚያሰሩ ነው። ከዚህ በተጨማሪ በነባር እና በጀምሮ መምህራን መካከል ልዩነት መኖር አለመኖሩ በቴሌቪዥን ስራ ተፈትሾ ምንም ዓይነት ልዩነት በመካከላቸው እንደሌለ ተረጋግጧል።

ከምዕራፍ ሁለት እንደተገለጸው ድገረ ንባብ ደረጃ ማለት የአንብቦ መረዳት ትምህርቱ ትርጉም የሚያገኝበት እንዲሁም የእሉቱ ትምህርት የሚገመገምበት እንደሆነ ተመልክተናል። የጥናቱ ተተኪዎች ምን ያህል ለድህረ ንባብ ትኩረት እንደሚሰጡ ተፈትሾ በአጠቃላይ ነባር መምህራን 10 አማካይ ውጤት ከ12 ሲያመጡ፣ ጀምሮ መምህራን ደግሞ 7.75 አማካይ ውጤት ከ12 አግኝተዋል። በመሆኑም የነባር እና የጀምሮ መምህራን ክንውን በጣም ጥሩ እና ጥሩ የሚያስብል ነው። ከሁለቱ የጥናቱ ተተኪ ቡድኖች መካከል ግን ነባር መምህራን የተሻሉ ሆነው ተገኝተዋል። ይህ ውጤት ምን ያህል አስተማማኝ እንደሆነ ለማረጋገጥ ለተማሪዎች በቀረበ የጽሑፍ መጠይቅ የሚከተለው ውጤት ተገኝቷል።

ሠንጠረዥ 25፣ የድገረ ንባብ አቀራረብ ከተማሪዎች የጽሑፍ መጠይቅ የተገኘ

ተ.ቁ	ዝርዝር ጥያቄዎች	ነባር መምህራን								ጀምሮ መምህራን							
		ሀ		ለ		ሐ		መ		ሀ		ለ		ሐ		መ	
		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት		ብዛት	
		ተር	%	ተር	%	ተር	%	ተር	%	ተር	%	ተር	%	ተር	%	ተር	%
3.1	ካነበባችሁ በኋላ ምን እንደተረዳችሁ እና እንዳልተረዳችሁ ይጠይቋችኋል?	55	71	12	16	7	9	3	4	46	60.5	16	21	13	17	1	1.5
3.2	የምንባብን ይዘት ከእናንተ የእውቀት ደረጃ ጋር ያዛምዳል?	41	53	14	18	15	20	7	9	30	39.5	15	20	17	22	14	18.5
3.3	ከምንባብ የማታውቁትን ቃላት ያሳውቃሉ?	58	75	10	13	3	4	6	8	50	66	12	16	10	13	4	5
3.4	የአንብቦ መረዳት መልመጃዎችን ያሰሯችኋል?	59	76.5	14	18	3	4	1	1.5	60	79	12	18.5	3	4	1	1.5

*ሀ = ዘወትር ያከናውናሉ

*ሐ = አንዳንድ ጊዜ ያከናውናሉ

*ለ = አብዛኛውን ጊዜ ያከናውናሉ

*መ = ፈጽመው አያከናውኑም

በሠንጠረዥ 25 እንደተገለጸው፣ ለጥያቄ ተራ ቁጥር 3.1 የነባር መምህራን ተማሪዎች 55 (71%) "ዘወትር"፣ 12 (16%) ተማሪዎች "አብዛኛውን ጊዜ"፣ 7 (9%) ተማሪዎች "አንዳንድ ጊዜ" ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 3 (4%) ተማሪዎች ደግሞ "ፈጽመው አያከናውኑም" በማለት መልስ ሰጥተዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 46 (60.5%) "ዘወትር"፣ 16 (21%) ተማሪዎች "አብዛኛውን ጊዜ"፣ 13 (17%) ተማሪዎች "አንዳንድ ጊዜ" ያከናውናሉ የሚለውን ሲመርጡ፣ 1 (1.5%) ተማሪ ደግሞ "ፈጽመው አያከናውኑም" የሚለውን አማራጭ መልስ መርጧል። ከዚህ መጠይቅ የተገኘው ምላሽ እንደሚያሳየው ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን በአብዛኛው ተማሪዎች ከምንባቡ ምን እንደተረዱ እንደሚጠይቁ ነው። ከሁለቱ የጥናቱ ተተኋሪ ቡድኖች ግን ነባር መምህራን የተሻሉ እንደሆኑ ከተገኘው ውጤት መገንዘብ ይቻላል። ይህ ደግሞ ከምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር የሚስማማ ሆኖ ተገኝቷል።

ከዚህ ሠንጠረዥ በተራ ቁጥር 3.2 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 41 (53%) "ዘወትር"፣ 14 (18%) ተማሪዎች "አብዛኛውን ጊዜ"፣ 15 (20%) ተማሪዎች "አንዳንድ ጊዜ" ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 7 (9%) ተማሪዎች ደግሞ "ፈጽመው አያከናውኑም" የሚለውን አማራጭ መልስ መርጠዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 30 (39.5%) "ዘወትር"፣ 15 (20%) ተማሪዎች "አብዛኛውን ጊዜ"፣ 17 (22%) ተማሪዎች "አንዳንድ ጊዜ" ያከናውናሉ የሚሉትን አማራጭ መልሶች ሲመርጡ፣ 14 (18.5%) ተማሪዎች ደግሞ "ፈጽመው አያከናውኑም" በማለት መልስ ሰጠዋል። ይህ ውጤት ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን በተወሰነ መጠን የምንባቡን ይዘት ከተማሪዎች የእውቀት ደረጃ ጋር እንደሚያዛምዱ ያስገነዝባል። ነባር ግን ይህ ውጤት በምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር በተወሰነ ደረጃ የማይስማማ ሆኖ ተገኝቷል። ምክንያቱም በምልክታው የተወሰኑ ነባር መምህራን ሲያከናውኑ፣ ሁሉም ጀማሪ መምህራን ግን ሲያከናውኑ አልተስተዋለም።

በዚህ ሠንጠረዥ ከሠፈረው በተራ ቁጥር 3.3 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 58 (75%) "ዘወትር"፣ 10 (13%) ተማሪዎች "አብዛኛውን ጊዜ"፣ 3 (4%) ተማሪዎች "አንዳንድ ጊዜ" ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 6 (8%) ተማሪዎች ደግሞ "ፈጽመው አያከናውኑም" የሚለውን አማራጭ መልሶች መርጠዋል። በሌላ በኩል የጀማሪ መምህራን ተማሪዎች 50 (66%) "ዘወትር"፣ 12 (16%) ተማሪዎች "አብዛኛውን ጊዜ"፣ 10 (13%) ተማሪዎች "አንዳንድ ጊዜ" ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 4 (5%) ተማሪዎች ደግሞ "ፈጽመው አያከናውኑም" የሚለውን አማራጭ

መልስ መርጠዋል። ይህ ውጤት እንደሚያመለክተው ነባርም ሆኑ ጀምሮ መምህራን ተማሪዎች ከምንባቡ የማያውቋቸውን አዳዲስ ቃላት በአብዛኛው ትርጉማቸውን እንደሚያሳውቁ ነው። ከሁለቱ የጥናቱ ተተኪሪ ቡድኖች መካከል ነባር መምህራን ይበልጥ የተሻሉ እንደሆኑ ተረጋግጧል። ይህ ውጤት ደግሞ በምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር ሙሉ በሙሉ የሚስማማ ሆኖ ተገኝቷል።

ከዚህ ሠንጠረዥ ሳንወጣ በተራ ቁጥር 3.4 ለቀረበው ጥያቄ የነባር መምህራን ተማሪዎች 59 (76.5%) “ዘወትር”፣ 14 (18%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 3(4%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ በማለት ሲመልሱ፣ 1 (1.5%) ተማሪ “ፈጽመው አያከናውኑም” የሚል መልስ ሰጥተዋል። በሌላ በኩል የጀምሮ መምህራን ተማሪዎች 60 (79%) “ዘወትር”፣ 12 (18.5%) ተማሪዎች “አብዛኛውን ጊዜ”፣ 3 (4%) ተማሪዎች “አንዳንድ ጊዜ” ያከናውናሉ የሚለውን አማራጭ መልስ ሲመርጡ 1 (1.5%) ተማሪ ደግሞ “ፈጽመው አያከናውኑም” የሚለውን መርጠዋል። ይህ ውጤት ነባርም ሆኑ ጀምሮ መምህራን ዘወትር የአንብቦ መረዳት መልመጃዎችን እንደሚያሰሩ ያረጋግጣል። ከሁለቱ የጥናቱ ተተኪሪዎች ደግሞ ጀምሮ መምህራን በተወሰነ ደረጃ እንደሚሻሉ ውጤቱ ያመለክታል። ነባር ግን በምልክታ ሁሉም ነባር እና ጀምሮ መምህራን ይህን ተግባር ሲያከናውኑ ተስተውሏል። በመሆኑም በምልክታ ከተገኘው ውጤት ጋር የሚስማማ ሆኖ ተገኝቷል።

በተማሪዎች የፅሁፍ መጠይቅ ክፍል አራት ሁለት ጥያቄዎች ቀርበዋል። ከእነዚህም በጥያቄ ተራ ቁጥር 4.1 ከጀምሮ መምህር እና ከነባር መምህር በየትኛው ቢማሩ እንደሚመርጡ ተጠይቀው 132 (86.3%) ተማሪዎች “በነባር መምህር”፣ 11 (7.2%) ተማሪዎች “በጀምሮ መምህር” ሲሉ 10 (6.5%) ተማሪዎች ደግሞ “በሁለቱም” ብማር እመርጣለሁ በማለት መልሰዋል። አብዛኞቹ ተማሪዎች ነባር መምህር ያሉበትን ምክንያት ተጠይቀው፣ ጀምሮ መምህራን ይደበድቡናል፣ ሲያስተምሩ ይፈራሉ፣ በቂ እውቀት የላቸውም፣ ውጤት ሲሰጡ ያደላሉ፣ ወዘተ. ችግሮችን እንደ ምክንያት አንስተዋል።

በዚህ ክፍል በጥያቄ ተራ ቁጥር 4.2 ሥር አጠቃላይ ስለንባብ ትምህርት የሚሰጡት አስተያየት ካለ ተጠይቀው፣ አብዛኞቹ ተማሪዎች “አስተያየት የለኝም” የሚል መልስ ሲሰጡ፣ የተወሰኑ ተማሪዎች ግን የንባብ ትምህርት ያሰለቻል፣ በዚህ ይቀጥል፣ ሁላችንም በየተራ እንድናነብ ቢደረግ፣ የንባብ ትምህርት ቢቀነስ የሚሉ አስተያየቶችን በስተመጨረሻ ሰንዘረዋል።

4.4 ከቃለ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና

ለዚህ ጥናት ሌላው አጋዥ የመረጃ መሰብሰቢያ መግሪያ ቃለ መጠይቅ ነው። ቃለ መጠይቁ ለተጠኝ መምህራን፣ ለአማርኛ ቋንቋ ክፍለ ትምህርት ኃላፊዎች እና ለአስተዳደር ሰራተኞች ወይም ለመማር ማስተማር ወሳኝ የስራ ሂደት ኃላፊዎች የቀረበ ሲሆን፣ ከመምህራን የተገኘው ምላሽ ከምልከታ እና ከጽሑፍ መጠይቅ መረጃዎች ጋር በመቀናጀት በየርዕስ ጉዳዮች ስር ቀድመው ተተንትነዋል። በመሆኑም ከአስተዳደር ሠራተኞች እና ከአማርኛ ቋንቋ ክፍለ ትምህርት ኃላፊዎች ጋር የተካሄዱ ቃለ መጠይቆች የነገር እና የጀማሪ መምህራንን አጠቃላይ ሁኔታ የሚያስሱ ሲሆኑ እነዚህም እንደሚከተለው ቀርበዋል።

4.4.1 ከአማርኛ ቋንቋ ክፍለ ትምህርት ኃላፊዎች ጋር የተካሄደ ቃለ መጠይቅ ትንተና

ወደ ቃለ መጠይቅ ትንተና ከማለፍችን በፊት የክፍለ ትምህርት ኃላፊዎች ዳራ በሚከተለው ሠንጠረዥ ቀርቧል።

ሠንጠረዥ 26፣ በቃለ መጠይቁ የተሳተፉ የአማርኛ ቋንቋ ክፍለ ትምህርት ኃላፊዎች ዳራ

ኃላፊዎች	ፆታ	የትምህርት ደረጃ	የአገልግሎት ዘመን	የሚሰሩበት ጀኛ ደረጃ ትምህርት ቤት
ኃላፊ 1	ወ	ዲግሪ	34	ፊትአውራሪ አባይነህ
ኃላፊ 2	ወ	ዲግሪ	28	በሰቃ
ኃላፊ 3	ሴ	ዲግሪ	25	ቃሊቲ
ኃላፊ 4	ሴ	ዲግሪ	5	ቡልቡላ

ሠንጠረዥ 26 በቃለ መጠይቁ የተሳተፉ የአማርኛ ቋንቋ ክፍለ ትምህርት ኃላፊዎችን አጠቃላይ መረጃ ያመለክታል። በቃለ መጠይቁ ከተሳተፉት አራት ኃላፊዎች መካከል ሁለቱ ወንዶች ሲሆኑ ሁለቱ ደግሞ ሴቶች ናቸው። ከዚህ መረጃ መረዳት እንደሚቻለው በአሁኑ ሰዓት በትምህርት ቤቶች ያለው የአስተዳደር ቦለሁሉም ፆታዎች እኩል ድርሻ እንደሚሰጥ የሚያመለክት ነው። የትምህርት ደረጃቸውን ስንመለከት ሁሉም በአማርኛ ቋንቋ በመጀመሪያ ዲግሪ ስልጠና መርሃ

ግብር ተመርቀዋል። የአገልግሎት ዘመናቸውንም ስንመለከት ከ5 እስከ 34 ዓመት ያላቸው ናቸው። ከዚህ በመነሳት ከአንዲት በስተቀር ሌሎች ካላቸው ልምድ እና ተሞክሮ በመነሳት ክፍለ ትምህርቱን በጥሩ ሁኔታ ሊመሩ እንደሚችሉ መገመት ይቻላል። በትምህርት ቤቶች ያለው የነባር እና የጀምሮ መምህራን የአማርኛ ቋንቋ በተለይም የንባብ ትምህርት አሰጣጥ አስመልክቶ ለቀረቡላቸው ጥያቄዎች የሰጧቸው መልሶች እንደሚከተለው ቀርበዋል።

4.4.1.1 በትምህርት ቤቶች ውስጥ ያለውን የአማርኛ ቋንቋ አሰጣጥ ሂደት በተመለከተ የተገኙ መረጃዎች

ጥናቱ በተካሄደባቸው ትምህርት ቤቶች ያለው የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አሰጣጥ ምን እንደሚመስል ለክፍለ ትምህርት ኃላፊዎች ጥያቄ ቀርቦላቸዋል። ጥያቄውንም ከሦስት አካላት አኳያ ማለትም ከመምህራን፣ ከተማሪዎች እና ከትምህርት ቤቱ ጋር አያይዘው መልሰዋል። ከመምህራን አኳያ መምህራን የተማሪዎችን የክፍል ደረጃ ለከተው ትምህርቱን አለመስጠት፣ አራቱን የቋንቋ ክሂሎች በተናጠል በጥሩ ሁኔታ አለማስተማር እና በተለየ ሁኔታ ለሰዎቹው ትምህርት ብቻ ትኩረት መስጠታቸውን እንደ ችግር አንስተዋል። በመሆኑም ከዚህ መረጃ መገንዘብ የሚቻለው መምህራን ብዙ ጊዜ የቋንቋ ትምህርትን ከሰዎቹው ትምህርት ጋር አያይዘው በተለየ ሁኔታ እንደሚተረጉሙት ነው። ከተማሪዎች አንጻርም አብዛኞቹ ተማሪዎች ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ዝቅተኛ ግምት መስጠት፣ ከሰዎቹው ውጭ ያሉ ክሂሎችን እንደ ትምህርት አለመቁጠር፣ የሚሰጧቸውን የቤት ስራዎች በአግባቡ አለመስራት በዋናነት በተማሪዎች የሚሰተዋሉ ችግሮች እንደሆኑ ገልጸዋል። ይህ ሁኔታ ደግሞ ከመምህራን የትምህርት አሰጣጥ እና ስለአራቱ ክሂሎች አተገባበር ተነስተው ያደረገባቸው እንደሆነ መገመት ይቻላል። ከትምህርት ቤቱ ተጨባጭ ሁኔታ እና አስተዳደር አካላት አኳያም በቂ የሆኑ መፅሐፍት እና መርጃ መሣሪያዎች አለመገኘት፣ በአስተዳደር አካላት እንደ ሌሎች የተፈጥሮ ሳይንስ ትምህርቶች ትኩረት አለማግኘት በዋናነት የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት በጥሩ ሁኔታ እንዳይከናወን ምክንያት ሆነዋል ሲሉ መልሰዋል። በተለይ ደግሞ በዚህ ዓመት ሳምንታዊ የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍል ጊዜ ከሦስት ወደ ሁለት መውረዱ መምህራን ይበልጥ አራቱን ክሂሎች በተናጠል ትኩረት ሰጥተው እንዳያስተምሩ አስገድዷቸዋል ሲሉ አስተያየታቸውን ይሰነዝራሉ። ይህ ደግሞ መምህራን ስለንባብ ትምህርት ካላቸው ዝቅተኛ ግንዛቤ እና እውቀት በተጨማሪ የክፍል ጊዜው ማነስ

እንደምክንያት በመውሰድ ይበልጥ ትምህርቱን በሚገባ ሳይተገብሩት እንዲያልፉት የሚያስገድድ ነው።

4.4.1.2 የነባርን እና የጀማሪ መምህራንን ተመራጭነት በተመለከተ የተገኙ መረጃዎች

በቃለ መጠይቁ ከነባር መምህራን እና ከጀማሪ መምህራን መካከል በትምህርት ቤቱ የትኞቹ መምህራን የአማርኛ ቋንቋን ቢያስተምሩ ይመርጣሉ? የሚል ጥያቄ ቀርቦላቸው የሚከተለውን መልስ ሰጥተዋል። ሦስቱ ኃላፊዎች በሁለቱም ወገን ጠንካራ እና ደካማ ጎኖች እንዳሉ ገልጸው በአንጻራዊ መልኩ ግን ነባር መምህራን ተመራጭ እንደሆኑ ሲገልጹ፣ አንዱ ኃላፊ ማለትም ኃላፊ 1 ግን “ለመምረጥ እቸገራለሁ” በማለት መልሰዋል። ሦስቱ ኃላፊዎች ነባር መምህራን ያሉበትን ምክንያት ሲያስረዱ፣ ነባር መምህራን ዓመታዊ እና ሳምንታዊ እቅዶችን በአግባቡ ከመስራት፣ የተማሪዎችን ማንነት እና የክፍል ደረጃ ያገናዘበ ትምህርት በክፍል ውስጥ ከመስጠት፣ ከክፍል ውስጥ ቁጥጥር፣ በአንጻራዊ መልኩ ለሰራቸው ካላቸው ፍቅር እና መረጋጋት አኳያ፣ ለሁሉም ክሂሎች ተገቢ ትኩረት ከመስጠት፣ ትምህርቱን በእናታዊ እና አባታዊ አንደበት በቀልድ እያጀቡ ከማቅረብ፣ ተማሪዎች በቀላሉ ሊረዱት በሚችሉት ቋንቋ ጥሩ ገለፃ ከማካሄድ፣ የተማሪዎችን ችግር ከመረዳት፣ የተለያዩ አጋዥ መፅሐፍትን ከመጠቀም አኳያ ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን የተሻሉ በመሆናቸው ነባር መምህራን ቋንቋን ቢያስተምሩ ይበልጥ የተሻለ ነው በማለት መልሰዋል። ከዚህ መረጃ መገንዘብ የሚቻለው በክፍል ውስጥ አመራር፣ ከተማሪዎች ጋር ካላቸው መልካም ግንኙነት እና መግባባት፣ ትምህርቱ የተማሪዎችን ማንነት ባገናዘበ መልኩ ከማቅረብ እና ለሰራቸው ካላቸው ፍቅር አኳያ ነባር መምህራን የተሻሉ እንደሆኑ ነው። አንዱ ኃላፊ ግን በሁለቱም ወገን ችግሮች ስላሉ መምረጥ አይቻልም በማለት ጥቅል መልስ ሰጥተዋል። ለዚህም በምክንያትነት ያስቀመጡት አንዳንዴ በጥሩ ሁኔታ የሚያስተምሩ ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን ያጋጥማሉ። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ የዚህ ተቃራኒ እንዲሁ ያጋጥማል። በመሆኑም ከመምህራኑ ልምድ ባሻገር ግላዊ ማንነታቸውም ይወስነዋል በማለት አስረድተዋል።

4.4.1.3 በነባር እና በጀማሪ መምህራን ላይ የሚቀርብ ምስጋናን እና ስሞታን በተመለከተ የተገኙ መረጃዎች

በአብዛኛው ከጀማሪ መምህራን እና ከነባር መምህራን የትኞቹ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አሰጣጥ፣ በተማሪዎች ሲመሰገኑ ወይም ስሞታ ሲቀርብባቸው ያጋጥማችኋል? ለሚለው ጥያቄ ሲመልሱ ሁሉም ኃላፊዎች በምስጋና በኩል ነባር መምህራን፣ በስሞታ በኩል ጀማሪ መምህራን በብዛት በትምህርት ቤቶች የሚጠቀሱ እንደሆኑ ገልጸዋል። ይህም አብዛኛውን ጊዜ ጀማሪ መምህራን በኮሌጅ ቆይታቸው የተማሩትን ሁሉ ለተማሪዎች ሳይመጥኑ በማቅረብ፣ የተማሪዎችን ፍላጎት ከግንዛቤ ባለማስገባትና በራሳቸው አተያይ ብቻ በመሄድ፣ ለተማሪዎች ተገቢውን ውጤት በፍትሐዊነት አለመስጠት፣ ከተማሪዎች ጋር በተለያዩ ምክንያቶች በመጋጨት እና በመደባደብ፣ በቂ ዝግጅት አድርገው ወደ ክፍል አለመግባት፣ እርስ በእርስ እየተተካኩ ተማሪዎችን በማወክ፣ የተመደበውን ክፍል ጊዜ በአግባቡ ካለመጠቀም የተነሳ ጀማሪ መምህራን ወቀሳ ሲቀርብባቸው ይስተዋላል ሲሉ ገልጸዋል። በመሆኑም ከዚህ መረጃ መረዳት የሚቻለው መምህራን ልምድ እያካበቱ በሄዱ ቁጥር የተማሪዎች ፍላጎት እና ማንነትን ያገናዘበ ትምህርት እና አቀራረብ እንደሚኖራቸው ነው። በሌላ በኩል አንዳንድ ነበር መምህራንም አልፎ አልፎ የዘመኑ ልጆች የማይፈልጉትን ከፍተኛ ቁጥጥር በማካሄድና ለስራቸው ካላቸው ተነሳሽነት ማጣት የተነሳ ወቀሳዎች ሲሰነዘሩባቸው እንደሚስተዋል አያይዘው ገልጸዋል።

መምህራን በተማሪዎች ሲሞገሱ እና ሲሸለሙ ከሚስተዋሉባቸው ምክንያቶች መካከል ለሥራቸው ካላቸው ፍቅር፣ ከትዕግስታቸው፣ ፍትሐዊ ውጤት ለተማሪዎች ከመስጠት ረገድ፣ ለተማሪዎች የተገባ እንክብካቤ እና ምክር ከመስጠት፣ ወዘተ. ምክንያት የመነጨ እንደሆነ ኃላፊዎቹ ገልጸዋል።

4.4.1.4 የነባርና እና የጀማሪ መምህራን የንባብ ትምህርት አተገባበር ልዩነቶች በተመለከተ የተሰጡ አስተያየቶች

በነባር እና በጀማሪ መምህራን መካከል የአንብቦ መረዳት ትምህርት አተገባበር ልዩነት አለ ይላሉ? በሚል ለቀረበላቸው ጥያቄዎች ሦስቱ ኃላፊዎች ልዩነት አለ ሲሉ፣ አንድ ኃላፊ ማለትም ኃላፊ 1 ግን “ልዩነት አለ ለማለት ያስቸግራል” በማለት መልስ ሰጥተዋል። ልዩነት አለ ያሉ ኃላፊዎች ያነሷቸው መረጃዎች አብዛኛውን ጊዜ ጀማሪ መምህራን ራሳቸው ሞዴል ሆነው እንደማያስነብቡ እና የንባቡን ስራ ሙሉ በሙሉ ለተማሪዎች እንደሚተው እንዲሁም ምንባቡን አንብባችሁ

መልመጃዎችን ስሩ የሚል ትዕዛዝ ብቻ እንደሚያስተላልፉ ገልፀዋል። በመሆኑም ኪኪህ መረጃ መገንዘብ የሚቻለው በአሁኑ ሰዓት በተግባር ላይ ያለውን ተማሪ ተኮር የማስተማር ዘዴ ጀምሮ መምህራን ሙሉ በሙሉ የትምህርቱ ስራ ለተማሪዎች በመተው የእነሱ ተግባር የክፍል ቁጥጥር ብቻ አድርገው መተርጎማቸውን የሚያሳይ ነው። ነገር ግን ነባር መምህራን ሁሉም ባይባሉ አብዛኛዎቹ ተማሪዎች እንዴት ማንበብ እንዳለባቸው በማሳየት፣ ሲያነቡ ከተሳሳቱ እየተከተሉ በማረም፣ ሁሉም ተማሪዎች ምንባቡን እንዲያነቡ እድል ከመስጠት ረገድ ከጀመሪያው የተሻሉ ናቸው በማለት መልስ ሰጥተዋል።

4.4.1.5 የነባር እና የጀምሮ መምህራን የሥራ መስተጋብር በተመለከተ የተሰጡት አስተያየቶች

በነባር እና በጀምሮ መምህራን መካከል ያለው የስራ መስተጋብር ምን እንደሚመስል የትምህርት ክፍል ኃላፊዎች ተጠይቀው ሁለቱ ኃላፊዎች ማለትም ኃላፊ 2 እና ኃላፊ 3 ጥሩ እንደሆነ ሲገልፁ፣ ሁለቱ ኃላፊዎች ማለትም ኃላፊ 1 እና ኃላፊ 4 ደግሞ ደካማ እና ከልብ ያልመነጨ እንደሆነ ተናገረዋል። ደካማ ነው ለማለት ያነሳሳቸው ምክንያት ምን እንደሆነ ተጠይቀው በየጊዜው የተለያዩ የልምድ ልውውጦች ይከናወናሉ። ነገር ግን ለይስሙላ እና አድርጌአለሁ በሚል "ሪፖርት" ለማቅረብ እንጂ አንዱ ከአንዱ እውቀት አገኛለሁ በሚል የሚከናወን እንዳልሆነ አስተያየታቸውን ሰጥተዋል። ይህም እርስ በእርስ ከመናናቅና አማርኛ ነው ዓውቀዋለሁ ከሚል የግዴልሽነት ስሜት የመነጨ እንደሆነ አያይዘው አስረድተዋል። መምህራን በተለያዩ ጊዜያት እርስ በእርስ በትምህርቱ ይዘት እና አቀራረብ ዙሪያ የልምድ ልውውጥ የሚያደርጉ ከሆነ በተማሪዎች መካከልም የእውቀት እና የክህሎት ልዩነት የሚፈጥር ነው።

4.4.1.6 አጠቃላይ የንባብ ትምህርት አሰጣጥን በተመለከተ የተሰጡ አስተያየቶች

በመምህራን አጠቃላይ የንባብ ትምህርት አሰጣጥ ዙሪያ የሚሰጡት አስተያየቶች ካሉ ይግለፁ? በሚል ለቀረበላቸው ጥያቄዎች የሚከተለውን ሀሳብ ሰንዘረዋል። ንባብንም ሆነ ሌሎችን ክሂሎች በተገቢው መንገድ ለማስተማር ሳምንታዊ የክፍል ጊዜ ብዛት ቢጨመር፣ ተማሪዎች የንባብ ክሂላቸውን በደንብ እንዲያዳብሩ በቂ መጸሐፍት በቤተ መጻሕፍት እንዲኖሩ ቢደረግ፣ መምህራን ምንባቡን ለተማሪዎች እንዲያነቡ ከመተው ራሳቸው ምሳሌ በመሆን በክፍል ውስጥም ሆነ ከክፍል ውጭ የንባብ ፍላጎታቸው እንዲጨምር ቢያደርጉ፣ የንባብ ትምህርት ከዝቅተኛ የክፍል

ደረጃ ጀምሮ በተናጠል ለተማሪዎች እንዲሰጥ ቢመቻች ሁሉም ተማሪዎች ጥሩ የንባብ ክህሎት ባለቤት እንዲሆኑ ማድረግ ያስችላል በማለት አስተያየታቸውን ሰንዘረዋል።

ከላይ በሰፊው እንደተመለከትነው፣ በሁለቱም የጥናቱ ተተኳሪ ቡድኖች የንባብ ትምህርት አሰጣጥ ችግር ያለበት ቢሆንም በአንጻራዊ መልኩ ግን ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን የተሻሉ እንደሆኑ ከአማርኛ ቋንቋ ክፍለ-ትምህርት ኃላፊዎች ጋር ከተደረገው ቃለ መጠይቅ መገንዘብ ተችሏል።

4.4.2 ከአስተዳደር አካላት ጋር የተካሄደ ቃለ መጠይቅ ትንተና

ወደ ቃለ መጠይቅ ትንተናው ከማለፋችን በፊት የምክትል ርዕሰ መምህራን ዳራ እንደሚከተለው ቀርቧል።

ሠንጠረዥ 27፣ በቃለ መጠይቁ የተሳተፉ ምክትል ርዕሰ መምህራን ዳራ

ምክትል ርዕሰ መምህራን	ፆታ	የትምህርት ደረጃ	የአገልግሎት ዘመን	የሚሰሩበት ፪ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት
ርዕሰ መምህር 1	ወ	ዲግሪ	24	ፊትአውራሪ አባይነህ
ርዕሰ መምህር 2	ወ	ዲግሪ	4	በሰቃ
ርዕሰ መምህር 3	ሴ	ዲግሪ	5	ቃሊቲ
ርዕሰ መምህር 4	ወ	ዲግሪ	4	ቡልቡላ

ሠንጠረዥ 27 ጥናቱ በተካሄደባቸው ትምህርት ቤቶች በቃለ መጠይቁ የተሳተፉ ምክትል ርዕሰ መምህራን አጠቃላይ መረጃ ይገልጻል። እነዚህም ምክትል ርዕሰ መምህራን ሦስቱ ወንድ፣ አንዱ ሴት ሲሆኑ ሁሉም የመጀመሪያ ዲግሪ ያላቸው ናቸው። ከዚህ መረጃ መረዳት የሚቻለው በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሚገኙ ርዕሰ መምህራን በአብዛኛው የመጀመሪያ ዲግሪ ምሩቃን እንደሆነና በተለይም በዚህ ጊዜ የአስተዳደር ስራ ለጀማሪ መምህራን እየተሰጠ እንደሆነ የሚያመለክት ነው። የአገልግሎት ዘመናቸውንም ስንመለከት ከአንዱ በስተቀር ሌሎች ጀማሪ በሚባል ደረጃ የሚገኙ ናቸው። በሚሰሩበት ትምህርት ቤት የሚሰተዋለውን የነባር እና የጀማሪ መምህራን የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት በተለይም ደግሞ የንባብ ትምህርት

አሰጣጥ በተመለከተ ለቀረበላቸው ጥያቄዎች የሰጧቸው መልሶች እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

4.4.2.1 የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አሰጣጥ ሂደት በተመለከተ የተገኙ መረጃዎች

በትምህርት ቤቱ ያለውን የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አሰጣጥ ሂደት እንዴት ይገልፁታል? ተብለው ለቀረበላቸው ጥያቄ ከአንድ ምክትል ርዕሰ መምህር ማለትም ርዕሰ መምህር 2 ውጭ ሌሎች እንደሌሎች ትምህርቶች በጥሩ ሁኔታ እየተካሄደ እንደሆነ ሲገልፁ፣ አንዱ ምክትል ርዕሰ መምህር ግን ብዙ ጊዜ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በተለይ ወጣቶቹ በዋናነት ከተመረቁበት በአማርኛ ከማስተማር ይልቅ በንፁህ (minor) የተመረቁበትን እንግሊዝኛን ወይም ሥነህይወት ማስተማር መፈለጋቸው አንዳንዴ በክፍል ትምህርቱ ውስጥ ችግሮች ሲፈጠሩ ይስተዋላል በማለት ገልፀዋል፡፡ በመሆኑም ይህ መረጃ የሚያመለክተው አንዳንድ መምህራን የሰለጠኑበትን የትምህርት መስክ ፍቅር እና ፍላጎት እንደሌላቸው የሚያሳይ ነው፡፡

4.4.2.2 የነባር እና የጀማሪ መምህራንን ተመራጭነት በተመለከተ የተሰጡ አስተያየቶች

ከነባር መምህራን እና ከጀማሪ መምህራን የትኞቹ በትምህርት ቤቱ ቋንቋን ቢያስተምሩ ይመርጣሉ? ለምን? ተብሎ ለቀረበላቸው ጥያቄ ምክትል ርዕሰ መምህራን ሁለቱም ቢኖሩ የተሻለ ትምህርት ይኖራል ብለን እናስባለን፡፡ ነገር ግን በአንጻራዊ መልኩ ነባር መምህራን ቢኖሩ የተሻለ ነው በማለት ሦስቱ ሲመልሱ፣ አንዱ ማለትም ርዕሰ መምህር 4 ግን ፈጽሞ መምረጥ አልችልም በማለት አስተያየታቸውን ገልፀዋል፡፡ ይህ ደግሞ የሚያመለክተው በሁለቱም የጥናቱ ተተኪዎች መካከል ጠንካራ እና ደካማ ጎኖች እንዳሉ ነው፡፡

4.4.2.3 በነባርን እና ጀማሪ መምህራን ላይ የሚቀርቡ ምስጋናዎችን እና ስሞታዎችን በተመለከተ የተገኙ መረጃዎች

አብዛኛው ከነባር መምህራን እና ከጀማሪ መምህራ የትኞቹ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አሰጣጥ፣ በተማሪዎች ሲመሰገኑ ወይም ስሞታ ሲቀርብባቸው ያጋጥማችኋል? ለሚለው ጥያቄ ሁሉም ምክትል ርዕሰ መምህራን በሁሉም መምህራን አልፎ አልፎ ያጋጥማል በማለት መልሰዋል፡፡ ይኸውም ጀማሪ መምህራን ከተማሪዎች ጋር በመጋጨት፣ ለተማሪዎች በአግባቡ ውጤት ባለመስጠት፣ ተማሪዎችን በመደብደብ፣ ከጾታዊ ግንኙነት ጋር በተያያዙ ምክንያቶች ስሞታዎች

ሲቀርቡባቸው፤ በነባር መምህራን ለማስተማር ከመሰልቸት፣ ሙሉ ኃይልን ተጠቅመው ካለማስተማር የተነሳ አልፎ አልፎ ስሞታዎች እንደሚመጡ ገልፀዋል። ይህ የሚያሳየው ከነባር መምህራን አኳያ ጀምሮ መምህራን ከተማሪዎቻቸው ጋር ያላቸው የእድሜ መቀራረብ ከጥሩ መግባባት ይልቅ ጤናማ ወደ አልሆነ መግባባት እና ግጭት እንደሚያደርሳቸው ነው። በአንጻራዊ መልኩ ግን ነባር መምህራን የተለያዩ ምስጋናዎች እና ሽልማቶች በተማሪዎች ሲሰጣቸው እንደሚያስተውሉ አይደለም ገልፀዋል።

4.4.2.4 በነባር እና በጀማሪ መምህራን መካከል የሚሰተዋሉ የአንብቦ መረዳት አተገባበር በተመለከተ የተሰጡ አስተያየቶች

በነባር እና በጀማሪ መምህራን መካከል የአንብቦ መረዳት ትምህርት አሰጣጥ ልዩነት አለ ይላሉ? በሚል ለቀረቡላቸው ጥያቄዎች ሁሉም ምክትል ርዕሰ መምህራን ልዩነቶች አሉ ሲሉ መልሰዋል። ይህም ነባር መምህራን ለብዙ ዓመት ያስተማሩትን ደጋግመው ሲያስተምሩ ከዓመት ዓመት እያሻሻሉ ስለሚያቀርቡ ከጀማሪዎቹ የተሻለ አቀራረብ ይኖራቸዋል ብለን እናስባለን ሲሉ ጠቅለል አድርገው ሀሳባቸውን ገልፀዋል። በመሆኑም እንደ ርዕሰ መምህራን ገለፃ አንደ አንድ ትምህርት ይዘት ደጋግሞ ማስተማር ይበልጥ በተሻለ ሁኔታ መምህራን እንዲያስተምሩ የሚያግዛቸው እንደሆነ ነው።

4.4.2.5 የነባር እና የጀማሪ መምህራንን የሥራ መስተጋብር በተመለከተ የተሰጡ አስተያየቶች

በነባር መምህራን እና በጀማሪ መምህራን መካከል ያለው የሥራ መስተጋብር ምን ይመስላል? በሚል ለቀረቡላቸው ጥያቄ፣ ሁሉም ምክትል ርዕሰ መምህራን ከሞላ ጎደል ጥሩ ነው። ነገር ግን አልፎ አልፎ በመካከላቸው የመናናቅ እና ያለመግባባት ችግሮች ይስተዋላሉ በማለት ጠቅለል አድርገው አስተያየታቸውን ሠንዝረዋል። ይህ ደግሞ በነባር እና በጀማሪ መምህራን መካከል ከልብ በመነጨ ስሜት ስለሚያስተምሩት ትምህርት ይዘት እና አቀራረብ የልምድ ልውውጥ ካልተካሄደ በተማሪዎች መካከል የእውቀት እና የክህሎት ልዩነቶች እንዲፈጠሩ ይበልጥ የሚያደርግ እንደሆነ የሚያሳይ ነው።

ምዕራፍ አምስት

ማጠቃለያና አስተያየት

5.1 ማጠቃለያ

የዚህ ጥናት ዓላማ በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በነባር መምህራን እና በጀማሪ መምህራን መካከል ያለውን የአንብቦ መረዳት ትምህርት አተገባበር በንፅፅር መቃኘት ነው። ይህን ዓቢይ ዓላማ ከግብ ለማድረስም አራት ንዑሳን ዓላማዎች ተነድፈዋል። ከተነድፉት ዓላማዎች ጋር ዝምድና ያላቸው ንድፈ ሐሳቦች በምዕራፍ ሁለት ቀርበዋል። በምዕራፍ ሦስትም የአጠናኑ ሂደት ተገልጿል፤ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች (ምልክታ፣ የጽሑፍ መጠይቅና ቃለ መጠይቅ) የተዘጋጁበት ስልት እና የአተናተን ዘዴው ተብራርቷል። በነዚህ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች የተሰበሰቡት መረጃዎች እንደየዝምድናቸው ተቀናጅተው በክፍል አራት ሥር ተተንትነዋል። በትንተናው የተገኙ ውጤቶችም እንደሚከተለው ጠቅለል ብለው ቀርበዋል፤

5.1.1 ንባብ በማየት እና በመስማት የማይገኙትን የሕይወት ገጠመኞች፣ ባህል፣ ታሪክ፣ ወዘተ. ለማግኘት የሚያስችል የክሂል ዓይነት እንደሆነ በአጥኚው ይታመናል። በዚህም የተነሳ በቋንቋ ትምህርት ራሱን ችሎ ከዝቅተኛ የክፍል ደረጃ እስከ ከፍተኛ የክፍል ደረጃ የንባብ ትምህርት ይሰጣል። ነገር ግን ብዙ ጊዜ ተማሪዎች የክፍል ደረጃቸውን የማይመጥን ዝቅተኛ የንባብ ክህሎት ላይ እንደሚገኙ በተለያዩ ጊዜያት የተካሄዱ ጥናቶች አረጋግጠዋል። ይህም ምናልባት ከማስተማር ልምድ ጋር የተገናኘ ይሆን? በሚል ዕሳቤ ጥናት ተካሂዶ፣ የነባርም ሆነ የጀማሪ መምህራን የንባብ ክሂል አተገባበር ደካማ እንደሆነ በምልክታ፣ በጽሑፍ መጠይቅ እና በቃለ መጠይቅ የተገኙ ውጤቶች አመልክተዋል። ይህም ስለ ንዑሳን የንባብ ክሂሎች ያላቸው ዕውቀት ዝቅተኛ ከመሆን እና ከቸልተኝነት የተነሳ እንደሆነ ከተካሄደው ቃለ መጠይቅ መገንዘብ ተችሏል። ምክንያቱም ከምልክታ በኋላ አንብቦ መረዳትን በጥሩ ሁኔታ ለማስተማር መተግበር ያለባቸውን ንዑሳን ተግባራት ሁሉ አከናውኛለሁ ብለው ያስባሉ? ተብሎ ለቀረቡላቸው ጥያቄዎች፣ አብዛኛዎቹ “አዎ አከናውኛለሁ ብዬ አስባለሁ” በማለት ሲመልሱ፣ የተወሰኑ ነባር መምህራን ግን “ከጊዜ አኳያ አውቁ ያለፍኳቸው ተግባራት እንዳሉ አውቃለሁ” በማለት መልስ ሰጥተዋል። ይህ ደግሞ በተማሪዎች የንባብ ክህሎት ላይ ሊያሳድር የሚችለው ተፅዕኖ

ከፍተኛ እንደሆነ መገመት ይቻላል። በዚህ እና በሌሎች ምክንያቶች የተነሳ የነባርም ሆነ የጀማሪ መምህራን የአንብቦ መረዳት ትምህርት አተገባበር ደካማ እንደሆነ ቢረጋገጥም፤ ከጀማሪ መምህራን አተገባበር ግን የነባር መምህራን አተገባበር የተሻለ እንደሆነ ከሁሉም የመረጃ መሰብሰቢያ መሣሪያዎች የተገኙ ውጤቶች አረጋግጠዋል። በሁለቱ የጥናት ተተኪዎች መካከል ጉልህ የአተገባበር ልዩነት መኖር አለመኖሩ በቲ-ስሌት ተፈትሾ፣ ከአስራ ስምንቱ ንዑሳን ተግባራት መካከል በሁለቱ ብቻ ጉልህ ልዩነት መኖሩ ሲረጋገጥ፣ በሌሎቹ ግን ጉልህ ልዩነት እንደሌለ ተረጋግጧል። ይህ ደግሞ በነባር መምህራን እና በጀማሪ መምህራን መካከል የአንብቦ መረዳት ትምህርት አተገባበር ልዩነት ቢስተዋልም፤ ልዩነቱ ግን ጉልህ እንዳልሆነ የሚያመለክት ነው።

5.1.2 ቅድመ ንባብ ደረጃን ነባር እና ጀማሪ መምህራን በምን መልኩ እየተገበሩት እንደሆነ በጥናቱ ተዳሶ፣ በሁለቱም የጥናቱ ተተኪዎች የቅድመ ንባብ ንዑሳን ተግባራት በአግባቡ ሲከናወኑ አልተስተዋለም። በተለይ ለአብዛኞቹ ጀማሪ መምህራን የቅድመ ንባብ ተግባር ማለት የምንባቡን ርዕስ ማስተዋወቅ እና የቅድመ ንባብ ጥያቄዎችን ማሠራት ብቻ እንደሆነ ተረጋግጧል። በአንጻሩ ነባር መምህራን የምንባቡን ርዕስ ከማስተዋወቅ እና የቅድመ ንባብ ጥያቄዎችን ከማሠራት ባለፈ ተማሪዎችን በማነቃነቅ እና የምንባቡን ዓላማ በመግለጽ ረገድ ተሸለው ተገኝተዋል። በሁለቱም የጥናቱ ተተኪዎች፣ ምንባቡ ከመነበቡ በፊት አዳዲስ ቃላትን እና ተዛማጅ ቅንጫቤ ፅሁፍ የማቅረብ ተግባር ሙሉ በሙሉ አልተከናወነም። በመሆኑም የቅድመ ንባብ ተግባር በነባርም ሆነ በጀማሪ መምህራን በቂ ትኩረት የማይሰጠው የንባብ ደረጃ እንደሆነ ተረጋግጧል። ምክንያቱም መከናወን ከሚገባቸው 18 አማካይ የቅድመ ንባብ ተግባራት፣ ነባሮቹ 10.5 አማካይ ውጤት ሲያስመዘገቡ፣ ጀማሪዎች ደግሞ 6.5 አማካይ ውጤት ብቻ አስመዝገበዋል። ከምልክታ እና ከሌሎች የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች ክትገኘው ውጤት መረዳት እንደተቻለው ሁለቱም የጥናቱ ተተኪዎች የቅድመ ንባብ ትግበራቸው ደካማ ቢሆንም ከጀማሪዎቹ አተገባበር ግን የነባሮቹ የተሻለ እንደሆነ ተረጋግጧል።

5.1.3 ጊዜ የንባብ ደረጃን ጀማሪ እና ነባር መምህራን በምን መልኩ እየተገበሩት እንደሆነ በዚህ ጥናት ተፈትሾ እንደ ቅድመ ንባብ ደረጃ ሁሉ ጊዜ ንባብም

በሁለቱም የጥናቱ ተተካሪ ቡድኖች ተገቢ ትኩረት እንደማይሰጠው ተረጋግጧል። ይኸውም በምልክታ እንደተስተዋለው፣ ለአብዛኞቹ ጀማሪ መምህራን ጊዜ ንባብ ተግባር ማለት አንዴ ተማሪዎች በቡድን ወይም በተናጠል ምንባቡን እንዲያነቡ ማድረግ፣ በመቀጠልም ተማሪዎች ከመቀመጫቸው እየተነሱ አንድ አንድ አንቀጽ ብቻ እንዲያነቡ በማድረግ የሚጠናቀቅ እንደሆነ ነው። በሌላ በኩል ነባር መምህራን ጀማሪ መምህራን ከሚከተሉት የንባብ ስልት ጋር ተመሳሳይ የሆነ አተገባበር ቢከተሉም ተማሪዎች እያነበቡ የፀሐፊውን ዓላማ ከማስረዳት ረገድ፣ የጽሑፉን አጠቃላይ ይዘት እንዲረዱ መንገዱን ከማሳየት ረገድ እና የሚያነቡትን ምንባብ ተጠያቂያዊ አካሄድ እንዲመረምሩ ከማድረግ ረገድ የተሻሉ ሆነው ተገኝተዋል። ለዚህም አብነት የምልክታውን ውጤት ብቻ ብንመለከት በጊዜ ንባብ ወቅት መከናወን ከሚገባቸው 24 አማካይ የጊዜ ንባብ ተግባራት መካከል ነባር መምህራን 15 አማካይ ውጤት ሲያስመዘገቡ፣ ጀማሪ መምህራን ደግሞ 6.5 አማካይ ውጤት ብቻ አስመዘገቡዋል። ከዚህ እና ከሌሎች የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች የተገኙ ውጤቶች እንዳመለከቱት እንደ ቅድመ ንባብ ሁሉ በጊዜ ንባብም ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን የተሻሉ ሆነው ተገኝተዋል።

5.1.4 ድኅረ ንባብ ደረጃን ነባር እና ጀማሪ መምህራን በምን መልኩ እየተገበሩት እንደሆነ በዚህ ጥናት ተፈትሾ ነባርም ሆነ ጀማሪ መምህራን ከቅድመ ንባብ እና ጊዜ ንባብ ደረጃዎች በተሻለ ለድኅረ ንባብ ትኩረት ሲሰጡ ተስተውሏል። ይህም በድኅረ ንባብ ደረጃ መከናወን ከሚገባቸው 12 ተግባራት መካከል ነባር መምህራን 10 አማካይ ውጤት ሲያስመዘገቡ፣ ጀማሪ መምህራን ደግሞ 7.75 አማካይ ውጤት አግኝተዋል። ከዚህ እና ከሌሎችም የመረጃ ምንጮች ከተገኘው ውጤት መገንዘብ የተቻለው እንደ ቅድመ ንባብ እና ጊዜ ንባብ ደረጃዎች ሁሉ በድኅረ ንባብ ደረጃም ነባር መምህራን ከጀማሪ መምህራን የተሻሉ እንደሆኑ ነው።

5.1.5 የንባብ ትምህርት ካለው ዘርፍ ብዙ ጠቀሜታ አንጻር ሁሉንም የንባብ ደረጃዎች በትኩረት እና በጥንቃቄ ማከናወን ይገባል። በምልክታ፣ በጽሑፍ መጠይቅ እና በቃለ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች እንደሚያመለክቱት የነባርም ሆነ የጀማሪ መምህራን አተገባበር ጥሩ የሚባል አይደለም። ለዚህም ምክንያቱ

ምን እንደሆነ በቃለ መጠይቁ የተገኙ መረጃዎች እንደሚያመለክቱት፤ መምህራን እያንዳንዱ የቋንቋ ክሂል በተናጠል እንዴት መተግበር እንዳለባቸው በኮሌጅ ቆይታቸው አለመማራቸው፤ የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ዝቅተኛ ግምት መስጠታቸው በተለይ ከሰዋሰው ትምህርት ውጭ ያሉ ትምህርቶችን እንደትምህርት አለመቁጠራቸው፤ በቂ መፅሐፍት፣ ጋዜጦች፣ መፅሔቶች እና ጆርናሎች በቤተ መፃሕፍት አለመገኘታቸው፤ እንደ ሌሎች የተፈጥሮ ሳይንስ ትምህርቶች አማርኛ ቋንቋ ትምህርት በአስተዳደር አካላት ትኩረት አለመግኘቱ፣ ዋና ዋናዎቹ እንደሆኑ መምህራን እና የትምህርት ክፍል ኃላፊዎች ገልፀዋል።

5.2 አስተያየት

በዚህ ዋናት የተገኙትን ውጤቶች መሠረት በማድረግ ማጠቃለያ ከተሰጠ በኋላ ከዚህ ቀጥሎ ያሉት አስተያየቶች ተሰንዝረዋል፤

5.2.1 የንባብ ትምህርት ፈረጅ ብዙ ጠቀሚታ ያለው እንደመሆኑ መጠን መምህራን በክፍል ውስጥ ንባብን ሲያስተምሩ መማሪያ መጻሕፍትን ብቻ ሳይሆን ሌሎችንም ምንጮች ማለትም መጽሔቶች፣ ጋዜጦች፣ ጆርናሎች እና ሌሎችንም በመጠቀም የተማሪዎችን የንባብ ክህሎት በሚገባ እንዲያዳብሩ እንዲሁም ከክፍል ውጭም የንባብ ፍላጎታቸው እንዲጨምር ማድረግ እንዲችሉ አጋዥ መፅሐፍት፣ መጽሔቶች፣ ጋዜጦችና ጆርናሎች በበቂ ሁኔታ በየትምህርት ቤቶች እንዲኖሩ በትምህርት ቤቱ አስተዳደር ቢደረግ፤

5.2.2 መምህራን በኮሌጅ ቆይታቸው ሁሉንም ክሂሎች እንዴት በተናጠል ማስተማር እንዳለባቸው በቂ ዕውቀት ይዘው እንዳልወጡ ተረጋግጧል። በመሆኑም በመርሐ ትምህርቱ ወይም በማስተማሪያ መጻሕፍት አንድን ክሂል እንዴት ማስተማር እንዳለባቸው በተብራራ መልኩ ቢቀርብላቸው፤

5.2.3 ተማሪዎች ተገቢውን የንባብ ክህሎት እና ዕውቀት ሊጨብጡ እና ሊያዳብሩ የሚችሉት ሦስቱ የንባብ ደረጃዎች በአግባቡ ሲከናወኑ ነው። በመሆኑም መምህራን እንደ ድገረ ንባብ ደረጃ ለቅድመ ንባብ እና ጊዜ ንባብ ንዑሳን ተግባራትም ትኩረት ቢሰጡ፤

5.2.4 ከነባር መምህራን ይልቅ በጀማሪ መምህራን በሁሉም የንባብ ደረጃዎች አተገባበር ላይ ከፍተኛ ድክመቶች ተስተውለዋል። በመሆኑም ሁሉንም ክሂሎች እንዴት በክፍል ውስጥ ማስተማር እንደሚገባ በነባር መምህራን እና በጀማሪ መምህራን መካከል በተከታታይ የልምድ ልውውጥ እና ውይይት ቢደረግ፤

5.2.5 የአንብቦ መረዳት ክሂል ትምህርትን በአግባቡ ለማስተማር የግድ ሰፊ ጊዜ ያስፈልጋል። ነገር ግን ለትምህርት የቀረበው ይዘት እና የተመደበው የትምህርት ክፍለ ጊዜ አለመመጣጠን ብዙ መምህራን በጊዜ መፅሐፉን ለመጨረስ በሚል የቋንቋ ትምህርቱን ባልተገባ መንገድ እያስተማሩ ነው። በመሆኑም የሚመለከተው አካል ይህን ችግር ተገንዝቦ የአማርኛ ቋንቋ ክፍለ ጊዜ ቢጨምር ይሻላል እላለሁ።

ዋቢ ፅሁፍች

- መኮንን ናና። (2000)። በአዊኛ አፋቸውን የፈቱ የስምንተኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ግምገማ። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ። (ያልታተመ)።
- መዓዛ ደጀኔ። (1999)። በ9ኛ ክፍል የንባብ ትምህርት ሲሰጥ ለንዑሳን የንባብ ክሂሎች የሚሰጣቸው ትኩረት ፍተሻ በአዲስ አበባ ከተማ በሚገኙ ሦስት ትምህርት ቤቶች ተተኳሪነት። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ። (ያልታተመ)።
- ማስተዋል ውበቱ። (1989)። የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች በአማርኛ አንብቦ የመረዳት ችሎታ፣ በአዲስ አበባ በሚገኙ አራት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ጥናት። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ። (ያልታተመ)።
- በድሉ ዋቅጅራ። (1996)። በስነጽሑፍ ቋንቋ ማስተማር። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት።
- ተስፋዬ ሸዋዬ። (1981)። ስልሳን እና ቋንቋ ማስተማር። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ (ያልታተመ)።
- ዓለም እሸቱ እና ፅጌ አበበ። (1997)። አማርኛ የመምህሩ መምሪያ ዘጠነኛ ክፍል። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት። (ተሻሽሎ የወጣ)።
- ያለው እንዳወቅ። (1998)። የምርምር መሰረታዊ መርሆችና አተገባበር። አዲስ አበባ፣ አልፋ አታሚዎች ድርጅት።
- ጌትነት ታፈረ። (1998)። ልቦለድን በመጠቀም የአንብቦ መረዳት ትምህርት አቀራረብ ፍተሻ። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ። (ያልታተመ)።
- Abiyot Nega. (2001). Pedagogical Challenges Among Fresh Instructors. Institute of Educational Research (IER) FLAMBEAU, 9(1), 1-7.
- Alderson, C. & Urquhart, A. (1984). Reading in Foreign Language. New York : Longman Inc.
- Amera Seifu. (2005). The Contribution of Teachers' Perception, Interest, Teaching Experience and Field of Specialization to Educational Research Practices: Bahirdar University in Focus. The Ethiopian Journal of Education, xxv (2), 1-28.
- Amera Seifu. (2008). Teachers Difference on Utilization of Instructional Materials as the Functions of their Years of Teaching Experience,

- Level of Academic Qualifications, and School Contexts in Bahirdar Town Schools. The Ethiopian Journal of Education, XXVII (2), 101-128.
- Amer, C. (1997). An International Journal for Teachers of English to Speakers of other Languages. The English Language Teaching Journal, 51 (1), 43-47.
- Azeb Desta. (1984). Elements of General Methods of Teaching. Addis Ababa University: (Unpublished).
- Beshir Hussen (2010). The Attitude of Science Teachers and Students Towards the Availability and Utilization of Selected Preparatory Schools in North Shoa zone. Addis Ababa University: (Unpublished).
- Brawn, K. (2006). Encyclopedia of Language and Linguistics. 2nd ed. Vol. 12. United Kingdom: Elsevier Ltd.
- Broughton, G. Brumfit, C. Flavell, R. Hill, P. & Pincas, A. (1978). Teaching English as a Foreign Language. Great Britain: T.J Press (Padstow) Ltd.
- Celce-Murica, M. (1991). Teaching English as A Second Language. Boston: Heinle and Heinle Publishers.
- Crouch, C. (1989). An International Journal for Teachers of English to Speakers of Other Languages. English Language Teaching Journal, 43(2), 105-111.
- Cullingford, C. (1995). The Effective Teacher. London: Cassell.
- Davies, F. (1995). Introducing Reading. England: Clynas Ltd.
- Dawit Asrat. (2000). Concerns of Teachers with Respect to Experience, Sex and Qualification: The Case of Addis Ababa Region. Addis Ababa University: (Unpublished).
- Edge, J. (1983). Reading in a Foreign Language. Journal of the Language Studies Unit (Modern Language Department) University of Aston in Birmingham, 1 (2), 93-98.

- Edge, J. (1992). An International Journal for Teachers of English to Speakers of Other Languages. English Language Teaching Journal, 46 (1), 62-70.
- Greenwood, J. (1987). An Introductory Journal for Teachers of English to Speakers of Other Language. English Language Teaching Journal, 43 (4), 308-313.
- Grellet, F. (1981). Developing Reading Skills. Cambridge: Cambridge University.
- Harmer, J. (1991). The Practice of English Language Teaching. New York: Longman.
- Hodder, A. (2002). An Introduction to Applied Linguistics. New York: Oxford University Press.
- Jeylan Wolyie. (2000). An Exploration of the Developmental Context of the Experienced English Language Teachers in the Senior Secondary Schools of Addis Ababa. Addis Ababa University: (Unpublished).
- Jordan, R. (1993). Academic Writing Course. Grafton Street: London.
- Marsh, H. (2007). Do University Teachers Become more Effective with Experience? A Multi Level Growth Model of the Students' Evaluation of Teaching. Journal of Educational Psychology, 99(4), 775-790.
- Mesafint Muche. (1999). The Impact of Expert Teachers and Their Teaching in an EFL Situation in Government Owned High Schools. Addis Ababa University: (Unpublished).
- Nunan, D. (1992). Collaborative Language Learning and Teaching. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nuttall, G. (1982). Teaching and Reading Skill Foreign Language. Heineman Educational Book Ltd.
- Palmer, C. (1993). Language Learning and Success: Studying through English. English Language Teaching Journal, 13 (1), 166-171.
- Reada Darge (2005). Prospective Teachers' Sense of Efficiency and Beliefs about Managing Students: Implication for Professional

- Development of Teachers. The Ethiopian Journal of Education, XXV (2), 30-56.
- Redwan Nuri. (2006). Attitude of Students and Teachers Towards Plasma Instruction in Butajira and Silti Secondary Schools. Addis Ababa University: (Unpublished).
- Sheal, P. (1989). "classroom observation Training the observes." ELT Journal, 43(2). 92-103.
- Smith, W. (1982). Career Education Attitude and Practice of K-12 Science Education. Journal of Research in Science Teaching, 19 (5), 367-375.
- Smith, F. (1985). Reading. Great Britain: Cambridge University Press.
- Stern, H. (1983). Fundamental concept of Language Teaching. New York : Oxford University Press.
- Tekalign Zewdie (2001). Factors affecting Teaching performance of "Fresh Teachers". Institute of Educational Research (IER) FLAMEAU, 9 (1), 11-19.
- Tesfaye Ababe. (2006). Teachers Expressed Belief FS About Teaching Reading and Their Actual Classroom Practice: The Case of Three Selected Primary Schools in East Gojjam Zone. Addis Ababa University: (Unpublished).
- Underhill, U. (1996). An Introductory Journal for Other Language. English Language Teaching Journal, 43 (4), 250-261.
- Ur, P. (1996). A Course in Language Teaching: Practice and Theory. Great Britain: Cambridge University Press.
- Wallace, C. (1992). Language Teaching Reading. New York: Oxford University Press.
- Walker, C. (1987). Reading in a Foreign Language. English Language Teaching Journal 41(1), 46-66.
- Williams, E. (1984). Reading in a Foreign Language. English Language Teaching Journal, 2(2), 290-304.
- Williams, E. (1984). Reading in the Language Classroom. London: Macmillan Publishers.

- Williams, R. (1986). Reading in a Foreign Language. English Language Teaching Journal, 40(1), 42-46.
- Wingard, P. (1974). English Language Teaching. English Language Teaching Journal, XXIX(1), 46-52.
- Yohannes Benti. (2005). A Survey Study of In School Factors Affecting Quality of Education in Secondary Schools in Oromia. Addis Ababa University: (Unpublished).

መ.ዳዮ ቃላት

Experienced -	ነባር
Extensive -	ሰፊ ንባብ
Intensive -	ጥልቅ ንባብ
Loud reading -	የጮኸታ ንባብ
Novice -	ጀማሪ
Post reading -	ድሀረ ንባብ
Pre-reading -	ቅድመ ንባብ
Scanning -	የአሰሳ ንባብ
Silent reading -	የገምታ ንባብ
Skill -	ክሂል
Skimming -	ግርፍ ንባብ
Sub-skills -	ንዑሳን ክሂሎች
Technique -	ስልት
Text -	ውህድ አሀድ

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PRESS
CHICAGO, ILLINOIS
1963

ክብረዎቻ

አባሪ አንድ

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች እና ሥነጽሑፍ ትምህርት ክፍል የድገረ ምረቃ ትምህርት ቤት

በአጥኚው እና በረዳቶቹ የሚሞላ የክፍል ውስጥ የአንብቦ መረዳት የማስተማር ሂደት የምልክታ ቅጽ /Checklist/

ማሳሰቢያ፡

ቀጥሎ የቀረቡት የትምህርት ክንውኖች ተከናውነው ከሆነ በሠንጠረዥ በስተግራ "ተከናውኗል" በሚለው ቃል ሥር ይህንን ምልክት "✓" በማድረግ አስተያየትዎን ይግለጹ፡፡ የትምህርት ክንውኖች ያልተከናወኑ ከሆነ አልተከናወነም በሚለው ሥር ይህንን ምልክት "x" ያስቀምጡ፤

የትምህርት ቤቱ ስም _____

ምልክታው የተካሄደበት ክፍል _____

ምልክታው የተካሄደበት ፈረቃ _____ ክፍል ጊዜ _____

የመምህሩ/ርቷ ስም _____

የመምህሩ/ርቷ መለያ ኮድ _____

የማስተማር ልምድ _____ ዓመት _____

የመምህሩ ፊርማ _____

ቀን _____ ዓ.ም _____

ተ.ቁ	መምህሩ ሊያከናውናቸው የሚገቡ ተግባራት	ተከናውኗል (✓)	አልተከናወነም (x)	አስተያየት
1	ቅድመ ንባብ ተግባራት			
1.1	የምንባቡን ርዕስ ማስተዋወቅ			
1.2	የምንባቡን ዓላማ መግለጽ			
1.3	ተማሪዎችን ማነቃቃት			
1.4	የቅድመ ምንባብ ጥያቄዎችን ማሠራት			
1.5	አዳዲስ ቃላትን ማቅረብ			
1.6	ምንባቡን በሚመለከት ቅንጫቤ ማቅረብ			
2	የጊዜ ንባብ ተግባራት			
2.1	የጽሑፍ ዓላማ ማስረዳት			
2.2	የጽሑፍ አጻጻፍ ሥርዓት ማሳወቅ			
2.3	የጽሑፍ ይዘት እንዲረዳ ማድረግ			
2.4	ምንባቡን ተማሪዎች እንዲያነቡ ማድረግ			
2.5	ዋና ዋና ነጥቦችን በማስታወሻ እንዲይዙ ማድረግ			
2.6	የሚያነቡትን ምንባብ በየመገሉ ያለውን			
2.7	ተጠያቂነት እንዲመረምሩ ማድረግ የተለያዩ የምንባብ ዓይነቶችን እንደየሁኔታው			
2.8	እንዲጠቀሙ ማድረግ ለንባብ ጊዜ ወስኖ መስጠት			
3	የድገረ ንባብ ተግባራት			
3.1	ተማሪዎች ከምንባቡ ምን እንደተረዱ መጠየቅ			
3.2	የምንባቡን ይዘት ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ ጋር ማሳመድ			
3.3	የማያውቋቸውን ቃላት እንዲያውቁ ማድረግ			
3.4	የአንብቦ መረዳት መልመጃዎችን ማሠራት			

አባሪ ሁለት

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች እና ሥነጽሑፍ

ትምህርት ክፍል የድኅረ ምረቃ ትምህርት ቤት

በክፍል ውስጥ ስለሚከናወነው የአንብቦ መረዳት የመማር-ማስተማር
ሂደት ዙሪያ ተጠኝ መምህራን በሚያስተምሯቸው ተማሪዎች የሚሞላ
የጽሑፍ መጠይቅ

መግቢያ

ውድ ተማሪዎች፣ ይህ የጽሑፍ መጠይቅ “የአንብቦ መረዳት ክሂል አተገባበር
በአዲስ አበባ ከተማ በተመረጡ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በነባር እና በጀማሪ
መምህራን መካከል የተደረገ ንጽጽራዊ ጥናት” በሚል ርዕስ ለሚከናወነው ጥናት
እንደ አንድ ግብዓት የሚውል ነው። በመሆኑም ጥናቱ የታለመለትን ግብ ሊመታ
የሚችለው ትክክለኛው መረጃ ከእናንተ ሲገኝ ነው። በመሆኑም የተመለከታችሁትን
ትክክለኛ መረጃ እንድትሰጡ በአክብሮት እጠይቃለሁ።

በመጠይቁ ላይ ስም መጻፍ አያስፈልግም።

ክፍል አንድ

አጠቃላይ መረጃ

- 1.1 የምትማርበት/ሪበት ትምህርት ቤት ስም _____
- 1.2 የምትማርበት/ሪበት የክፍል ደረጃ _____
- 1.3 ፆታ _____
- 1.4 ዕድሜ _____
- 1.5 አፍ የፈታህበት/ሸበት ቋንቋ _____

ክፍል ሁለት

ይህ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ የንባብ ትምህርት አጠቃላይ መረጃን ይመለከታል።

መመሪያ:- ከዚህ ቀጥሎ ለተሰጡት ጥያቄዎች ከተሰጡት አማራጮች ፊደሉን በመምረጥ በመክበብ መልሱ።

2.1 በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍል ጊዜ በክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት ይሰጣል;

- ሀ. አዎ ይሰጣል ለ. አይሰጥም

2.2 የአማርኛ ቋንቋ መምህራችሁ የንባብ ትምህርት ለማስተማር የሚጠቀሙበት የጽሑፍ ምንጭ የትኛው ነው?

- ሀ. መማሪያ መጽሐፍ ሐ. ጋዜጣ
- ለ. መጽሔት መ. ራሳቸውን ያዘጋጁት ጽሑፍ

2.3 በክፍል ውስጥ የንባብ ትምህርት ሲሰጥ ለመከታተል ያለህ/ሽ ፍላጎት ምን ያህል ነው?

- ሀ. በጣም ከፍተኛ ሐ. መጠነኛ
- ለ. ከፍተኛ መ. ዝቅተኛ

2.4 ለጥያቄ ቁጥር 2.3 የሰጠሽው/ሽው መልስ “አ” ወይም “መ” ከሆነ ምክንያቱ ምንድን ነው; በአጭሩ ጻፍ/ፊ።

_____ ::

ክፍል ሦስት

በዚህ ቀጥሎ ያቀረብኳቸው ሐሳቦች የአማርኛ ቋንቋ መምህራችሁ ንባብን በመማሪያ ክፍል ውስጥ ሲያቀርቡ ያለውን ሁኔታ ይመለከታሉ። ከተሰጡት አራት አማራጮች ውስጥ የአማርኛ ቋንቋ የንባብ ትምህርት ስትማሩ መምህራችሁ የሚከተሉትን ተግባራት በየትኛው ደረጃ እንደሚያከናውኑ በዚህ ምልክት /✓/ በመጠቀም አመልክቱ።

ተ.ቁ	የትምህርት አቀራረብ	የመምህሩ የትምህርት ደረጃ			
		ሀ	ለ	ሐ	መ
		ዘወትር	አብዛኛውን ጊዜ	አንዳንድ ጊዜ	ፈፅሞ አያከናውኑም
1	ቅድመ ንባብ ተግባራት				
1.1	የምንባቡን ርዕስ ያስተዋውቋችኋል				
1.2	የምንባቡን ዓላማ ያስተዋውቋችኋል				
1.3	ከማንበባችሁ በፊት ያነቃቋችኋል				
1.4	የቅድመ ምንባብ ጥያቄዎችን ያሰሯችኋል				
1.5	ከማንበባችሁ በፊት አዳዲስ ቃላትን ያቀርባሉ				
1.6	ምንባቡን በሚመለከት ቅንጫቤ ያቀርባሉ				
2	የጊዜ ንባብ ተግባራት				
2.1	የፀሐፊውን ዓላማ ያስረዷችኋል				
2.2	የጽሑፉን የአፃፃፍ ስርዓት ያስተዋውቋችኋል				
2.3	የጽሑፉን ይዘት እንድትረዱ ያደርጓችኋል				
2.4	ምንባቡን እናንተ እንድታነቡ ይፈቅዳሉ				
2.5	ዋና ዋና ነጥቦችን በማስታወሻ እንድትይዙ ያደርጋሉ				
2.6	የምታነቡትን እንድትመረምሩ ያደርጋሉ				
2.7	የተለያዩ የንባብ ዓይነቶችን እንድትጠቀሙ ያደርጋሉ				
2.8	ስታነቡ ጊዜ ወስነው ይነግሯችኋል				
3	የድገረ ንባብ ተግባራት				
3.1	ካነበባችሁ በኋላ ምን እንደተረዳችሁና እንዳልተረዳችሁ ይጠይቋችኋል				
3.2	የምንባቡን ይዘት ከእናንተ የዕውቀት ደረጃ ጋር ያዛምዳሉ				
3.3	ከምንባቡ የማታውቁትን ቃል ያሳውቃሉ				
3.4	የአንብቦ መረዳት መልመጃዎችን ያሠሯችኋል				

ገፍል አራት

III.ሀ ቀጥሎ ለቀረቡት ጥያቄዎች በአጭሩ መልስ ስጥ/ጨ፤

1.1 ከጀማሪ መምህር እና ከነባር መምህር በየትኛው የአማርኛ ቋንቋ ብትማር/ሪት መርጣለህ/ሽ፤ ለምን፤ በአጭሩ ግለጽ/ጭ፤

፡፡

4.2 በአጠቃላይ በንባብ ትምህርት አቀራረብ ላይ የምትሰጠው/ጭው አስተያየት ካለ በአጭሩ ጻፍ/ፊ፤

፡፡

ለትብብርህ/ሽ በድጋሚ አመሰግናለሁ!

አባሪ ሦስት

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች እና ሥነጽሑፍ

ትምህርት ክፍል የድገረ ምረቃ ትምህርት ቤት

ለተጠኝ መምህራን የተዘጋጀ የቃል መጠይቅ

በመጀመሪያ በክፍል ውስጥ ተገኝቼ ምልክታ እንዳካሂድ እና ለዚህም የቃል መጠይቅ ፈቃደኛ ስለሆኑ እያመሰገንኩ ቀጥሎ ለማቀርብልዎ ጥያቄ ተገቢ ምላሽ እንዲሰጡኝ በትሕትና በመጠየቅ ወደ ጥያቄዬ አመራለሁ፤

1. የአጠቃላይ መረጃ ጥያቄዎች፤

ሀ. የመምህር/ት ስም _____

ለ. ያታ _____ ዕድሜ _____

ሐ. የአፍ መፍቻ ቋንቋ _____

መ. የትምህርት ደረጃ _____

ሠ. የአገልግሎት ዘመን _____

ረ. ቀን _____ ዓ.ም _____

ሰ. የቋንቋ ክሂሎችን ማስተማርን በተመለከተ ተጨማሪ ሥልጠናዎች አግኝተው ከሆነ ቢገልጹልኝ፤

II. ዝርዝር ጥያቄዎች፤

1. በትምህርት ሥልጠና ጊዜ የንባብ ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ በበቂ ሁኔታ ሥልጠና አግኝቻለሁ ብለው ያስባሉ?
2. በአንብቦ መረዳት ትምህርት ወቅት ሊከናወኑ የሚገቡ የቅድመ ንባብ ተግባራትን ሁሉ አከናውኛለሁ ይላሉ? ካላከናወኑስ ለምን?
3. በጊዜ ንባብ ወቅት ሊከናወኑ የሚገቡ ተግባራትን ሁሉ አከናውኛለሁ ይላሉ; ካላከናወኑስ ለምን?
4. በአንብቦ መረዳት ትምህርት ወቅት ሊከናወኑ የሚገቡ የድህረ ንባብ ተግባራትን ሁሉ አከናውኛለሁ ይላሉ? ካላከናወኑስ ለምን?
5. የአንብቦ መረዳት ትምህርትን በተገቢው መንገድ ለማስተማር እንቅፋት የሆኑ ተላውጦዎች ምን ምን ናቸው ይላሉ; እስከመፍትሔው ቢገልጹልኝ፡፡
6. በአጠቃላይ አንብቦ መረዳትን አስመልክቶ የሚሰጡት አስተያየት ካለ በአጭሩ ይግለጹ፡፡

አባሪ አራት

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች እና ሥነጽሑፍ
ትምህርት ክፍል የድኅረ ምረቃ ትምህርት ቤት
ለአስተዳደር እና ለክፍለ-ትምህርት ኃላፊዎች የሚቀርብ የቃል መጠይቅ
ጥያቄዎች

በመጀመሪያ በትምህርት ቤቱ ውስጥ ተገኝቼ ጥናት እንዳካሂድ እና ለዚህም የቃል
መጠይቅ ፈቃደኛ ስለሆኑ እያመሰገንኩ፣ ቀጥሎ ለማቀርብልዎ ጥያቄ ተገቢ ምላሽ
እንዲሰጡኝ በትኩረትና በመጠየቅ ወደ ጥያቄዬ አመራለሁ፤

1. የአጠቃላይ መረጃ ጥያቄዎች፤

ሀ. የትምህርት ቤቱ ስም _____

ለ. የግለሰብ/ዓ. ስም _____

ሐ. የግለሰብ/ዓ. የኃላፊነት ደረጃ _____

መ. የትምህርት ደረጃ _____

ረ. የአገልግሎት ዘመን _____

ሠ. ቀን _____ ዓ.ም _____

II. ዝርዝር ጥያቄዎች፤

1. በትምህርት ቤቱ ውስጥ ያለውን የአማርኛ ቋንቋ አሰጣጥ ሂደት እንዴት ይገልጹታል?
2. ከነባር መምህራን እና ከጀማሪ መምህራን የትኞቹ በትምህርት ቤቱ ቋንቋን ቢያስተምሩ ይመረጣሉ? ለምን?
3. በአብዛኛው ከጀማሪ መምህራን እና ከነባር መምህራን የትኞቹ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አሰጣጥ፣ በተማሪዎች ሲመሰገኑ ወይም ስሞታ ሲቀርብባቸው ያጋጥማችኋል?
4. በነባር መምህራን እና በጀማሪ መምህራን መካከል የአንብቦ መረዳት ትምህርት አሰጣጥ ልዩነት አለ ይላሉ? ካለስ ምክንያቱ ምንድን ነው?
5. በነባር መምህራን እና በጀማሪ መምህራን መካከል የሥራ መስተጋብር ምን ይመስላል?
6. በመምህራን አጠቃላይ የንባብ ትምህርት አቀራረብ ዙሪያ የሚሰጡት አስተያየት ካለ ይግለጹ?

አባሪ አምስት

በጀማሪ መምህራንና በነባር መምህራን መካከል ጉልህ የአተገባበር ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ ከጥቅም ላይ የዋሉ ስታስቲካዊ ቀመሮች

$$1. S^2 = \frac{(x_i - \bar{x})^2}{n-1}$$

ምልክቶቹ የሚወክሉት

S^2 = የናሙና ልይይት መጠን

\bar{x} = ከናሙናው የተገኘ አማካይ ውጤት

x_i = የእያንዳንዱ ተሳታፊ ውጤት

n = በጥናቱ ተሳታፊ የሆኑ የናሙና አባላት

ብዛት

$$2. t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\frac{\sqrt{S^2_1 + S^2_2}}{n}}$$

ምልክቶቹ የሚወክሉት

\bar{X}_1 = የናሙና አንድ አማካይ ውጤት

\bar{X}_2 = የናሙና ሁለት አማካይ ውጤት

S^2_1 = የናሙና አንድ የልይይት መጠን

S^2_2 = የናሙና ሁለት የልይይት መጠን

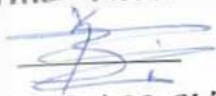
n = የናሙና አንድ ወይም የናሙና ሁለት ብዛት

ማረጋገጫ

እኔ ከዚህ በታች ስሜ የተገለጸውና የፈረምኩት፣ ይህ ጥናት የራሴ ስራ መሆኑንና በጥናቱ የተጠቀምኩባቸውን ምንጮች በሙሉ የጠቀስኩ መሆኑን አረጋግጣለሁ።

ስም:- በጎሰው የሸዋስ

ፊርማ:-

አድራሻ:- አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ የቋንቋዎች ጥናት ፋኩልቲ

ቀን:- ጥር 2003 ዓ.ም